

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SBKY-YL-2016-0001

BELEDİYELERİN ALTYAPI HİZMETİ SUNUMUNDA
VATANDAŞ MEMNUNİYETİ: ANAMUR
BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN
Muazzez ÖZDEMİR

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Halim Emre ZEREN

AYDIN- 2016

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SBKY-YL-2016-0001**

**BELEDİYELERİN ALTYAPI HİZMETİ SUNUMUNDA
VATANDAŞ MEMNUNİYETİ: ANAMUR
BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

**HAZIRLAYAN
Muazzez ÖZDEMİR**

**TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Halim Emre ZEREN**

AYDIN- 2016

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı öğrencisi Muazzez ÖZDEMİR tarafından hazırlanan “Belediyelerin Altyapı Hizmeti Sunumunda Vatandaş Memnuniyeti: Anamur Belediyesi Örneği” başlıklı tez, 18.01.2016 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u> :	<u>Kurumu</u> :	<u>İmzası:</u>
Prof. Dr. F. Neval GENÇ	Adnan Menderes Üni.	
Doç. Dr. Ercan OKTAY	Karamanoğlu Mehmetbey Üni.	
Yrd. Doç. Dr. H. Emre ZEREN	Adnan Menderes Üni.	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun .....sayılı kararıyla .....(Tarih) tarihinde onaylanmıştır.

Prof. Dr. Recep TEKELİ
Enstitü Müdürü

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Adı Soyadı: Muazzez ÖZDEMİR

İmza :

YAZAR ADI SOYADI: Muazzez ÖZDEMİR

**BAŞLIK: BELEDİYELERİN ALTYAPI HİZMETİ SUNUMUNDA
VATANDAŞ MEMNUNİYETİ: ANAMUR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

ÖZET

Yerel yönetim birimlerinin temel hizmetlerinden biri olan altyapı hizmetlerinin sunumu ve vatandaşların söz konusu hizmetlerden memnuniyeti bu çalışmada konu olarak ele alınmıştır. Çalışmada, orta ve küçük ölçekli belediyelerde altyapı hizmetlerinin vatandaş memnuniyeti açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Örnek yerel yönetim birimi olarak küçük belediyeler grubunda yer alan Anamur Belediyesi seçilmiştir.

Anamur Belediyesi tarafından sunulmuş olan altyapı hizmetlerinden Anamur İlçesinde yaşayan vatandaşların memnuniyet ölçüsü tahlil edilmeye çalışılmıştır. Anamur Belediyesi'nin hizmetlerinden yararlanan vatandaşların memnuniyet ölçüsünü belirlemek amacıyla 392 vatandaşa anket uygulaması yapılmış ve elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programı ile yorumlanmıştır. Vatandaş memnuniyetinin belirlenmesinde frekans ve faktör analizi, hipotezlerin test edilmesinde t-testi ve Anova analizleri yapılmıştır. Çalışma sonucunda, Anamur Belediyesi'nin altyapı hizmetleri ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Yerel Yönetimler, Belediye, Altyapı, Anamur Belediyesi, Vatandaş Memnuniyeti.

NAME: Muazzez ÖZDEMİR

**TITLE: CITIZEN SATISFACTION WITH MUNICIPAL SERVICES
DELIVERY INFRASTRUCTURE: THE CASE OF THE MUNICIPALITY
OF ANAMUR**

ABSTRACT

Delivery of infrastructure services, which is of one of the basic services of the local government units, and citizen satisfaction is considered as subjects in this study. In the study, citizen satisfaction infrastructure services of medium and small scaled municipalities has been evaluated. As an example of governance Anamur Municipality, who is registered in small scale municipality group, has been selected.

Anamur district from the infrastructure provided by the Municipality of Anamur has been attempted to be measured in this assay. In order to determine the satisfaction of the citizens who benefit from the services of Anamur Municipality, 392 citizensurveyscarriedoutandtheobtaineddatawereinterpretedusingthe SPSS 22.0 software package applications. In determining citizen satisfaction; the frequency and factor analysis, to test the hypothesizes, t-test and ANOVA analyzes were performed. As a result of this study, necessary suggestions about basic services provided by the Anamur Municipality has been made.

KEY WORDS

Local Governments, Municipal, Infrastructure, Anamur Municipality, Citizen Satisfaction.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez çalışmamın planlamasından sonuçlanmasına dek gereken olanak ve yardımı sağlayan, ayrıca bana benden daha çok güvenip her şekilde desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Halim Emre ZEREN'e, çalışmamın okuma ve düzeltme aşamalarındaki yardımları için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Sayın Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman OKUYAN'a ve yapılan anketlerin yorumlanmasında kullanılan SPSS uygulamasında vermiş olduğu yardımlarından dolayı Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Hasan GÜL'e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tez jürimde yer alarak bana onur veren ve olumlu eleştirileri ile beni hayata hazırlayan Doç. Dr. Ercan OKTAY'a ve Prof. Dr. F. Neval GENÇ'e teşekkür eder sonsuz saygılarımı sunarım.

Tüm çalışma sürecinde bana maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen hayatım boyunca hep yanımda olan en büyük destekçilerim babam Durmuş Ali ERKEN'e, annem Nasibe ERKEN'e ve tüm kardeşlerime sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Son olarak, hayatımın her alanında varlığını hissettiren, karşılaştığım zorluklara birlikte göğüs gerdiğim, en büyük destekçim eşim Mesut ÖZDEMİR'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	
1.1.TÜRKİYE’ DE BELEDİYELER	3
1.1.1. Belediye Kavramı ve Tanımı	3
1.1.2. Türk İdare Sistemi İçinde Belediyelerin Yeri	6
1.1.3. Türkiye’de Belediyeleşme Sürecinin Tarihsel Gelişimi	8
1.1.3.1. Cumhuriyet Dönemi Öncesinde Belediyeler Açısından Yaşanan Gelişmeler	8
1.2.BELEDİYELERİN GÖREV, SORUMLULUK VE YETKİ ALANLARI.....	33
1.3. YEREL YÖNETİMLERDE ALTYAPI HİZMETLERİ	37
1.3.1. Altyapının Tanımı ve Kapsamı	37
1.3.2. Altyapı Hizmetlerinin Temel Nitelikleri.....	43
1.3.2.1. Altyapı Hizmetlerinin Sosyal Yönü.....	43
1.3.2.2. Altyapı Hizmetlerinin Teknik Yönü	45
1.3.2.3. Altyapı Hizmetlerinin Arz Yönü (Kullanıcıya Ulaşma Yolları).....	46
1.3.2.4. Altyapı Hizmetlerinin Finansmanı.....	47
1.3.3. Altyapı Hizmetlerinin Gereği ve Önemi	47
1.3.4. Altyapı Hizmetlerinin Sınıflandırılması.....	48
1.3.4.1. Enerji.....	49
1.3.4.2. Ulaştırma Hizmetleri.....	50
1.3.4.3. Su ve Kanalizasyon Hizmetleri	51
1.3.4.4. İmar Hizmetleri	54
1.3.4.5. Yol, Asfalt ve Kaldırım Hizmetleri.....	55

1.3.4.6. Park, Bahçe ve Yeşil Alan Hizmetleri	55
1.3.4.7. Katı Atık ve Temizlik Hizmetleri	56
1.4. ALTYAPI HİZMETLERİNİN DURUMU	57
1.4.1. Dünya’da Altyapı Hizmetlerinin Durumu	57
1.4.1.1. ABD’de Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri	57
1.4.1.2. Fransa’da Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri	59
1.4.1.3. Almanya’da Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri	63
1.4.1.4. Bulgaristan’da Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri	68
1.4.1.5. Yunanistan’da Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri	70
1.4.2. Türkiye’de Altyapı Hizmetlerinin Durumu	73
1.4.2.1. İçme Suyu Hizmetleri	77
1.4.2.2. Atık Su, Katı Atık ve Kanalizasyon Hizmetleri	77
1.4.2.3. İmar Hizmetleri	78
1.4.2.4. Park, Bahçe ve Yeşil Alan Hizmetleri	79

İKİNCİ BÖLÜM

ANAMUR BELEDİYESİ’NİN ALTYAPI HİZMETLERİNİN DURUMU

2.1. ANAMUR HAKKINDA BİLGİLER	80
2.2. ANAMUR’UN COĞRAFİ DURUMU	80
2.3. ANAMUR’UN NÜFUSU	81
2.4. ANAMUR BELEDİYESİ’NİN ALTYAPI HİZMETLERİ	81
2.4.1. Anamur Belediyesi’nin Altyapı Durumu	82
2.4.2. Anamur Belediyesi’nin Altyapı Hizmetleri ve Projeleri	84
2.4.2.1. Kanalizasyon Hizmetleri	86
2.4.2.2. Temizlik Hizmetleri	87
2.4.2.3. Park ve Bahçe Hizmetleri	88
2.4.2.4. KKTC Su Temini Projesi	88

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANAMUR BELEDİYESİ’NİN SUNDUĞU ALTYAPI HİZMETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI	94
3.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLARI	94
3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEM	94

3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEKLER.....	97
3.5. ARAŞTIRMADA TEST EDİLEN HİPOTEZLER	98
3.6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE ANALİZİ	99
3.6.1. Demografik Analizler	99
3.6.2. Frekans Analizi	102
3.6.3. Faktör Analizleri	108
3.6.4. Güvenilirlik Analizi	110
3.6.5. Korelasyon Analizi	110
3.6.6. T-Testi ve Anova Analizleri	113
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	123
KAYNAKÇA	132
EK 1: ANKET FORMU	146
ÖZGEÇMİŞ.....	148

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Kanalizasyon Şebekesi.....	53
Şekil 1. 2. Atık Su Kanalı Projesi.....	54
Şekil 2.1.KKTC Su Temini Projesi.....	91

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1.	ABD, Fransa, Almanya, Bulgaristan ve Yunanistan'ın Altyapı Bütçeleri (€).....	72
Tablo 1.2.	ABD, Fransa, Almanya, Bulgaristan ve Yunanistan'ın Belediye Hizmetleri.....	72
Tablo 1.3.	Ülkelerdeki Belediyelerin Altyapı Bütçelerinin Karşılaştırılması(€).....	76
Tablo 1.4.	Kamu harcamalarının yerel idarede GSYİH'ya oranı (2013).....	76
Tablo 2.1.	2015 yılı Anamur İlçesi Altyapı Yatırımı.....	82
Tablo 3.1.	Mahallelerin Nüfusu, Seçmen Sayıları ve Ankete Katılan Kişi Sayısı.....	95
Tablo 3.2.	$\alpha = 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri	96
Tablo 3.3.	Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	100
Tablo 3.4.	Katılımcıların Demografik Özellikleri 2.....	101
Tablo 3.5.	A Grubu Frekans Analizi.....	103
Tablo 3.6.	B Grubu Frekans Analizi.....	105
Tablo 3.7.	KMO ve Bartlett Testi.....	108
Tablo 3.8.	A ve B Grubu Faktör Analizi.....	109
Tablo 3.9.	Değişkenler Arasındaki Korelasyon İlişkisi.....	112
Tablo 3.10.	Vatandaşların Anamur Belediyesi Hizmetlerini Algılama Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları.....	114
Tablo 3.11.	Vatandaşların Anamur Belediyesi Hizmetlerini Algılama Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	116
Tablo 3.12.	Vatandaşların Anamur Belediyesi Hizmetlerini Algılama Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	118
Tablo 3.13.	Vatandaşların Anamur Belediyesi Hizmetlerini Algılama Düzeylerinin Mesleklerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	120

Tablo 3.14. Analiz Sonuçlarına Göre Hipotez Çizelgesi.....	121
--	-----

KISALTMALAR

AAT	: Atıksu Arıtma Tesisi
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
AYKOME	: Altyapı Koordinasyon Merkezi
BİT	: Belediye İktisadi Teşebbüsleri
CM	: Santimetre
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	: Devlet Su İşleri
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
HA	: Hektar
KAYA	: Kamu Yönetimi Araştırma Projesi
KHK	: Kanun Hükümünde Kararname
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KM	: Kilometre
KM ²	: Kilometre Kare
KMO	: Kaiser-Meyer-Olkin
LPG	: Likit Petrol Gazları (Sıvılaştırılmış Petrol Gazları)
M	: Metre
M ²	: Metre Kare
M ³	: Metre Küp
MESKİ	: Mersin Su ve Kanalizasyon İdaresi
MM	: Milimetre
PE	: Polietilen

PP	: Polipropilen
PVC	: PoliVinil Klorür
SK	: Sayılı Kanun
SPSS	: Statistical Packet for Social Science
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
VB	: Ve Benzeri

GİRİŞ

Yerel yönetimler, mahalli müşterek nitelikli ihtiyaçların karşılandığı en temel birimlerdir. Modern kamu yönetiminde yerel birimlere yönelik hizmet sunumunda en önemli unsur olarak belediyeler karşımıza çıkmaktadır. Belediyelerin temel görevlerinin başında belediye sınırları içinde alt ve üst yapı hizmetlerinin sunulması gelmektedir. Altyapı, geleceğe yönelik yatırımlar olarak nitelendirildiği için belediyeler tarafından çoğu zaman öncelikli hizmetler arasına alınmamaktadır. Altyapı hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde sunulmamasında mali yetersizlikler ve niteliksiz kadrolar kadar siyasi hesaplarla oy kaygısı yaşanması da etkili olmaktadır.

Belediyelerin başlıca görevi, belediye sınırları içerisinde yaşayan vatandaşlara hizmet sunmaktır. Belediyelerin sunmuş oldukları hizmetleri değerlendiren ve hizmetlerin kalitesini ölçen en önemli unsur ise bu hizmetlerden yararlanan vatandaşlardır. Hizmetlerin kalitesi de, söz konusu hizmetlerden faydalanan vatandaşlar açısından farklılık arz etmektedir. Hizmetlerin kalitesinin, vatandaşların beklenti ve talepleriyle doğru orantılı olduğu söylenebilir. Hizmet beklentilerini de vatandaşların eğitim durumlarının, gelir seviyelerinin ve sosyal düzeylerinin ortaya koyduğu bilinmektedir.

Bu çalışmada, belediyelerin görevleri arasında yer alan altyapı hizmetlerine ve bunların sunulmasında yaşanan sorunlara yer verilmiştir. Konunun analizi açısından sadece Türkiye’deki belediyeçilik anlayışı içerisinde Anamur Belediyesi esas alınmıştır. Anamur Belediyesi’nin örnek alan olarak seçilme nedenleri arasında; alan çalışması için örnekleme uygun olması, alanın iyi bilinmesi ve vatandaşa ulaşımın iyi sağlanabilmesi gibi gerekçeler sayılabilir. Bir diğer neden ise Anamur’un tarım ve turizm açısından ön plana çıkmış bir şehir olmasıdır. Bu özellikleriyle ön planda olan ilçenin, yerel yönetimler alanında vatandaşların beklentilerine karşılık vermesinin önemli olduğu söylenebilir.

Çalışmanın varsayımı “Anamur Belediyesi’nin sunduğu altyapı hizmetlerine yönelik vatandaş memnuniyeti düşük seviyededir.” şeklinde belirlenmiştir. Bu varsayımın doğrulanması için araştırma yöntemi olarak kuramsal analizin yanı sıra Anamur Belediyesi’nin faaliyet raporlarından ve anket metodundan yararlanılmıştır.

Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde, kavramsal çerçeve hakkında bilgi verilmiştir. Bu bağlamda belediye kavramı, belediyelerin kuruluşu ve Türk İdare Sistemi içerisindeki yeri, belediyelerin görevleri, yetki alanları, sorumlulukları ve belediyelerin en temel faaliyetlerinden olarak nitelendirilebilecek altyapı hizmetleri ele alınmıştır. Altyapı kavramı; başlıca altyapı hizmetleri, belediyelerin ve altyapı yatırımlarının gelişimi gibi öne çıkan alanların incelenmesiyle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

İkinci Bölümde özellikli bir uygulama alanı olarak Anamur Belediyesi örneği üzerinde durulmuştur. Anamur Belediyesi'nin yönetim yapısına, belediye hizmetlerine ve altyapı hizmetlerine yer verilmiştir.

Üçüncü Bölümde Anamur Belediyesi alanı içinde belirlenen 17 mahallede anket uygulaması yapılmış ve elde edilen sonuçlar SPSS ortamında değerlendirilmiş; ayrıca her bir girdinin yorumlanması yoluna gidilmiştir.

Sonuç bölümünde çalışmada elde edilen bulgular eşliğinde varılan kanaatlere ve önerilere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. TÜRKİYE’ DE BELEDİYELER

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye’de yerel yönetimlerin bel kemiği olan “belediye” kavramı üzerinde değerlendirmeler yapmak üzere Türkiye’de belediyeler hakkında genel birtakım bilgiler verilmiştir.

1.1.1. Belediye Kavramı ve Tanımı

Belediye kelimesi Arapça “b-l-d” kökünden türemiş ve dilimize belediye olarak geçmiştir. İlgili kelime “belde, yerleşim alanı, şehir, yer ve bölge” gibi anlamlar taşıırken, beledi şekliyle de “yerleşmiş, yerleşik, şehirli, şehre ait” gibi anlamlarda kullanılmıştır (Eyüboğlu, 1989: 57). Bir başka ifade ile belediye, “bir yerde yerleşik insan topluluğunu, bir şehrin yönetimini” ifade eder denilebilir (Yayla, 1987: 7).

Belediye, Fransa’da *municipalite*, İngiltere’de *municipality* şeklinde kullanılan bir kavramdır. Bugünkü anlamı ile *belediye*, “kent niteliği taşıyan bir yerleşim biriminde yaşayanların ortak yerel ihtiyaçlarını karşılamakla görevli, kamu tüzel kişiliğine sahip ve karar organları halk tarafından seçimle oluşturulmuş yerel yönetim birimi” (Bozkurt ve Ergun, 2008: 31) olarak ifade edilmektedir.

Eski Yunan (cite) ve Roma (municipe) şehir tarzı bugünkü belediyecilik anlayışının temellerini teşkil eder. Roma şehrini ifade eden municipe terimi, bugünkü İngilizcedeki municipality/belediye teriminin kökenidir. Ortaçağ boyunca ve Yeniçağ’a kadar geçen süre içerisinde, Avrupa’da belediyeciliğin önemli gelişmeler kaydettiği söylenemez. Gerçek dönüşüm 18. yüzyılın sonunda Avrupa’nın Fransız ve Sanayi devrimleri ile tarım toplumundan/geleneksel toplumdan, sanayi toplumuna ve modern topluma geçmeye başlamasıyla yaşanmıştır. Kentlerin sanayinin merkezi olarak ortaya çıkması ve buralara köylerden yoğun göç olması yeni bir dönemin başlangıcını oluşturmuştur. 19. yüzyılda kentler önceki dönemlerden farklı olarak, yoğun nüfus, çarpık kentleşme, hava kirliliği ve altyapı yetersizliği gibi sorunlarla karşılaşmışlardır. Bu sorunların çözümüne yönelik arayışlar ve çabalar, Avrupa belediyeciliğini derinden etkilemiş ve yerel yönetimlere yeni bir anlam kazandırmıştır (Uyar, 2004: 1).

Belediyenin sözlük anlamı ise; il, ilçe, bucak gibi yerleşim merkezinde temizlik, aydınlatma, su ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, üyeleri halk tarafından seçilen, tüzel kişiliği olan örgüttür (www.tdk.gov.tr).

Belediye kavramının, şehir idare teşkilatını belirtmek için XIX. yüzyıldan itibaren kullanılan bir tabir olduğu görülmektedir (TDV İslam Ansiklopedisi, 1992: 398-402).

Belediye kavramı alanındaki en temel eserlerden biri olan Osman Nuri Ergin'in Mecelle-i Umûr-ı Belediyeye adlı eserinde “menâfi’i müştereke ve ihtiyâcât-ı mütekâbile ilâcâsıyla bir belde de temekkün eden ahâlînin, beldelerine ve dolayısıyla kendilerine âid husûsât-ı hukûmetin kanunla tayin ve irâe etmiş olduğu hudûd ve salâhiyet dâiresinde bil ictimâ intihâb ettikleri vekilleri vasıtasıyla ru’yet ifâ etmelerine “belediyeye” denilir şeklinde tanımlamıştır¹ (Ergin, 1922 (1338): 1).

Şemsettin Sami'nin Kamus-i Türkî adlı eserinde belediye, “bir şehrin umumi işleri ve sâir ihtiyaçlarına bakan idare” olarak tanımlanmıştır (Sami, 1317: 301).

Bir başka tanımda belediye, kentsel yaşamı yönetmek üzere kurgulanmış bir örgüt türü olarak ifade edilmektedir (Güler, 1998: 199).

Arapça da “kent” anlamına gelen belde ya da belediye dilimizde, toplumbilimsel bir birim olarak kenti değil, fakat bir yerel yönetim birimini anlatmak için kullanılmaktadır (Keleş ve Yavuz, 1989: 132).

Belediyeler, yerel yönetim anlayışına uygunluk ve hizmetleri yerinden karşılaması bakımından, önemli kentsel yerel hizmet birimleridir. Bu bakımdan belediyelerin, Türk yerel yönetim sisteminin temel kuruluşu niteliğinde olmasının yanında, toplumsal hayattaki öneminin de gittikçe arttığı görülmektedir (Eryılmaz, 2009: 151-152).

Bütün tanımlar ışığında bir kamu tüzel kişisi olarak *belediye*,

-Belde içerisinde ve belde sakinleri tarafından,

-Mahalli ve müşterek nitelikteki ihtiyaçlar çerçevesinde,

¹ İlgili tanımın Osmanlı Türkçesinden günümüz Türkçesine çevrilmiş hali: “Ortak menfaatler ve karşılıklı ihtiyaçların zorlaması ile bir belde de oturan halkın, beldelerine ve dolayısıyla kendilerine ait meseleleri, hükümetin kanunla belirttiği sınır ve sorumluluk dairesinde seçmiş oldukları vekilleri vasıtası ile halletmelerine “belediye” denilir.

-Karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan,

-İdari ve mali özerkliğe sahip,

-Kamu tüzel kişisi, şeklinde tanımlanmakta ve tarif edilmektedir (Tortop, Aykaç, Yayman ve Özer, 2008: 333-334).

Nitekim 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre *belediye*, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini ifade etmektedir.

Bütün dünyada ve ülkemizde yerel yönetimler arasında halka yakınlığı bakımından; ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yönlerden en çok ilgi çeken birimin belediye olduğu görülmektedir (Zeren, 2007: 53).

Modern belediyecilik kavramı açısından belediyelerin varlığı için birtakım unsurların gerekli olduğu bilinmektedir. Öncelikle yerleşik bir topluluk ve bu topluluğun içinde yaşadığı bir kent/şehir ya da en azından bir kasaba olmalıdır. Buna bağlı olarak belediye, merkezi yönetimden ayrı bir kurum olarak değerlendirilmelidir (Uyar, 2004: 1).

Belediyelerin varlığı için yukarıda sözü edilen unsurlar şu şekilde ele alınabilir:

- **Yerleşik topluluk:** Belediye, bir yerde yerleşmiş olmayı gerekli kıldığından göçebe yaşamın değil, yerleşik uygarlığın bir ürünü olarak değerlendirilebilir.
- **Şehir veya kasaba topluluğu:** Belediye sadece yerleşik bir topluluğun yönetimi olarak değerlendirilmemelidir. Bu topluluğun birkaç haneden oluşmaması veya nüfusunun çok sınırlı olmaması; aralarındaki ilişkilerin düşük sayılabileceği dağınık yerleşme birimlerine ayrılmamış bulunması esastır. Gerçi, her ülkenin veya bölgenin nüfus ve coğrafya durumuna göre yerleşme birimleri farklılık göstermektedir. Ancak bir belediyenin varlığından söz edebilmek için, şehir veya hiç değilse bir kasaba topluluğunun göz önüne getirilmesi gerekmektedir (Yayla, 1987: 7).
- **Mahalli yönetim:** Belediye devlet idaresinin bir parçası değildir. Bu bakımdan belediye denilince devlet idaresini oluşturan merkezi idareden ayrı bir yönetim örgütü akla gelmelidir. Başka bir ifade ile belediye, bir yerde topluca yaşayan, şehir veya kasabayı meydana getiren insanların kendi kendilerini yönetecek kararları verebilmeleri

anlamına gelir. Ancak, mahalli demokrasinin önemli bir aracını teşkil eden belediye, serbestçe ve kendisini yönetecek kararları alabildiği halde bu belediye yönetiminin bağımsızlığı anlamına gelmez. Aksi halde belediye değil, ayrı bir devlet söz konusu olurdu. Şu halde belediye denildiği zaman, devletin çıkardığı kanunlara uygun olarak, devlet idaresinin yani merkezi otoritenin sınırlı fakat önemli konulardaki denetimi altında çalışan bir mahalli idare anlaşılmalıdır (Yayla, 1987: 8).

Yukarıdaki tanımlardan hareketle belediyenin sosyal bir olgu olan insanı ve dolayısıyla insanın yaşadığı yerleşim birimini temsil ettiği söylenebilir. Belediye, halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişiliği olarak kabul edilebilir.

Belediyelerin temel özellikleri; bir yerleşim yerini temsil etmesi, orada yaşayan halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamaya çalışması, kısaca insana hizmet etme amacı taşımasıdır denilebilir.

1.1.2. Türk İdare Sistemi İçinde Belediyelerin Yeri

Belediyeler anayasal kuruluşlardır ve birer kamu idaresi olarak yerel nitelik taşırlar. Anayasa güvencesinde ve merkezi idarenin denetimi altındadırlar. Belediye, merkezi demokrasinin gerçekleşme araçlarının önde gelenlerinden biri, belki de en başta olanıdır (Yayla, 87/2: 15-16). Nüfusumuzun %85'i belediye sınırları içinde yaşamakta ve ülkemizdeki belediyelerin sayısı giderek artmaktadır.

Belediye sınırlı bir alana hizmet verdiği için daha etkin hareket edebilmektedir. Belediyenin toplum hayatındaki yeri ve önemi göz ardı edilemeyecek kadar büyüktür. Cumhuriyetten günümüze bakıldığında fark gayet açıktır. Cumhuriyetin başlangıcında henüz 15 milyonu bulmayan ülke nüfusumuzun %80'i köylerde, %20'si şehirlerde yaşamaktaydı. Ancak aradan geçen 70 yıldan sonra, bu oranlar adeta tersine dönmüştür. Bugün il ve ilçe merkezlerinin dışındaki belediyeleri de dikkate aldığımızda, nüfusumuzun yaklaşık %85'lik bölümü belediye sınırları içinde yaşamaktadır. Bu bilgiler ışığında bakıldığında belediyelerde nüfus artmış ve bu da belediyelerin sayısını arttırmıştır. Belediye sayısının hızla artması bir taraftan olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir ancak hizmette etkinlik yönünden yaşanan sıkıntılar olumsuzluk olarak değerlendirilmelidir. Daha önceki dönemlerde belediyelerin nüfusunun artmasına karşın mali kaynakları aynı ölçüde artmamaktaydı. Bu nedenle, özellikle büyük

şehirlerde çevre, ulaşım, su, kanalizasyon ve diğer hizmetlerde büyük ölçüde sorunlar yaşanmıştı. Ancak son yıllarda yapılan değişikliklerle belediye sınırları içerisinde yaşayan nüfus sayısına göre merkezi hükümetler belediyelere kaynak aktarmaktadırlar (Pehlivan, 2010: 192-193).

Türkiye'ye ve diğer AB ülkelerine bakıldığında kamu hizmetlerinin büyük bir bölümünün mahalli idareler tarafından yerine getirildiği görülmektedir. Belirli bir yerde yaşayan insanların yerel ve ortak ihtiyaçları, o yerde kurulan mahalli idareler eliyle karşılanmaktadır. Yaşanan ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmeler sonucunda, insanların ihtiyaçları her geçen gün artmakta ve bu ihtiyaçların karşılanması zorlaşmaktadır. Buna paralel olarak, mahalli idarelere yüklenen görev ve sorumluluklarda çoğalmakta ve bu idarelerin toplum yaşamı bakımından önemleri artmaktadır. Bu durumun ülkemizdeki en somut örneği, son yıllarda mahalli idarelere ilişkin mevzuat yenileme çalışmalarının artmasıdır (Akyazan, 2005: 3).

Belediye idaresi, toplum yaşamı bakımından büyük öneme sahip bir yönetim birimidir. Bunun sebebi, belediyelerin üstlendikleri kamu hizmetlerinin toplumun günlük yaşantısını yakından ilgilendirmesidir (Akyazan, 2005: 3). Belediyeler, yerel yönetim sistemimizin temel kuruluşları olarak kabul edilmektedir (Koçak, 2008: 66).

6360 sayılı Kanuna kadar belediyeler, kentsel alanlardaki yerel gereksinimleri karşılamak misyonunu yüklenmiş yerel yönetim birimi olarak tanımlanmaktadır. Yerleşim yerlerinin merkezinden ve sınırlı mücavir alanlardan sorumlu tutulmuştur. Yeni düzenleme ile birlikte, bu anlayış daha da ileri bir seviyeye çekilmiş ve büyükşehir belediyesi sınırları il mülki sınırları, büyükşehir ilçe belediye sınırlarını da ilçe mülki sınırlar olarak düzenlenmiştir. Mülki amirler ile belediye başkanlarının yetki alanlarının eşitlenmesi, atanmış olan yetkililere karşı seçilmişlerin güç kazanmasına yol açtığından yerleşme açısından olumlu bir gelişme olarak kabul edilmektedir. Kamu hizmeti sunumu açısından kır-kent ayrımı ortadan kalmakta ve bir anlamda belediye tanımı değişmektedir. Bunun yanında, idari birimler arasında yetki uyumsuzluğuna neden olabileceği belirtilen yasanın, yerel üzerinde merkezin vesayet denetimini arttırarak yerel demokrasinin güçlenmesini sağlayacağı belirtilmektedir (Gözler, 2013: 35-39).

2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun ile belediye kavramı üzerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. En son çıkarılan ve kapsamı daha geniş bir kanun olması

açısından Türk İdare Sistemi içerisindeki önemi diğer kanunlardan daha fazladır. Bu kanun ile büyükşehir alanında sunulan hizmetlerin tek merkezden yürütülmesi ile hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalitenin yükseleceği, daha az kaynak ile daha kaliteli hizmet sunulmasının mümkün olabileceği öngörülmüştür. Bu şekilde birden fazla merkezden verilen hizmetler bir merkez tarafından verilebilecek ve maliyetler düşecek dolayısıyla kişi başına yapılan kamusal harcamalar azalacaktır. Verimlilik artacak ve kaynaklar daha etkin kullanılacaktır (Karaarslan, 2013: 139). Çoğu köyler ve belde belediyeleri tüzel kişiliklerini kaybetmiş ve mahalle konumuna getirilmiştir. Büyükşehir ve belediye sayıları artmış, tek elden kaliteli ve etkin hizmet sunumuna gidilmiştir. Türk İdare Sistemi Osmanlı Devleti'nden bu yana bir idari yapı oluşturmak istemiş ve dönem dönem yenilikler yapmıştır.

1.1.3. Türkiye’de Belediyeleşme Sürecinin Tarihsel Gelişimi

Dünyadaki ekonomik gelişmeler ve anlayış değişiklikleri yerel yönetimlerin daha da güçlendirilmesi gereğini ortaya koymuştur. Hızla artan ve çeşitlenen kentsel ihtiyaçlar, bu ihtiyaçları kentlerde karşılamakla yükümlü olan yerel yönetimlerin daha etkin ve verimli hizmet verme zorunluluğunu ortaya koymaktadır (Yıldırım, 2004: 19). Bu durum yerel yönetimler olarak ilk önce belediyeleri akla getirmektedir. Ülkemizde batılı anlamda yerel yönetimlerin tarihsel olarak çok eski bir geçmişi yoktur (Altan, 2009: 294). Bununla birlikte kendi toplumsal yapımızın ortaya çıkardığı bir kurum olmamakla birlikte, ülkemizde yüzyılı aşkın bir süredir yerel yönetim geleneğinin varlığından söz edilebilir (Ökmen, 2003: 121).

Türkiye’de belediyelerin gelişimini cumhuriyet dönemi öncesinde ve cumhuriyet sonrası dönemde olmak üzere iki ana başlık altında ele almak mümkün olmaktadır.

1.1.3.1. Cumhuriyet Dönemi Öncesinde Belediyeler Açısından Yaşanan Gelişmeler

Cumhuriyet dönemi öncesinde belediyeler açısından yaşanan gelişmeler, Tanzimat öncesi dönemde yaşanan gelişmeler ve Tanzimat sonrası dönemde yaşanan gelişmeler olmak üzere iki alt başlıkta ele alınmıştır.

1.1.3.1.1. Tanzimat Öncesi Dönemde Yaşanan Gelişmeler

Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat'tan önceki dönemde belediye idaresi İslami esaslara dayanmakta (Es, 2008: 30) olup şehirlerin yönetimi ve yargı görevi, ilmiye sınıfından olan kadılara bırakılmıştı (Yıldız, 1998: 18). Kadı adli, idari ve belediye yetkilerinin hemen tümüne sahip ve atama yolu ile işbaşına gelen bir devlet memuruydu (Koçdemir, 1999: 115).

Klasik Osmanlı şehrinde Batı'daki örneklerine benzer, halkın oyları ile oluşmuş bir yerel yönetim birimi olan belediye örgütü olamamakla birlikte, atanmış yöneticilerin belediye ile ilgili bazı görevleri ifa etmekte olduğu görülmektedir (Ergenç, 1976: 1265). Tanzimat'tan önce Osmanlı taşrasındaki su işleri, temizlik ve aydınlatma işleri, parklar ve bahçeler, mezarlıklar, yol ve altyapı hizmetleri, halk sağlığını koruyucu çalışmalar gibi belediye hizmetleri; vakıflar, loncalar ve kadılık müessesesi tarafından yerine getirilmekteydi. Bu tip hizmetler için halktan vergi alınmaması ve hizmetlerin halka ücretsiz olarak sunulması bu çalışmaların olumlu yanlarından sayılabilir (Uyar, 2004: 2).

Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat'tan önceki dönemde devletin diğer yönetim birimlerinde olduğu gibi belediye idaresi de İslami kurallara dayanmakta ve kadı tarafından temsil edilmekteydi. Osmanlı idare tarzında temel mülki idare birimi olan *kaza*, "kadı"nın yönetim ve yargı alanını ifade etmektedir. Merkezden atanan kadı, idari, adli ve belediye yetkilerinin hemen tümüne sahip bir devlet memuruydu. Bu yönüyle kadı hem hâkim, hem mülki amir hem de belediye başkanıydı (Gündüzöz, 2012: 69-70). Mahkeme hâkimi olarak baktığı davalardan aldığı harçlar dışında devlet bütçesinden bir maaş almazdı. Kadı'nın tek başına bu denli değişik ve ağır görevleri yerine getirmesi imkânsız olduğundan başka unvanlar ile anılan bazı görevliler de bu hizmetlerin yerine getirilmesinde kendilerine yardım etmekteydiler. Kadı'nın yerleşim birimlerindeki belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinden sorumlu olan memuru *muhtesip* idi. Muhtesip kavramı, ihtisap ağası, esnafı denetleyen, ticari hayatın düzenini sağlamaya çalışan kişi için kullanılmaktadır (Doğan, 1994: 790). İhtisap ise çirkin ya da zararlı bir fiili yasaklamak ve iyiliği emretmek anlamındadır. Buradan da anlaşılacağı gibi iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak felsefesi Osmanlı belediye hizmetlerinin de temel mantığını oluşturmuştur (Eryılmaz, 2002: 173). Vergileri toplamak, esnafı denetlemek,

işyeri açma ruhsatı vermek, ihtisap gelirlerini dağıtmak, mürur² teskerelerini vermek, beledi müeyyideleri uygulamak ve kıyafet düzenini temin etmek gibi bazı görevler muhtesibin sorumluluk alanlarının başında gelmekteydiler (Kazıcı, 1987: 65-223).

Bazı belediye hizmetleri de başta vakıflar olmak üzere bazı sivil örgütler tarafından yerine getirilmekteydi. Vakıflar yerleşim birimlerinde, hastane, medrese, han, hamam, çeşme, köprü gibi eğitim, kültür, sağlık ve sosyal yardım tesisleri inşa ederken birer meslek kuruluşu olan loncalar da çarşı ve pazarların düzen, temizlik ve aydınlatma gereksinimlerini temin etmekteydiler. Şehremini³, şehir naibi, voyvoda, âyân, şehir kethüdası, köy kethüdası ve çöplük subaşı gibi memurlarda bazı belediye hizmetlerinin ifasında görevli memurlardı. Büyük kentlerde bu görevi âyân, voyvoda veya şehir kethüdarları, küçük yerleşim birimlerinde de köy kethüdarları yerine getirmekteydi. Vergilerin toplanması, askerlik işlerinin yürütülmesi gibi geniş yelpazede birçok işe bakan şehir kethüdarları halkla merkezi hükümetin memurları arasındaki bağlantıyı sağlamaktaydılar. Şehir kethüdarları işlevleri göz önüne alındığında belde halkını temsil etmeleri sebebiyle bu açıdan bir bakıma “belediye reisi” olarak değerlendirilebilir (Ortaylı, 1974: 65-76).

Avrupa’da kentleşmenin ve taşrada mahalli yönetime katılmanın uzun bir tarihsel gelişimi olmasına karşılık, Osmanlı Devleti’nde batılı anlamda mahalli idare anlayışı 19. yüzyıl sonrasında mümkün olabilmiştir. Tanzimat’tan önce Osmanlı Devleti’nde yerel yönetimlere yer verilmemekte, sadece eyalet yönetimlerine bir tür yetki genişliği tanınmaktaydı. Osmanlı şehirlerinde vakıflar, belediyeler kuruluncaya kadar belediye işlerini yerine getirmekteydiler (Kırışık ve Sezer, 2006: 5-6).

Osmanlı taşrasındaki belediye hizmetleri yukarıda özetle ifade edildiği gibi kadı-imam hiyerarşisi temelinde ifa edilmekteydi. Tanzimat’tan önce meydana gelen bazı değişimler Osmanlı idaresinde kadılık kurumunun zayıflaması sonucunu doğurmuştur. Özellikle II. Mahmut dönemi reformlarıyla ivme kazanan bu durum kadı-imam hiyerarşisini temelinden sarsmıştır. Bunun sonucu olarak kamu yönetiminde kadıların idari fonksiyonları azalmış, güvenlik ve beledi hizmetler ellerinden alınmış, mahalle

² Mürur: Sona erme (www.tdk.gov.tr: Genel Türkçe Sözlük).

³Şehremini; Osmanlılarda sarayların ihtiyaçlarıyla kamu binalarının tamir ve inşasında gereken malzemeyi temin eden görevli ve 1855’ten sonra belediye başkanı için kullanılan unvan (TDV İslam Ansiklopedisi. 2010: c. 38: 459-461).

imamları da yönetici olma vasıflarını kaybetmiştir. II. Mahmut'un reformlarıyla mahalle ve köylerin yönetim yapısı da değişmiştir. Tanzimat'a gelindiğinde üst yönetici düzeyindeki kadı neredeyse bütün idari görevlerini kaybetmiş, sadece bir şer'i hâkim derecesine inmiş durumdaydı. Kadının bu durumunun aksine mahallelerde değişiklik aynı yoğunlukta olmamış ve imamlar mahallelerde tek söz sahibi olmasalar bile belirli görev ve yetki sahibi olarak kalmışlardır. 19. yüzyıl reformlarıyla mahalle ve köylerde muhtarlık teşkilatının kurulmaya başlanmasıyla, imama göre muhtar idari anlamda daha yetkili bir yönetici olmuştur (Ortaylı, 1974: 107-108; Fevzioglu ve Kılıç, 2005: 48-49).

Kadılık kurumunun önem kaybetmesi neticesinde hazine voyvodalıkları değer kazanmıştır. Voyvodalık Osmanlı idaresinde giderek yaygınlaşmakta ve bununla birlikte taşradaki beledi, güvenlik, askeri ve daha başka hizmetlerin de voyvodalar tarafından yapılmaya başlandığı görülmektedir.

1.1.3.1.2. Tanzimat Sonrası Dönemde Yaşanan Gelişmeler

Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik, toplumsal ve yönetsel alanlarda gerilemesi çözüm yolu aranması isteklerini pekiştirmiştir. Bu baskının ilk hukuksal ve belgesel sonucu 1839'da "Tanzimat Fermanı" olmuştur. Bu ferman, Müslüman olmayan halka eşitlik vaat ederken, siyasal açıdan yerinden yönetime yol açabilecek hükümler getirmiştir (Yaşamış, 1991: 201). Bu tarihten ve ferdandan sonra ise Batı ile ilişkilerin eskiye oranla arttığı söylenebilir.

Tanzimat'ın Osmanlı'da modernleşmenin başlangıcı olduğu düşüncesinden hareketle bu dönemde batılılaşmaya yönelik hemen hemen her alanda ve özellikle de yerel yönetimlerde adımlar atıldığı söylenebilir.

Modern belediyeciliğin ilk örnekleri, Osmanlı devlet yapısının değişim ve dönüşümü yoğun olarak yaşadığı Tanzimat döneminde görülmektedir. Devlet yapısında batılılaşma ve merkezileşme temel ekseninde yürütülen yeniden yapılanma çabaları yanında, özellikle liman şehirlerinde yaşanan çok yönlü değişim süreci, Osmanlı belediyelerinin gelişimini biçimlendiren başlıca etken olmuştur (Oktay, 2008: 377).

Fransa'dan örnek alınan belediye yönetimi Batı'da tarihi bir gelişimin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Her ne kadar ülkede köylerin ve mahallelerin yönetimi Batıdakine benzer bir gelişme göstermişse de, şehir hayatı; genel olarak merkezi

idarenin egemenliğinde devam etmiş, bir başka deyişle merkezi idarenin temsilcisi olan kadının kontrolü altında kalmıştır (Atasoy, 1992: 28-29).

Devletin Batılı tarzda örgütlenmeye yönelmesi, belediye hizmetlerinin geleneksel tarzda/vakıflara dayalı örgütlenmesi ile bir çelişki arz ediyordu. Evkaf ve İhtisap Nezaretlerinin kurulması belediye hizmetlerinin görülmesi konusunda önemli bir değişiklik anlamına geliyordu. Yürümeyen eski sistemin yerine yeni bir sistem koymakta yaşanan zorluklar; büyük sorunlar da doğuruyordu. Kırım Savaşı sırasında İstanbul'a gelen kalabalık sayıdaki İngiliz, Fransız ve İtalyan askerlerinin barındırılması ve buna yönelik altyapı yetersizliği, Fransız tarzında 1854 yılında Şehremaneti'nin kurulmasıyla sonuçlandı. Eskimiş ve fonksiyonunu yitirmiş geleneksel sistemle kör-topal yürüyen belediye hizmetleri, yeni bir yapılanmayla çözülmeye çalışıldı (Uyar, 2004: 3). Fransız örneğinden etkilenen bu ilk belediye idaresi Osmanlı taşra yönetiminin merkeziyetçi yapısına da uygunluğu yönünden öne çıkmaktadır (Aytaç, 2005: 34).

Yasal olarak Osmanlı Devleti'nde ilk belediye (şehremaneti) 13 Haziran 1854 tarihli nizamname ile İstanbul'da kurulmuştur. Şehremanetine verilen görevler aynı nizamnamenin 2. maddesinde şöyle yer almaktadır:

- Zaruri ihtiyaç maddelerinin kolaylıkla sağlanmasını ve bulunmasını gözetmek,
- Narh tespiti ve kontrolü,
- Kaldırım yapımı ve onarımı,
- Şehrin temizlik işlerinin yürütülmesi,
- Çarşı-pazar ve esnaf kontrolü, fiyat, kalite, ölçü-tartı denetimi,
- Evvelce İhtisap Nezareti (Vergi Dairesi) tarafından toplanan devlete ait vergi ve resimleri toplayıp maliyeye teslim etmek (Eryılmaz, 2009: 152; Atasoy, 1992: 30; Es, 2008: 32-33).

13 Haziran 1854 tarihinde yayınlanan nizamname ile belediye hizmetlerinde *şehremini* dönemi başladı. Şehremini'nin sadece belediye hizmetleriyle uğraşacak olması önemli bir adımdı (Kadı'nın başka pek çok görevi vardı). Ancak, belediye hizmetlerinin görülmesi konusunda Evkaf Nezareti'ne de pek çok sorumluluk yüklemesi bir ikiliği doğurdu (Tanzimat döneminin temel özelliklerinden biri de hemen

her alanda yaşanan ikililik). Kimin neden sorumlu olduğu tartışması yoğun olarak yaşandı ve bürokratik kargaşa ile kırtasiyecilik arttı. Bu ortamda Tanzimat yöneticileri belediyeleri, idari ve siyasi yapının temeli olarak göremediler. Onlar için belediye, şehirleri modernleştirecek bir araçtı sadece. Dolayısıyla Tanzimat dönemi belediye anlayışı, yerel demokrasiyi güçlendirmenin bir aracı olarak hiçbir zaman düşünülmemiştir. Yaşanan sorunlar yayınlanan nizamnamelerle çözülmeye çalışılmıştır (Uyar, 2004: 3). Şehir Vergi Dairesi (İhtisap Nezareti)'nin yerine kurulan şehremaneti, çalışmalarında yetersiz kalınca, cadde ve sokakların düzeltilmesi, aydınlatma ve temizlik gibi konularda yardımcı olmak üzere 1855 yılında “İntizam-ı Şehir” komisyonu kurulmuştur. Komisyonun, İstanbul'un belediye hizmetlerinin görülebilmesi amacıyla yaptığı çalışmalar sonucunda, İstanbul'un çevresiyle birlikte on dört birime ayrılması öngörülmüştür (Eryılmaz, 2009: 154). Batılıların azınlık hakları ekseninde Türkiye üzerindeki baskıları ile ilk belediye girişimi gerçekleşmiştir. İlk belediye Altıncı Belediye Dairesi adı ile azınlıkların yoğun olarak ikamet ettiği, aynı zamanda imparatorluğun finans merkezi konumunda olan İstanbul'un Beyoğlu ve Galata semtlerinde kurulmuştur (Gündüzöz, 2012: 815). Bu ilk belediye dairesinin reisi ve meclis azaları doğrudan doğruya hükümetçe atanmışlardır (Eryılmaz, 2009: 154). Belediyecilik tarihinin en önemli örneklerinden biri olarak kabul edilen Paris'in en gelişmiş bölgesi Altıncı Daire Belediyesi olarak isimlendirildiği için, İstanbul'un da en gelişmiş bölgelerinin Galata ve Beyoğlu olmasından dolayı burada kurulan belediyeye Altıncı Belediye Dairesi ismi verilmiştir. Bu durum 1285 tarihli İdare-i Belediye Nizamnamesi'nde dikkate alındığı gibi 1293 tarihli Belediye Kanunu'nun düzenlenmesinde de muhafaza edilmiştir (Gündüzöz, 2012: 815-816).

Beyoğlu'nun (Altıncı Daire) belediye görevleri arasında şunlar vardı: sokak, kaldırım, su, hava gazı gibi alanlarda hizmet sunmak, gıda maddelerinin fiyatlarını tespit etmek, ölçü ve tartı aletlerini kontrol etmek, inşaat ve onarım işleri, otel, tiyatro, kahvehane ve halka açık yerleri denetlemek (Ulusoy ve Akdemir, 2004: 158). Bunlar Beyoğlu için geçerliydi. Osmanlı Devleti açısından ilginç bir gelişme de, Beyoğlu'nda bir genelev ve zührevi hastalıklar hastanesinin açılmasıdır. Gayrimüslimlerin yoğun olarak yaşadıkları Beyoğlu'ndaki Altıncı Daire, 1913 yılına kadar varlığını sürdürdü. Bu tarihte, daireler kapatılarak belediye işleri İstanbul Şehremaneti bünyesinde tek elde toplandı (Uyar, 2004: 3).

Bu ilk belediyeçilik denemesinin Beyoğlu'nda başlamasının sebepleri çok tartışılmıştır. Konuya gerçekçi bir şekilde yaklaşan İlber Ortaylı meseleyi şu şekilde ele almaktadır:

İntizam-ı şehir komisyonu örnek belediyeyi Galata-Beyoğlu bölgesinde kurmaya karar verirken, Avrupalılara yaranmak ve hayranlık gibi bir amaçtan çok, paranın ve refahın rastlandığı ve belediye hizmetlerinin şiddetle istendiği tek semtin burası olduğunu göz önüne almıştı. Üstelik oturdukları semt düzenlenirse, yabancı misyonların şikâyeti de önlenebilirdi.

Bütün İstanbul'u modernleştirmek zordu. Onun için havagazı isteyen paralı kimselerin oluşturduğu semtten işe başlamak yeğlendi. Gerçekten Osmanlı yöneticileri bu konuda gerçekçi davrandılar. Ecnebilerin yaşadığı bölgede para varsa, sorunların çözümü orada denenmeliydi (Ortaylı, 1985: 126-132).

Altıncı Belediye Dairesi uygulamasından sonra İmparatorluğun diğer alanlarına belediyeçilik yayılmaya başlamıştır. Ülkemiz, talihsiz bir şekilde Batı'nın imparatorluğu dağıtma ve mirasını paylaşma projesi çerçevesinde belediye ile tanışmıştır (Gündüzöz, 2012: 816).

Kırım Savaşı'nın çıkması, ülke yönetimindeki düzenlemelerde duraksamaya neden oldu (Çadırcı, 1993: 3-12). Savaşın bitiminde Tanzimat'tan sonraki en önemli gelişme 1856 yılında ilan olunan "İslahat Fermanı" olmuştur. Bu fermanın Tanzimat Fermanından farklılığı; siyasal yönden yerinden yönetime yer vermiş olmasıdır. İslahat Fermanının eyalet yönetimine getirdiği yenilik; maliye ve yargı organlarının yeni merkezîyetçilik anlayışına göre düzenlenmesidir (Tamer, 1992: 12). 1856 İslahat Fermanından sonraki gelişmeler ve Osmanlı taşra yönetiminin aldığı biçim günümüz Türkiye'sinin yönetsel yapısını önemli ölçüde etkilemiştir (Günay, 1999: 18).

1864 tarihinde yayınlanan Vilayet Nizamnamesi, Osmanlı mülki idaresi açısından bir dönüm noktası olmuştur. Merkezin yükünü azaltmak için, kentin bayındırlığı, altyapı inşası, temizlik, aydınlatma, narh, çarşı ve pazar işleri, itfaiye gibi konularda yetkili olmak üzere belediye meclislerinin kurulmasına karar verildi. Vali ya da kaymakam tarafından atanacak olan "reis" belediye meclisine başkanlık edecek, kararları uygulayacak ve vilayet ile belediye ilişkilerini düzenleyecekti. Nizamnameye rağmen, belediye meclisi uygulaması birkaç istisna dışında uygulanamadı. Dolayısıyla İstanbul'da daha önce kurulan belediyenin dışında belediye örgütü kurulamamış oldu.

İstanbul'da sadece Müslüman olmayan nüfusun yaşadığı Beyoğlu Belediye Dairesi ayrıcalıklı bir konuma sahipti. Diğer belediye daireleri gelir kaynaklarından yoksundu (Gökçaçı, 1996: 67-104; Ortaylı, 1990: 63-47; Toprak, 1990: 75-84).

Taşrada ancak 1867 tarihinden sonra belediye teşkilatı kurulabildiğini, 23 Rebiyülevvel 1284 (25 Temmuz 1867) tarihli Daire-i Belediye Meclislerinin Vezâif-i Umûmiyesi ve yine Vilâyet Dâhilinde Şehir ve Kasabalarda Teşkil Olunacak Devâir-i Belediye Meclislerinin Sûreti Tertibi ve Memûrînin Vezâifi adlı iki talimatnameden anlaşılmaktadır (Atasoy, 1992: 35). Bu iki talimatname ile taşra belediyelerine verilen görevler şunlardır:

- Cadde, sokak ve meydan yapmak, kaldırım, su yolu, kanalizasyon inşa etmek ve onarmak,
- Uygun görülecek şekilde beldenin temizlik işlerini yürütmek,
- Haksız kazancı önlemek ve narh koymak,
- Sokakları aydınlatmak,
- Pazar yerleri kurmak,
- Aciz ve fakirlerin ihtiyaçlarını karşılama hususunda onlara kolaylık göstermek, kimsesiz ve çalışamayacak derecede fakir olanların mahallelisi tarafından iaşesini temin etmek,
- Dükkânların ve umuma mahsus yerlerin temizliğini kontrol etmek,
- Pazar ve dükkânlarda kullanılan tartı ve ölçüleri denetlemek,
- Yangını önleyici tedbirler almak,
- Kontratları tescil etmek (Atasoy, 1992: 35).

Daha sonra, 1869'da çıkarılan Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi ile belediye örgütü, Beyoğlu ve Galata dışında tüm İstanbul'a yaygınlaştırılmış ve "İstanbul Şehreminliği" örgütü kurulmuştur. İstanbul Şehreminliği örgütü, İstanbul'da iki düzeyli federatif bir yapı niteliği taşımaktaydı. Alt düzeyde, Galata-Beyoğlu (Altıncı Daire) modeline benzer bir biçimde, çeşitli semtlerin yerel yönetimlerinden sorumlu 14 daire bulunuyordu. Bu dairelerin, yarısı her yıl yenilenen birer daire meclisi ile hükümetin meclis üyeleri arasından atadığı birer daire başkanı bulunuyordu. Üst düzeyde ise hükümetçe atanan bir Şehremini ve Şehremaneti Meclisi yer almaktaydı. Ayrıca, Şehremininin başkanlığında, 14 belediye dairesinin başkanlarından ve her biri

meclis üyeleri arasından seçilip gönderilen 3'er üyeden oluşan bir Cemiyet-i Umumiye de yer alıyordu (Keleş, 2006: 133).

1864 tarihli Vilayet Tüzüğü'nün yerini alan 1871 tarihli "İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi" mahalli idarelerin gelişmesi yönünden önem taşımaktadır. 1871 tüzüğüyle, il genel meclisi yanında, kasaba ve şehirler için bir başka mahalli yönetim birimi olarak belediyeler kurulmuştur (Yaşamış, 1991: 205). Tüzüğün mahalli idareler yönünden önem taşıyan bir başka noktası da gelir ve giderlerin açıklığa kavuşturulmuş olmasıdır (Hepaksaz, 1997: 49).

Birinci Meşrutiyet Dönemi'ne (1876-1878) girildiğinde, toplanan Osmanlı Meclis-i Mebusanı'nın ilk işlerinden birisi, İmparatorluğun yerel yönetim ve belediye hizmetlerini yeni baştan ele almak olmuştur. Bunun için de 1877'de yerel yönetimlerle ilgili iki kanun çıkarılmıştır. Bu kanunlardan birisi "Dersaadet-i Belediye Kanunu" diğeri de "Vilayet-i Belediye Kanunu"dur. Vilayet-i Belediye Kanunu, 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe giriş tarihi olan 1 Eylül 1930 tarihine kadar yürürlükte kalmıştır (Eryılmaz, 2009: 154). Bu iki kanununda çıkış kaynağı 1876 tarihli "Teşkilat-ı Esasiye Kanunu"dur.

1877 Dersaadet Belediye Kanunu, belediyelere 1864 ve 1871 vilayet nizamnamelerinden farklı olarak yeni görevler yüklemektedir. 1877 tarihli Belediye Kanunu demokrasi tarihimiz açısından da son derece önemlidir, çünkü bu kanun ilk defa tek dereceli seçim sistemini getirerek gizli oy açık tasnifi öngörmüştür (Çiçek, 1998: 15-16).

Dersaadet Belediye Kanunu'nun yerini 1912 yılında çıkarılmış olan "Dersaadet Teşkilatı Belediyesi Hakkında Kanunu Muvakkat" almıştır. Bu kanunda da merkezîyetçi geleneğin sürdürüldüğü dikkati çekmektedir. Bu yasa ile İstanbul'daki belediye daireleri kaldırılarak yerlerine Belediye Şubeleri (9 adet) ve Şehremaneti Meclisi yerine de bir "encümen" kurulmuştur. 1877 sayılı Belediye Kanunu 1580 sayılı Kanun çıkıncaya dek sürecin ana dayanağı olmuştur (Ramazanoğulları, 2004: 99).

1922 yılında çıkarılan 278 sayılı Devair-i Belediye Rüesa'sının Suret-i İntihabına Dair Kanunla, belediye reislerinin belediye meclislerince kendi üyeleri içinden ve iki senelik süre için seçilmesi uygun görülmüştür. Bu sistem İstanbul'da

1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girinceye kadar uygulanmıştır (Canpolat, 1999: 82).

Bu bilgiler doğrultusunda kısaca denilebilir ki, Osmanlı döneminde belediyelerin gelişimi “beledi uygulama” ve “kurumsal gelişim” ölçütleri çerçevesinde üç ana döneme ayrılabilir. İlk dönem, 1855-1876 yıllarını kapsayan “kuruluş” dönemidir. “Sınırlı gelişme” olarak adlandırabilecek olan ikinci dönem, 1877-1908 yılları arasındaki 1. Meşrutiyet dönemini kapsamaktadır. Üçüncü dönem ise “kurumsallaşma” olarak nitelendirilebilecek, 1908-1922 yılları arasındaki zaman dilimini kapsamaktadır (Oktay, 2008: 377-378).

1.1.3.2. Cumhuriyet Sonrası Dönemde Belediyeler Açısından Yaşanan Gelişmeler

Bu dönem belediyeciliğin gerçek anlamına kavuştuğu dönem olarak değerlendirilmektedir. Çünkü 1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile belediyeler tüzel kişilik kazanmıştır. Günümüze kadar da varlığını devam ettiren belediyeler, vazgeçilmez yerel yönetim unsuru olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti'nden 389 belediye devralmıştır (Aytaç, 1990: 89). Söz konusu belediyelerin 20'sinde düzenli içme suyu, 4'ünde elektrik tesisatı, 17'sinde mezbaha, 7'sinde spor alanı, 29'unda park ve bahçe, 90'ında da düzenli pazar yeri mevcuttur. Dolayısıyla devir alınan Osmanlı belediyelerinde altyapı hemen hemen yok denilecek kadar azdır (Eryılmaz, 2009: 155; Aytaç, 1993: 541). Belediye sayısındaki bu kadar azlığa rağmen, Cumhuriyetin kendi belediyecilik anlayışını oluşturması oldukça zaman almıştır (Tekeli ve Ortaylı, 1978: 25). Türkiye'de belediyecilik ve tam anlamıyla belediye teşkilatının kurulması, Cumhuriyetin bu ilk yıllarında başlar. Gerçi, eskiler arasında da halka faydalı olmuş, belediye hizmetlerini aksatmamaya gayret etmiş olanlar vardır. Fakat bunlar hem parmakla sayılacak kadar az, hem de iş ve hizmet yönlerinden yetersizdirler (Toksoy, 1948: 12-15).

1.1.3.2.1. 1923-1946 Dönemindeki Gelişmeler

Türk belediyeciliğinde 1923-1930 yılları arasındaki dönemin bir bekleme, durgunluk dönemi değil; tam anlamıyla bir hazırlık dönemi olduğu görülmektedir. Cumhuriyet idaresi, savaştan sonraki ilk yıllarda önemli belediyecilik ve imar sorunları ile karşı karşıya kalmıştır. Bu sorunlardan ilki ve en önemlisi Anadolu'daki, özellikle

Batı Anadolu'daki kentlerin savaştan sonraki imar faaliyetleridir. Savaşta çok büyük yangınlara maruz kalan ve büyük bölümü harabe şekline gelen Batı Anadolu'daki kentlerin yeniden imar edilmesi ve işlerlik kazanması, Cumhuriyet idaresinin ilk beledi hizmetidir. Diğer önemli sorun ise Ankara'nın başkent olarak ilanıdır. Ankara'nın modern ve çağdaş bir kent olarak yeniden kurulması, imar edilmesi gerekmektedir. Cumhuriyet idaresinin bu konuda başarılı olması önemlidir. Çünkü Ankara, Cumhuriyetin sembolü durumundadır. Ankara'nın başarısı, rejimin başarısı olarak nitelendirilmiş ve bu başarı rejimle özdeşleştirilmiştir (Tekeli ve Ortaylı, 1978: 27-28).

Ankara 1923'te başkent olarak ilan edilmiş ve bu durum Ankara'ya verilen değerini yükselmesine sebep olmuştur. Bunun sonucunda da belediyecilikte Ankara bir model konumuna gelmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında kent planlaması açısından başkent Ankara'nın ve Kurtuluş Savaşı sonucunda yakılıp yıkılan Anadolu kentlerinin yeniden imar edilmesi, yeni yönetimin ele alması gereken öncelikli konular arasındadır. 1924 Anayasasının kabulünden kısa bir süre önce çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunu, köylere tüzel kişilik vererek köy organlarını geniş yetkilerle donatmıştır (Urhan, 2008: 87). 1924 Anayasasında ise, önceki anayasaların aksine, mahalli idarelerin görev ve yetkilerine açıkça temas edilmemiş, sadece bunların dayanacağı ilkeler ve tüzel kişiliklerine işaret etmekle yetinilmiştir. 1921 Anayasasının geniş muhtariyet esasına, 1924 Anayasasında yer verilmemiş sadece yerel yönetimlerin tüzel kişiliklerinin bulunduğu ve yerinden yönetim ilkesine göre idare edileceğinin anayasada belirtilmesi yeterli görülmüştür (Doğan, 2011: 126). Dönemin belediyelerle ilgili ilk yasal düzenlemesi olan ve 3 Nisan 1930 tarihinde yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu bazı küçük değişikliklerle Türkiye Belediyeciliğini bugüne kadar taşımıştır (Urhan, 2008: 87) .

Şubat 1924'te 417 sayılı "Ankara Şehremaneti Kanunu", 24 Mart 1925'te 583 sayılı "Kamulaştırma Kanunu", Mayıs 1926'da 44 sayılı yasayla kurulan ve emlak kredisi veren "Emlak ve Eytam Bankası", Şubat 1924'te 423 sayılı "Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu", Nisan 1924'te kabul edilen "Belediye Kanunu" ile bu süreç devam etmiştir (Eryılmaz, 2009: 155).

1924 yılında Cumhuriyetin, belediyeler konusunda çıkardığı önemli kanunlardan birisi 423 sayılı Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu'dur (Tümerkan, 1946: 68).

Cumhuriyet rejiminin belediyeçilik konusundaki diğer önemli girişimi, 16 Nisan 1924 tarihli 486 sayılı Umur-u Belediyeye Müteallik Ahkâm-ı Cezaiye Kanunu'dur (Tümerkan, 1946: 91).

1930 döneminin belediyeçilik görüşünün oluşmasını sağlayan esas deneyim, tüm Türkiye belediyelerinden çok Ankara uygulamasında kendini göstermiştir. Altıncı Daire-i Belediye Osmanlı belediyeçiliğine nasıl bir örnek ise; Ankara deneyimi de Cumhuriyet döneminin belediye ve imar anlayışına öncülük etmiştir (Tekeli ve Ortaylı, 1978: 37).

1930'lu yıllar, Türkiye'de siyasal ve toplumsal düzenin iyice şekillendiği ve tek parti yönetiminin sisteme damgasını vurduğu dönemdir. Tek parti yönetiminin ideolojisi ve genel olarak devlet anlayışının belediye yasalarına yansıdığı söylenebilir (Güllüce, 2004: 13).

1923-1930 döneminde bazı kanunlar çıkarılmasına rağmen belediyeçilik konusunda yapılan çalışmaların oldukça yüzeysel ve dağınık olduğu görülmektedir. Bütünlüğü olan bir belediyeçilik görüşü doğmamakla birlikte 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile dönemin belediyeçilik görüşünün oluşmasını sağlayan esas dönüşüm bütün belediyelerden çok, Ankara uygulamasında ortaya çıkmıştır denebilir (Tekeli ve Ortaylı, 1978: 4). Bu dönemin en önemli deneyimi Ankara'nın başkent yapılması ve 1924 tarihli Köy Kanunu'dur.

Cumhuriyetin ilanından sonra belediyeler, Kurtuluş Savaşı sonrası tahrip olan şehirleri yeniden inşa etmek, temel ihtiyaçları karşılamak vb. birtakım ihtiyaçları yerine getirmekte yetkili kılınmışlardır. Bununla birlikte Osmanlı'dan devir olan, mevcut idare yapısı bu hizmetlerin sunulmasında yetersiz kalmıştır. Bu nedenle belediyelere yeni yetki ya da gelir kaynakları sağlayan çeşitli yasal düzenlemeler getirilmiştir. Ancak bütünsel bir düzenleme yapılamamış ve belediyelere ilişkin bütünsel düzenleme 1580 sayılı ve 1930 tarihli Belediye Kanunu ile getirilmiştir. Kanunda geniş bir görev alanı çizilmeye çalışılmış, belediyelerin büyüklüklerine göre bu görevlerin nasıl farklılaştırılacağı sorunu da, belediye hizmetlerinin zorunlu ve isteğe bağlı olan görevler olarak ikiye ayrılması ile çözülmeye çalışılmıştır (Güllüce, 2004: 13-14).

1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun, 1930 ve 1944 yılları arasındaki belediyeçilik anlayışını ortaya koyduğu söylenebilir.

1930-1935 yılları arasında belediye kanunu ile birlikte Cumhuriyet dönemi belediyeciliği büyük ölçüde şekillendiren başka yasal düzenlemeler de yapılmıştır. Bunlardan en önemlileri, 6 Mayıs 1930 tarihli 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, Belediye Bankası Kuruluş Kanunu (1933), Belediye Yapı ve Yollar Kanunu (1933), Belediye İstimlâk Kanunu (1934), Belediyeler İmar Heyeti Kuruluş Kanunu (1935)'dur (Karaman ve Erdumlu, 1986: 13).

1935 yılı Cumhuriyet Bayramı konuşmasında Gazi Mustafa Kemal Atatürk bu ilişkiyi şu şekilde ortaya koymuştur: “Üzerinde önemle durmak istediğim bir ciheti bildirmeliyim. Türk ülkesi içinde, köylere varıncaya kadar küçük bütün şehirlerimizin birer genlik ve bayındırlık beldesi olması, önde tuttuğumuz amaçlardandır. Türk’e ev-bark olan her yer sağlığın, temizliğin, güzelliğin, modern kültürün örneği olacaktır. Devlet kurumları yanında doğrudan doğruya bu işlerle ilgin olan urbayların (belediye başkanı) bu görüş ve düşünüşle çalışmalarını istiyorum” (Belediyeler Dergisi, 1935: 2-3). Üçüncü gelişme ise; parti örgütü ile devlet örgütü arasındaki ilişkilerin değişmesi ve daha iç içe duruma gelmesidir (Tekeli ve Ortaylı, 1978: 45-47).

1.1.3.2.2. 1946-1960 Dönemindeki Gelişmeler

II. Dünya Savaşı ve tek partili siyasi yaşamdan çok partili siyasi yaşama geçiş gelişmeleri Türkiye’yi derinden etkileyen iki önemli temel faktördür. 1945 yılından sonra Dünyada belediyeçilik ve imar planlama sorunları ön plana çıkmış ve II. Dünya Savaşı ile ortaya çıkan konut sorununun ise yeni teknolojiler ile çözüme kavuşturulması zorunlu bir hal almıştır denilebilir.

Türkiye II. Dünya Savaşı’nın galipleri arasında yer almış ve muhtemelen bu gelişmenin de etkisi ile Birleşmiş Milletler Örgütü’ne girmeye çalışmış ve batılı bir ülke olarak kabul edilme çabaları ile Türkiye’de ortaya çıkmaya başlayan yeni siyasal bilinç ve siyasal kültür çok partili hayata geçilmesi için gerekli zemini hazırlamıştır (Karpaz, 1967: 127-129). Bunun sonucunda 7 Haziran 1945 günü Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan tarafından verilen “Dörtlü Tahrir” ile 7 Ocak 1946 günü resmen Demokrat Parti kurulmuştur.

Demokrat Parti’nin kurulmasından sonra Türkiye’nin içine girdiği yeni siyasal yaşam, yerel yönetim konusunda da yeni ilkelerin oluşmasını sağlamıştır denilebilir (Aktan, 1998: 43).

Belediyelerin demokratikleştirilmesi yolunda birtakım girişimlerin yapıldığı görülmektedir. Bu girişimlerin ilki 17 Temmuz 1945'te kurulan Türk Belediyecilik Derneği'dir. Belediyelerin demokratikleştirilmesi yönünde dönemin önemli düzenlemelerinden bir diğeri 1946 tarihli 4878 sayılı kanundur. Bu kanun ile belediye seçimlerinin yapılma şekli değiştirilmiştir (Görmez, 1986: 129). Belediye meclislerinin oluşturulmasında iki dereceli seçim sistemi kaldırılmış ve tek dereceli seçim yapılmaya başlanmıştır. Ayrıca belediye seçimlerinin yargı denetimine tabi tutulması benimsenmiştir (Kılıçer, 1990: 24).

1950'den sonra ülkemizde köylerden şehre doğru hızlı bir göç olmuştur. Bu göç hareketi tarımda modernleşme-kentleşme-sanayileşme içerisinde büyüyerek önemini arttırmıştır. Bu durum ile hizmet arzı ve sunumu arasında denge bozulmuştur. Kentleşmedeki bu değişim hizmet sunan belediyenin mali, idari ve teknik yetersizliklerini arttırmıştır. Belediyelerin hizmet yükünün artması ile kaynaklar doğru orantılı olarak aktarılmadığı için bazı hizmetler merkezi yönetime aktarılmak zorunda kalmıştır (Eryılmaz, 2009: 156). Bu sebepler dâhilinde şehirlerimiz yetersiz kalmıştır. Şehirlerde imar disiplinini sağlamak amaçlı 1956 yılında 6785 sayılı İmar Kanunu çıkarılmıştır. Beraberinde de 1958 yılında İmar ve İskân Bakanlığı kurulmuştur. 1945-1960 yılları arasında merkezi yönetime yerel yönetimlerden özellikle de belediyelerden görev aktarımı olmuştur. Belediye Kanunu'nda yazılı olan görevler, belediyelerin görevleri olarak kalsa da, fiilen bazen yeni kurulan bakanlıklara, bazen de var olan merkezi yönetim kuruluşlarına devredilmeye ya da ortaklaşa olarak yerine getirilmeye başlanmıştır (Görmez, 1986: 131).

1.1.3.2.3. 1960-1980 Dönemindeki Gelişmeler

Bu dönemin belediyecilik çalışmalarına etki eden iki önemli olay vardır. Bunlardan ilki 27 Mayıs 1960 tarihinde yapılan askeri darbedir. İkincisi ise, Türkiye'nin kapitalistleşme sürecinde ulaştığı düzeyin şehirleşme biçiminde getirdiği yeni özelliklerdir (Tekeli ve Ortaylı, 1978: 181).

1945-1960 yılları arasında çok partili demokrasi deneyimi özellikle son beş yılda ülkeyi ekonomik ve siyasal bunalımlara sürüklemiş ve 1960 ortasında bir askeri darbe ile sonuçlanmıştır. Ülkemizin iç politika hayatında meydana gelen büyük değişimler sonunda 10 Haziran 1960 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5/211 sayılı Bakanlar

Kurulu kararı ile yeni seçimlere kadar belediye başkanlarının görevlerine son verilerek Belediye Kanunu'nun 94. maddesi gereğince belediye başkanlıkları vali ve kaymakamların yetkisine devredilmiştir (Kılıçoğlu, 1998: 18).

1960 sonrasında hızlı kalkınma ve kentleşme hareketleri ülkenin yapısında önemli değişikliklere neden olmuş ve 1961 Anayasasında mahalli yönetimin boyutları yeniden belirlenmiştir. 1963 yılında da beş yıllık dönemleri kapsayan kalkınma planları oluşturulmuş, bu planlarda belediyelerin idari ve mali yapısının yeniden düzenlenmesi gereği ilke olarak kabul edilmiştir (Eryılmaz, 2009: 157).

1961 Anayasası'nın getirdiği kurumsal çerçeve içinde yerel yönetim yeni bir anlayışla düzenlenmek istenmiştir. 1961 Anayasası'nın Yönetimin Esasları başlığı altında düzenlenen 112. maddesi, idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanacağını öngörürken, 116. maddesine göre de yerel yönetimler; il, belediye ve köy halkının ortak gereksinimlerini karşılayan ve genel karar organları tarafından seçilen kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Böylece, 116. madde ile yerel yönetimler anayasal kuruluşlar haline gelmiş ve yerel yönetimlerin birer kamu tüzel kişiliği olması öngörülmüştür. Ayrıca yerel yönetimlerin seçilmiş organlarının organlık sıfatını kazanma ve kaybetme konusundaki denetimin ancak yargı yoluyla olacağı esası getirilmiş ve yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması ilkesi benimsenmiştir (1961 Anayasası, md. 112-116).

1961 Anayasası'nın getirdiği "sosyal devlet" anlayışı merkezi ve yerel yönetimlerin görevlerini tanımlamasına ilişkin çerçeveler belirlediği için önem arz etmektedir. Sosyal devlet anlayışı, refah devleti anlayışı ile paralellik taşımaktadır (Altaban, 1990: 318).

1960 sonrası dönemin en önemli düzenlemelerinden biri 27 Temmuz 1963 yılında çıkarılan 307 sayılı kanundur. 307 sayılı Kanun, belediye meclislerinin seçiminde temsil usulünü kabul etmiş ve 15 Temmuz 1967 gün ve 904 sayılı Kanun ile belediye meclis ve başkanlık seçimlerinin 4 yılda bir yapılacağı hükme bağlanmıştır. Bu dönem içindeki gelişmelerden en ilginç de, belediyelerin 21 Şubat 1967 gün ve 832 sayılı yeni Sayıştay Kanunu'nun kapsamı dışında bırakılmış olmasıdır. Buna göre, 1960 sonrasında belediyeler üzerindeki denetimin kısmen azaltıldığı söylenebilir (Tekeli ve Ortaylı, 1978: 190-192).

1961 Anayasası yerel yönetimler konusunda daha önceki anayasalardan farklı olarak hizmet yerinden yönetim ilkesini de getirerek âdem-i merkeziyet yerinden yönetim ilkesini anayasal kılmıştır (Yayla, 1983: 148). Anayasadaki merkeziyetçi olmayan hükümlere rağmen, Türk yönetim sistemi aşırı merkeziyetçi öğeleri üzerinden atamamıştır (Turan, 1986: 484). 1961 Anayasası'nın yerel yönetimlere getirdiği demokratik ve özerk mali ve yönetsel çerçeveye rağmen, gerekli yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılmadığı için, hızla artan kentsel sorunlar karşısında yerel yönetimler gerekli yetki, kaynak ve kurumlardan yoksun bir duruma düşmüştür.

1961 Anayasası, kalkınmanın planlanan ekonomik tercihlere göre gerçekleştirilmesi yönünde bir ilke getirmiştir. Bu tercih ile anayasanın refah devleti anlayışının, merkezi yönetim eli ile gerçekleştirileceği vurgulanmaktadır. Planlı kalkınmayı yönlendirecek güçlü bir merkezi karar örgütü gereksiniminden ötürü “Devlet Planlama Teşkilatı” kurulmuştur (Pirler, Gürsoy ve Başsoy, 1997: 23). Anayasanın 41. maddesiyle de planlı kalkınma anlayışı getirilmiş ve bu kalkınma planlarının yapılmasının devletin ödevi olduğu dile getirilmiştir. Bu alandaki politika ve önlemlerin 5 yıl süre ile etkili olacak kalkınma planlarına ve bunların yıllık programlarına dayanılarak yürütülmesi kabul edilmiştir (Şimdi, 1999: 24).

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967) milli tasarrufu sağlamak, yatırımları toplum yararına, gerektiği önceliklerle yöneltmek ve ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek üzere hazırlanmıştır. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, idarenin yeniden düzenlenmesi için bir idari reform önermektedir. Planda, öncelikle merkezi yönetimin yeniden düzenlenmesi için ‘Mehtap Projesi’ başlatılmış ve yerel yönetimler konusunda bir araştırma yapılmıştır. Kuşkusuz bu proje, planlı dönemde yerel yönetimlerin yeniden düzenlenmesini amaçlayan en önemli girişimdir (Keleş, 2000: 413).

1968-1972 yıllarını kapsamak üzere hazırlanan İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, mahalli idare boyutu tamamen terk edilmiş ve bu planla sanayileşme, şehirleşme ve tarımda modernleşme amaçlanmıştır denilebilir.

Büyük kentlerde ve metropoliten alanlardaki hızlı değişim ve gelişmeler sonucu ortaya çıkan sorunların yeni bir yönetim örgütlenmesi içinde ele alınması zorunluluğu doğmuştur. 1930 tarihli 1580 sayılı Belediyeler Kanununda sözü edilen “Belediyeler

Birliği” anlayışı ancak 1970’lere geldiğimizde işlev kazanmıştır. Belediyelerin karşılaştıkları sorunlara, sınırlamalara birlikte çözüm aramak, kıt kaynakları en ekonomik biçimde kullanmak ve yenilikçi arayışlara yöneltmek eğilimi 1970’lerde ortaya çıkan belediyeçilik anlayışının temel ilkelerinden biri haline almıştır (Aktan, 1998: 67).

1973 sonrası Türkiye, belediyeçilik açısından önceki dönemlerden farklı özellikler göstermektedir. Bu farklılık yerel yönetim ve yerel demokrasi kavramlarından kaynaklanmaktadır. 1973 yerel seçimlerinden sonra belediyeler politik alanda dönemi etkileyen aktörlerden biri haline gelmiştir. Özellikle büyük kent belediyelerinde merkezi iktidardan farklı bir siyasi partinin iktidara gelmesi ve merkezi yönetimin elinde bulunan yetkileri belediyelere karşı kullanmasıyla, belediyeler etkin muhalefet yapan birimler haline dönüşerek politikleşmiştir (Tekeli, 1992: 76).

Belediye yönetimlerine etkinlik ve işlerlik kazandırmak için 1978 Ocak ayında Yerel Yönetim Bakanlığı kurulmuştur. Mahalli idare görevleri bu bakanlığa devredilmiş ancak 1979 yılında tekrar mahalli idare görevleri alınmış ve bu bakanlık kaldırılmıştır. 1980’lere doğru yerel yönetimlerin geçmişten gelen mali ve hukuki sorunlarının çözülemediği, yalnızca büyük kentlerde politik temelde ele alınmaya başlanan birimler olarak kaldığı görölmektedir. Bu dönemde 1961 Anayasası’nın getirdiği güvencelere sahip olmakla birlikte, yeterli düzeyde gelir kaynaklarına sahip olma, katılım ve vesayet denetiminin hafifletilmesi konularında gelişme sağlanamamıştır (Erençin, 2004: 61).

1.1.3.2.4. 1980-2000 Dönemindeki Gelişmeler

Türkiye 1980 yılından itibaren yeni bir döneme girmiştir. Belediyelerde bu değişikliklerden doğal olarak oldukça fazla etkilenmişlerdir. 12 Eylül 1980 Askeri Harekâtı ile birlikte askeri yönetim tarafından seçimle iş başına gelmiş olan belediye başkanları 29 Eylül 1980 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2303 sayılı Kanun ile görevden alınarak, yerlerine yeni belediye başkanları atanmış ve belediye meclisleri feshedilmiştir (Ramazanoğulları, 2004: 118).

Milli Güvenlik Konseyi’nin ilk girişimi 34 no’lu karar olarak bilinen 4 Aralık 1981 yılında çıkarılan 2561 sayılı Büyük Şehirlerin Yakın Çevresindeki Yerleşim Yerlerinin Ana Belediyelere Bağlanmaları Hakkında Kanun’dur. Bu kanun ile büyük

kentlerin çevresindeki bazı belediyelerin tüzel kişilikleri kaldırılarak, belediye şubesi veya mahalle olarak tarafında buldukları büyük belediyelere bağlanmaları yoluna gidilmiştir. Bu düzenlemelerin amacı küçük birimleri büyüklerle birleştirerek yerel kamu hizmetlerinin daha etkin bir biçimde görülebilmesini sağlamaktır. Bu uygulamadan sonra, yerel belediyelerde çözülebilecek birçok iş ve yine yerel ölçekte sunulabilecek birçok hizmet merkez belediyeye devir olmuş, bu durumda zaten metropoliten ölçekte örgütlenememiş belediyelerin iyice hantallaşmasına neden olmuştur (Ramazanoğulları, 2004: 119).

Askeri yönetimin ikinci ve çok önemli bir diğer kararı mahalli idarelerin, özellikle belediyeler maliyesinin ıslahına ilişkin olanıdır. Bu amaçla ilk olarak 2 Şubat 1981 tarihinde kabul olunan, 1 Mart 1981 tarihinde yürürlüğe giren 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergilerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Genel Bütçe vergi gelirleri tahsilât toplamı üzerinden belediyelere %5 pay verilmesini ve bu payın belediyeler arasında nüfus esasına göre bölüştürülmesini öngören söz konusu kanun belediyeleri kısmen de olsa bir rahatlığa kavuşturmuştur. 1984 yılında yürürlüğe konulan 3004 sayılı Kanun, 1981 yılında yürürlüğe girmiş olan sözü geçen kanunun bazı maddelerini değiştirmiş ve belediyelere verilecek payları daha da arttırmıştır. Kanunla genel bütçe gelirlerinden belediyelere verilen pay %5 ten %10'a yükseltilmiş daha sonra bu oran %8,55 olarak yeniden belirlenmiştir (Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), 1984: 65).

1980 müdahalesinin hemen ardından belediyelerin mali yapısıyla ilgili ikinci düzenleme gerçekleşmiştir. 26 Mayıs 1981 tarihinde yürürlüğe giren 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu kabul edilmiştir. Bu kanunla önceki belediye gelirleri kanunundaki çok sayıda ve verimli olmayan vergilerin sayısı büyük ölçüde azaltılırken, vergilerin verimliliğinin artmasına önem verilmiştir (Görmez, 1986: 146).

1983 seçimleri sonrası iktidara gelen hükümet, özellikle belediyeler konusunda önemli adımlar atmıştır. Bu adımlarda dikkati çeken en önemli husus merkezi idarenin bazı yetkilerinin yerel yönetimlere yasalar ile devredilmiş olmasıdır denilebilir.

12 Eylül askeri müdahalesi ile birlikte, belediyeçilik anlayışında bir dönem kapanmış, yeni bir dönem başlamıştır. Anavatan Partisi tarzı belediyeçiliğin, 'iş bitirici'

belediyeciliğin egemen olduğu bu dönem belediyeciliği, Menderes dönemi belediyeciliği ile benzerlikler taşımaktadır (Uyar, 2004: 8).

Gelişen süreç bir süre sonra bütün Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de anakent sistemini zorunlu hale getirmiştir. Böylece belediye yönetimi, belediye ve büyükşehir yönetimi olarak 1984 yılında yeni bir düzenlemeye kavuşturulmuştur. Büyükşehir belediyelerinin yönetimi hakkındaki 23.3.1984 tarih ve 195 sayılı Kanun Hükmünde Kararname değiştirilerek 9.7.1984 tarihinde çıkarılan 3030 sayılı Kanun, yeni sisteme temel düzenleyici kurallar getirmiştir. Bu yeni yönetim modeli, büyük şehirlerde “büyükşehir” ve “ilçe” belediyelerinden oluşan iki kademeli bir yönetim sistemi getirmektedir (Eryılmaz, 2009: 157; 3030 sayılı Belediye Kanunu). 1984 yılı Ocak ayında çıkarılan 2972 sayılı Kanun ile mahalli idare seçimleri yeni esaslara bağlanmıştır. 8 Mart 1984’te çıkarılan 195 sayılı kanun hükmünde kararname (KHK) ile sınırları içinde birden fazla ilçe bulunan anakentlerde büyükşehir ve ilçe belediyeleri kurulması öngörülmüş ve ilk örnekler olarak İstanbul, Ankara ve İzmir kentlerinde büyükşehir belediyeleri kurulmuştur (Erençin, 2004: 22).

Yukarıdaki bilgilerden hareketle 3030 sayılı Kanun ile ülkemizdeki belediyeler büyükşehir belediyesi ve normal belediye olarak ikiye ayrılmıştır denebilir.

1985 yılında 3194 sayılı İmar Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun ile belediyelere hareket serbestisi getirilmiş ve böylece imar planının onaylanması yetkileri belediye meclislerine bırakılmıştır. 1985 tarih ve 250 sayılı KHK ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’nın 775 sayılı Kanuna göre var olan hak ve yetkileri belediyelere devredilmiştir. 1984 yılı belediyelerin görevlerini gelir artışı dolayısıyla daha etkin yapmaya başladığı yıl olmuştur. Eskiden gelir yetersizliği dolayısıyla belediyelerce yapılamayan görevler, belediye gelirlerindeki artışlar sonucu yerine getirilmeye başlanmıştır (Görmez, 1986: 154).

Bu dönemde göze çarpan bir diğer yenilik ise yerel yönetimlerin sorunlarını ve çözüm önerilerini ortaya koyan 1991 yılında yayımlanan KAYA (Kamu Yönetimi Araştırma Projesi)’dir.

9 Mayıs 1989 tarihinde kabul edilen 1990-1994 yıllarını kapsayan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefleri çerçevesinde yerel yönetimlerin görev, yetki ve sorumluluklarının gelirleri ile doğru orantılı olarak arttırılması hedeflenmiştir. Mahalli

idarelerin teşkilat yapısı yerinden yönetim anlayışına ağırlık verilerek yeniden düzenleneceği, merkezi ve mahalli idareler arasında görev, yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımına ilişkin çerçeve, yasa hazırlık çalışmalarının tamamlanması ve mahalli idarelerin bütçe ve muhasebe sistemlerinin geliştirilmesi için gerekli tedbirler alınması hedeflenmiştir (DPT, 14-18).

Avrupa Konseyi tarafından kabul edilerek üye ülkelerinin onayına sunulan Avrupa Yerel Özerklik Şartı 1991 yılında 3723 sayılı kanunla bazı çekinceler konularak onaylanmıştır (Erençin, 2004: 23).

1991 yılında 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu'na eklenen bir madde ile belediyelerin fiyat tarifelerini belirleme yetkisi kaldırılmıştır. 15 Temmuz 1993 tarihinde yayımlanan 3914 sayılı Kanun ile Çevre Temizlik Vergisi alınması kararlaştırılmıştır. Çevre Temizlik Vergisi ile belediye için önemli ölçüde yeni bir mali kaynak yaratılmıştır. 1994 tarihinde 3986 sayılı Kanun ile 1994 Emlak Vergisi üzerinden bir defaya mahsus olmak üzere ek gayrimenkul vergisi alınmıştır. Böylece belediyelere ek gelir sağlanmıştır (Canpolat, 1999: 104).

1994 yılında Çevre Temizlik ve Emlak Vergilerinin taksitlerinin geciktirilmesi belediyelerin gelir kaynaklarında azalmaya neden olmuş ve ekonomik sıkıntı yaşanması sonucunu doğurmuştur.

İçişleri Bakanlığı'nca Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında yer alan ilke ve esaslar dâhilinde Mahalli İdareler Reformu Tasarısı hazırlanmıştır. 1998 yılında bu tasarı Bakanlar Kurulu kararı ile TBMM'ye gönderilmiştir. Fakat 1994-1999 yılları arasında sunulan hiç bir tasarı kabul edilmemiştir.

1994'te yapılan seçimler, geçmişe oranla daha başarılı, sosyal politikaları başarıyla uygulayan, yerel hizmetlerde etkinliğin sağlandığı bir dönemi beraberinde getirmiştir. Ayrıca 1990'lı yıllarda etkin hizmet üretmek, vesayetten kurtulmak, kanunun izlediği ücret sistemi ve uyguladığı personel rejimi baskısından kurtulmak vb. nedenlerle, ticari ve sınaî işletmeler kurma girişimleri olan Belediye İktisadi Teşebbüsleri (BİT) ortaya çıkmıştır (Öner, 1997: 222).

1.1.3.2.5. 2000- 2013 Arasındaki Gelişmeler

Türkiye'de 2000'li yıllarda belediyecilik anlayışında önemli değişimler ve gelişimler gözlenmiştir. Devlet Planlama Teşkilatı 2002 yılı programında belediyelerle

ilgili çeşitli düzenlemelere gitmiştir. 2002 yılı programında belediyelerin mevcut sorunlarının aşılabilmesi için; merkezi idare ile mahalli idarelerin üniter yapı içinde idarenin bütünlüğü ilkesine uygun olarak, iş bölümü ve koordinasyona dayalı bir yapıya kavuşturularak; merkezi ve mahalli idareler arasında görev, yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımı ile mahalli idarelerin teşkilat, mal ve personel yapısının yeniden düzenlenmesi ve bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerekliliği üzerinde durulmuştur (DPT, 20).

2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergilerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun; 2001 tarih ve 4629 sayılı yasa ile 2001 yılında %3,25 olarak belediyelere ayrılan bu oran 2002 yılında belediyeler için %6 olarak uygulanmıştır. 2003 yılında ise bu oran %5 olarak uygulanmıştır. 31 Temmuz 2003 tarih ve 4969 sayılı kanunla bu oranlı uygulamanın yalnızca 2003 mali yılı için geçerli olduğu belirlenmiş ve 2004 yılında 2002 yılı oranları dikkate alınarak %6 olarak yeniden uygulamaya konulmuştur (2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergilerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun, 4669/3. madde (2001) m.1).

Avrupa'da merkeziyetçi bir ülke olarak tanınan Fransa başta olmak üzere pek çok ülke yürütmenin görevlerini gözden geçirerek merkezi yönetimin rolünü azaltmış ve yerel yönetimlerin konumunu güçlendirmiştir. Türkiye de bu değişim hareketi içinde yer almayı tercih eden ülkelerden olmuştur. 1982 Anayasası'ndan bu yana Türkiye yerel yönetim sistemini güçlendirmek üzere altı defa yasa tasarısı hazırlamış; bunların bazıları mecliste tartışılmış; ancak bir türlü desantralizasyonu sağlayacak yasal adım atılamamıştır. Bu adımlar Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) 2002'de iktidara gelmesiyle atılmıştır. Gerçekleştirilen Yerel Yönetim Reformu'yla köyler hariç olmak üzere yerel yönetim yasaları tümünden değiştirilmiş ve bu değişiklikler şu şekilde ele alınmaya çalışılmıştır:

- Ülkemizde üç düzeyde yerel yönetim birimi bulunmaktadır: İl özel idaresi, belediye ve köy birimleri olarak sıralanabilecek olan bu birimlerden il özel idaresi ve belediye Yerel Yönetim Reformu ile şekillendirilmeye çalışılmış ve köy idaresi bu kapsam dışında bırakılmıştır. Ancak, Türkiye'deki yaklaşık 80 bin yerleşim birimini (hane) kapsayan 35 bin köy muhtarlığının Türkiye coğrafyasındaki dağılımının ve

birbirinden kopukluğunun ortaya çıkardığı sorunlar il özel idaresi, büyükşehir ve yerel yönetim birlikleri yasalarıyla çözümlenmeye çalışılmıştır.

- Hükümet, kapsamlı Kamu Yönetimi Reformu programıyla iddialı bir çıkış yapmıştır. Bu program, merkezi yönetimin küçültülmesi ve eğitimden sağlığa kadar pek çok kamu hizmetinin yerelleştirilmesini öngörmekteydi. Bu çıkış, anayasal engeller yanında, hem politik, hem de sosyal bir dirençle karşılaştı. Sonuçta, bir yandan Cumhurbaşkanlığı vetosu, öte yandan da Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı, bu iddialı ve kapsamlı girişimin bir anda gerçekleşemeyeceği gerçeğini ortaya koydu.

- Yerel Yönetim Reformu kapsamında eski aksaklıkların giderilmesi yerine kanunun tümüyle iptal edilmesi ve böylece İl Özel İdaresi, büyükşehir belediyesi ve belediye kanunları ile belediye birlikleri için yeni kanunlar düzenlemesiyle köktenci bir yönetim tercih edilmiştir. Reformun tamamlanması için, yerel yönetimlerin kaynaklarını arttıran ve yeniden düzenleyen bir yasanın da çıkarılması gerekmektedir. Bu konudaki hazırlıklar Bakanlar Kurulu gündemine kadar gelmiştir. Hükümetin Yerel Yönetim Reformu girişimi bölgeler için ayrı bir yönetim kurulmasını içermemiştir. Son dönemde, bölgesel kalkınmayı sağlamak için kalkınma ajansı kurulmasına olanak veren yeni bir yasa çıkarılmıştır. Bu yasanın taslağında kalkınma ajansı ifadesinden önce “bölgesel” kelimesi yer almaktaydı, ancak sonradan bu terim bile kullanılmamıştır (Toksöz ve Diğerleri, 2009: 42).

Türkiye'nin 2002 seçimlerini kazandıktan sonra AKP, büyük bir ekonomik kriz sonrası kendisinden önce gelen hükümet tarafından başlatılan ekonomik önlemleri sürdürdü. Bu uygulamalar, AB ile 15 yıldır süren Gümrük Birliği ve 2005'de AB ile yeniden başlayan görüşmeler sayesinde, Türkiye'ye Avrupa'dan önemli ölçüde sermaye girişini başlattı. Türkiye, böylece Avrupa'daki imalat sanayinin bütünleşmiş bir üretim sahası haline geldi (Pierini, 2013: 1).

Köktenci bir yönetim anlayışı ile 5272 sayılı Kanun öncesinde yürürlükte olan 1580 sayılı Kanun uzun yıllar belediyelerimizin ihtiyacını karşılamış olsa da artık belediyelerin ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmiştir. Kanunun mahalli görevler için öngördüğü liste usulü günümüzde hâkim olan genellik anlayışından farklı olduğu gibi, bu kanunda çeşitli tarihlerde yapılan değişikliklerde kanunun bütünlüğünü ve iç tutarlılığını yitirmesine neden olmuştur. Yaşanan sorunlar, belediyelerin kuruluş ve görevlerine ilişkin mevzuat altyapısının yenilenmesini kaçınılmaz hale getirmiştir. Bu

amaçla 59. Hükümet tarafından hazırlanan 5215 sayılı Belediyeler Kanun Tasarısı 3 Mart 2004 tarihinde meclise sunulmuş ve ilgili kanun 5272 sayılı kanun numarası ile 24 Aralık 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Ulusoy ve Akdemir, 2004: 213). 1580 sayılı Kanunun yerine çıkarılan 5272 sayılı Kanun Anayasa Mahkemesi tarafından şekil yönünden iptal edilmiş, 6 ay yürürlükte kalmış ve yerine günümüzde yürürlükte olan 5393 sayılı Kanun çıkartılmıştır. 5393 sayılı Kanun ile Türk belediye sisteminde köklü değişikliklere gidilmiştir. 5393 sayılı yeni kanun ile birlikte 1 Ocak 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5281 sayılı Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Ancak bu kanunun bazı maddeleri değiştirilmiş, bazı fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır. Bakanlar Kurulu'nun 13 Nisan 2005 tarihli 2005/8730 sayılı kararnamesi ile bazı vergi ve harçların oranları yeniden tespit edilmiştir. 1992 yılından 12 yıl aradan sonra 2004 yılında düzenlemeler yapılmıştır. Bu yapılan değişiklikle belediye öz gelirlerinde dolayısıyla da belediye gelirlerinde iyileşmeler meydana gelmiştir.

5393 sayılı Kanun Türk belediyeçilik sistemine yenilikler getirmiştir. Bu kanunun en temel amacının belediyelerde etkin ve verimli yönetim kurmak olduğu söylenebilir. Bu amaçla belediyelerin beş yıllık stratejik plan yapmaları öngörülmüştür. Belediyeler yıllık faaliyetlerini, bütçelerini ve performanslarını bu plana göre oluşturmaya başlamışlardır. Bu şekilde uzun vadeli geleceğe dönük çözümler oluşturulması amaçlanmıştır.

Yerel yönetim birimi olan belediye ve belediye hizmetlerini düzenleyen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu olmak üzere iki temel hukuksal metin bulunmaktadır. Büyükşehir Belediyesi Kanunu, büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri sınırları içindeki ilçe belediyelerinin sorumluluğunda bulunan hizmetleri düzenlemektedir. Kanun büyükşehir belediyesi yönetiminin hukuksal statüsünü düzenlemeyi ve hizmetlerin planlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini amaçlamaktadır. Belediye Kanunu özellikle il, ilçe ve belde belediyelerinin sınırları içinde kalan ilçe ve ilk kademe belediyeleri de yasa kapsamına girmektedir. Yasayla belediyelerin kuruluş, yetki, görev ve sorumlulukları, organları, yönetimi ile çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir (Erdoğan, 2010: 54). Daha sonra AKP iktidarı döneminde 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun günümüzün en güncel kanunu şeklindedir.

2005 yılında Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı hazırlanmış, Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu başta olmak üzere birçok kanun yenilenmiştir.

Bu bağlamda 23.07.2004 tarihli 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 25531 Sayılı Resmi Gazete’de; 13.07.2005 tarihli 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 25874 Sayılı Resmi Gazete’de; 04.03.2005 tarihli 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu,

25745 Sayılı Resmi Gazete’de ve 11.06.2005 tarihli 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu 25842 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

AKP iktidarı döneminde 2012 yılında çıkarılmış olan en son kanun niteliğine sahip 6360 sayılı Kanun, belediyecilik anlayışında önemli bir değişime sebep olmuştur. Bundan dolayı 6360 sayılı kanundan söz edilmesi de gereklidir.

1.1.3.2.6. 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Etkileri

Ülkemiz açısından belediyelere ilişkin yapılmış en son düzenleme olması ile önem kazanmış olan 6360 sayılı kanun ile belediyecilik anlayışında köklü değişimler yaşanmıştır. Ülkemizin belediyecilik uygulamasına yeni bir yol vermiş ve bazı şartlar getirmiştir.

Bu kanuna ek olarak 22.03.2015 tarihinde resmi gazetede yayınlanan 6447 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çıkarılmış ve “Ordu Büyükşehir Belediyesi” ve Ordu’nun “Altınordu İlçesi” katılmıştır. Böylece on dört ilde büyükşehir belediyesi ve yirmi yedi ilçe kurulmuştur.

Söz konusu kanunlarla 14 yeni Büyükşehir Belediyesi kurulmuştur. Böylece toplam 30 adet Büyükşehir Belediyesi meydana gelmiştir. Bütün büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırları olarak belirlenmiştir. Mevcut büyükşehir belediyelerine ilaveten 14 büyükşehir belediyesi kurulmuştur. İlçe belediyelerinin mevcut sınırları ise ilçe mülki sınırları olarak belirlenmiştir. Büyükşehir belediyesine

dönüştürülen ve daha öncesinde büyükşehir belediyesi olan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve beldelerin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Büyükşehir belediyesi kurulan illerde 500 nüfus ölçütü getirilerek köyler mahalleye dönüştürülmüştür. Mevcut ve kurulan büyükşehir belediyelerinin buldukları illerde il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Bunların yerine 30 ilde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı oluşturulmuştur. Büyükşehir belediyesi olan 30 ilde yeni ilçeler oluşturulmuş ve büyükşehir belediyesi kurulan illerin mahalli idare birlikleri kaldırılmıştır (Genç, 2014: 4-5).

Büyükşehir belediye sınırları içerisinde 27 yeni ilçe kurulmuştur. Toplam 30 büyükşehirdeki 1.053 belde belediyesi ile 16.082 köy, mahalle haline getirilmiştir. Büyükşehir belediyesinin kuruluş şartları da değiştirilmiştir. Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki yerlerde değişen koşullar arasında yer almaktadır.

Büyükşehir yapılan illerin dışında kalan 51 ilde, nüfusu 200'den az belediyeler başka hiçbir özellik göz önünde bulundurulmadan kapatılarak köye dönüştürülmüş durumdadır. Böylece toplamda 552 belediye tüzel kişiliğini yitirmiştir.

Bu kanun ile spora verilen destek arttırılmıştır. Ortak hizmet sunumu kıstası değiştirilmiştir. "Kamu yararı" yerine "belediye kanununda verilen görevler kapsamında olup olmadığı" ölçütü getirilmiştir.

Genel bütçe vergi gelirlerinden özel idarelere ve belediyelere ayrılan payların oranları değiştirilmiş, pay dağıtımında esas ölçüt "nüfus ve yüzölçümü" olmuştur.

İstanbul ve Kocaeli hariç; büyükşehir belediyeleri ve bağlı idareler, yatırım bütçelerinin en az %10'unu 10 yıl süre ile bu kanun kapsamında belediye sınırlarına dâhil olan yerleşim yerlerinin altyapı hizmetleri için ayırmaları ve kullanmaları zorunlu hale getirilmiştir.

Bu kanun ile yeni kurulan 30 büyükşehir belediyesinde "Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı" oluşturulmuştur. İl özel idaresi ve büyükşehir belediyelerinin kent üzerinde söz sahibi olmalarından kaynaklanan bazı görev ve kararlarda yönetimde etkinlik ve kaynakların etkin kullanılmadığı görülmüş ve bu değişiklik ile il özel idareleri 30 büyükşehir belediyesinde kapatılmış ve bu şekilde tek yönetim ve tek yetki oluşturulmuştur.

Büyükşehir yönetim sınırı il mülki sınırına kadar genişletilmiştir. Bu değişiklik ile ölçek büyümüş ve hizmetler daha etkin ve verimli sunulmaya başlanmıştır. Sonuçta ulaştırma, kanalizasyon, konut ve imar gibi hizmetlerin küçük birimler tarafından ayrı ayrı verilmesi etkin ve verimli olmayacaktır (Keleş, 2012: 313).

Yeni ölçek düzenlemesi ile: Hizmet sunum kalitesi büyüyecek, birim başına hizmet maliyeti azalacak ve kaynakların daha etkin kullanılması sağlanmış olacaktır. İnsan kaynakları kapasitesi artacaktır. Seçilmiş temsilciler ve uzmanlaşmış komisyonlar kurulabilecektir. Hizmet sunumunda daha ileri bir teknoloji kullanılmış olacaktır. Araç, gereç ve donanımlar gelişecek ve verimlilik artacaktır. Daha büyük ölçekli planlar yapılacak ve hayata geçirilecektir. Koordinasyon eksiklikleri ortadan kaldırılacak ve hizmetler hızlı ve etkili bir şekilde sunulacaktır. Kaynakların kullanımı daha adil olacaktır. Hizmetten yararlanan halk daha memnun kalacaktır (Bingöl, Yazıcı ve Büyükkayın, 2013: 22).

İlçelerin birleştirilmesi ve merkeze bağlanması, büyükşehir belediyelerinin ölçeğinin büyümesi ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının kurulması ile birlikte yeniden merkezileşme sağlanmaya çalışılmıştır.

6360 sayılı Kanunun gerekçesinde her ne kadar hizmette etkinlik anlayışından hareket edildiği ifade edilmiş olsa da kanun, yerel alanda yeni bir “merkeziyetçilik” üretmektedir. Kamu hizmetlerinin büyük ölçüde aksamasına neden olacak, bürokratik formaliteleri arttırırken yeni bölgesel güç odakları oluşturacak düzenlemeler içermekte olduğu ifade edilmektedir. Bu durumun ise “yerinden yönetim” ilkesi ile esasen bağdaşmadığı savunulmaktadır (Aksu, 2012: 8).

1.2.BELEDİYELERİN GÖREV, SORUMLULUK VE YETKİ ALANLARI

5393 sayılı Belediye Kanunu herkesin bildiği gibi belediyelerin yetki, görev ve sorumlulukları ile belediye idarelerine tanınan ayrıcalıklar konusunda geniş kapsamlı uygulamalar getirmiş bulunmaktadır. Bu kanunun 14 ve 15. maddelerinde belediyelerin yetki, görev ve sorumluluklarına değinilmiş olmakla birlikte bu maddelerin içeriği şu şekilde sıralanabilir:

Belediye, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla,

- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta ve itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar ve yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler (6360 sayılı kanununun 17. maddesine ilave edilmiştir),

- Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç-gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir, sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin inşasını, bakımını ve onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir (6360 sayılı kanununun 17. maddesinde değışen iki cümle),

- Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek,

- Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve harcamalara katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim, harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğalgaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak ve yaptırmak,

- Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek, işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek,

- Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tüneller ve raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek,
- Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak,
- Mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerine sınırlı aynı hak tesis etmek,
- Borç almak ve bağış kabul etmek,
- Toptancı ve perakendeci halleri, otobüs terminalleri, fuar alanı, mezbaha ile ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek,
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkları anlaşmayla tasfiyesine karar vermek,
- Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,
- Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek,
- Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek,
- Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerleri belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak,
- Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek;

kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek,

- Belediye mücavir alan sınırları içerisinde 5.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 26.9.2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname ve ilgili diğer mevzuata göre kuruluş izni verilen alanda tesis edilecek elektronik haberleşme istasyonlarına kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmetinin gerekleri dikkate alınarak ücret karşılığında yer seçim belgesi vermek,

- Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyelerin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir,

- Belediyenin hizmetleri, vatandaşa en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda zihinsel ve bedensel engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır,

- Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar,

- Belediye meclislerinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir.

Belediyenin en önemli ve doğal görevleri beldenin yani kasaba veya şehrin ve belde halkının sağlık, esenlik ve refahını sağlamak; düzeni korumak; güzellik, estetik ve zevk gereksinimlerini karşılamak, kısaca o bölgede yaşayanların bütün müşterek medeni ihtiyaçlarına ve arzularına; hemşehrilik hislerine cevap vermektir (Onar, 1960: 847).

Danıştay 1956 tarihli bir kararında belediyenin görevlerini açıkça dile getirmiştir: “Belediyenin görevleri, beldenin sağlık, esenlik, refah ve düzenini korumak ve sağlamak için gerekli faaliyette bulunmaktır. Belediye, umumi yerlerin ve umuma hizmet arz eden müesseselerin temizliğini, sağlık durumunu kontrol eder, sağlık tesisleri kurar ve tedbirler alır. Mahallinde elektrik, havagazı ve su gibi kamu hizmetleri, ulaşım ve aydınlatma gibi tesisleri kurup yönetir” (Duran, 1956: 286).

Belediyeler halka sundukları hizmeti yönetim şeklinden almakla birlikte ülkemizde “sosyal hukuk devleti” fikri yaygın olduğu için belediyeler ve merkezi yönetimde hizmet “sosyallik” ekseninde sunulmaktadır denilebilir. Devlet anlayışındaki sosyallikten dolayı merkezi yönetimde olan birçok hizmet yerel yönetimlere aktarılmaktadır.

1.3. YEREL YÖNETİMLERDE ALTYAPI HİZMETLERİ

Çalışmanın bu başlığında altyapı kavramı, kapsamı, temel nitelikleri ve altyapı hizmetleri üzerinde durulmuştur.

1.3.1. Altyapının Tanımı ve Kapsamı

Bir kentin işlev görebilmesi, gelişmesi, kentlilere yeterli ve sağlıklı hizmet sunabilmesi için gerekli olan içme suyu, kanalizasyon, doğalgaz vb. yer altı şebeke sistemlerinin oluşturduğu yapıya *altyapı* denilebilir (Keskin ve Yılmaz, 2005: 1). Aynı zamanda bir yer bölümünde yapı yapılabilmesi ve yapılan yapının, içinde oturanlara yeterli bir barınma işgörüsü sağlayabilmesi için bulundurulması gereken su, elektrik, pis su ağı vb. kent kolaylıklarına verilen addır (Kentbilim Terimleri Sözlüğü, 1980: www.tdk.gov.tr).

Altyapı sözlük anlamı olarak; “bir sistemin veya organizasyonun temelini oluşturan yapı” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre *altyapı*; fiziki birtakım unsurlardan kurumsal düzenlemelere kadar son derece geniş kapsamlı bir kavram olarak görülmektedir (Aktan ve Dileyici, 2004: 1).

Altyapı; bir ülkenin daha etkin bir şekilde hizmet edebilmesi için gerekli olan temel sistem ve hizmetlerin geliştirilmesi olarak tanımlanabileceği gibi aynı zamanda ilgili nüfus için yeterli şartları sağlayan hizmetler olarak da adlandırılabilir. *Altyapı*, atık yönetim sistemleri ile su kaynakları yönetimi için kurulması gereken bütün şebekelerin işletilmesi ve bakımının önemini anlatan bir sistemdir denebilir (Kavruk, 2002: 252).

Altyapı, kendine ait özellikleri olan ve belirli yöntemlerle uygulanan bir kent hizmeti olarak tanımlanabilir. Kent hizmetleri belediyelerin halkın ihtiyaçlarının giderilmesi için verdikleri hizmetlerdir. Kent hizmetlerini birbirinden bağımsız, parçalanmış gibi düşünmek doğru değildir. Her hizmet bir sonrakinin devamı ve tamamlayıcısıdır ve birbirini yoğun bir şekilde etkilemektedir. Birindeki aksaklık ya da eksiklik, doğal olarak diğer hizmet gruplarını etkileyecektir. Örneğin, altyapı hizmetlerindeki aksaklıklar en azından kent içi ulaşımı etkileyecek, çevre ve halk sağlığı açısından yeni problemleri doğurabilecektir (Kavruk, 2002: 252). Bu yüzden altyapı kavramı kent hizmeti olarak bilinmektedir.

Kentlerde *altyapı*; su, kanalizasyon, elektrik ve yol gibi yalnız teknik boyutu değil, aynı zamanda toplumsal boyutu da ilgilendiren bir kavramdır denilebilir (Kaya Projesi, 1992: 187).

Altyapı, toplumun refah seviyesini arttırıcı, hizmetlerin maliyetini düşürücü niteliği olan ve genellikle devlet tarafından verilmesi gereken hizmetler olarak tanımlanabilir. Altyapı, yatırım yapılacak bir yerde aranan maddi olanakları kapsamaktadır. Maddi olanaklar; ulaştırma, enerji ve su gibi hizmetleri ifade etmektedir.

Yatırım en genel anlamda “milli servete yapılan, faydası bir yıl içinde tüketilemeyen, ilerleyen dönemde üretim artışı sağlayarak ekonomik büyüme ve kalkınmaya lokomotif teşkil edecek eklemeler” (Tezcan, 2007: 16) olarak ifade edilmektedir.

Yatırım deyince akla genellikle iktisadi işletmeler gelmekle birlikte yatırım yalnızca iktisadi işletmeler kurmak anlamına gelmez. Elektrik, su, kara ve deniz yolu, haberleşme şebekesi, hastane, okul yapımı gibi belirli ve iktisadi işletme görünümünde olmayan sahalara da büyük ekonomik kaynaklar ayrılmaktadır. Bu tür yatırımlara “*altyapı*” yatırımları denir ve öneminin çok büyük olduğu herkesin malumudur (Özerdem, 2005: 15). Bu bağlamda altyapı yatırımları; yol, köprü, baraj, enerji üretimi ve eğitim tesisleri gibi doğrudan doğruya mal ve hizmet üretmeyen, fakat yarattıkları dışsallık, tasarruflar ve sağladıkları kolaylıklarla diğer yatırımların yapılmasını teşvik eden yatırımlar olarak bilinmektedirler (Savaş, 1986: 129).

Altyapı kavramı, ekonomi biliminde iki farklı anlam ile ifade edilmektedir. Bunlar; dar anlamda altyapı ve geniş anlamda altyapıdır. Dar anlamda *altyapı*, bir yatırımın mümkün olabileceği yerleşim biriminde aranan maddi olanakları kapsamaktadır. Maddi olanaklar; haberleşme, enerji, ulaştırma ve su hizmetlerini ifade etmektedir. Geniş anlamda *altyapı* kavramına bakıldığında; ulaştırma, haberleşme, enerji, su ve kanalizasyon gibi ekonominin sahip olduğu ya da olması gereken tesisleri, eğitim ve sağlık alanlarında hizmet veren kuruluşları, ayrıca bu hizmetlerle ilgili bilgi ve beceriyi içine alan sermayeyi ifade etmekte olduğu görülmektedir. Bu ifadelerden yola çıkılarak dar anlamda altyapının; maddi ve manevi ekonomik altyapı olarak adlandırıldığını, geniş anlamda altyapı kavramının ise, maddi (ekonomik) altyapı

yanında eğitim ve sağlık hizmetlerini kapsayan sosyal altyapıyı içerdiği ifade edilebilir (Aktan ve Dileyici, 2004: 1).

Bu çalışmada maddi veya ekonomik altyapı olarak adlandırılan altyapı hizmetleri incelenmiştir. Dünya Bankası'nca yapılan bir çalışmaya (1994: 13) göre ekonomik altyapı; enerji, gaz boru hattı, telekomünikasyon, su ve kanalizasyon, katı atık toplama ve imhası alanlarındaki hizmetleri; barajlar, sulama kanalları veya yollara yönelik bayındırlık hizmetlerini ve demiryolları, kent içi ulaşım, limanlar ve suyolları ile havaalanı gibi ulaşım hizmetlerini içermektedir.

Kentlerde altyapı hizmetleri büyük kamusal yatırımları ve maliyetleri zorunlu kılmaktadır. Kentleşmenin hızlı bir şekilde yaygınlaştığı çağımızda ortaya çıkan büyük kentsel altyapı ihtiyaçları, sınırlı olan altyapı kaynaklarından daha büyük payların, doğrudan üretken olmayan bu alanlara yatırılmasını gerektirmektedir (Tolan, 1977: 27). Fakat bu tür yatırımların çarpan etkisi artarak ekonominin diğer sektörlerinde canlılık doğurduğu ifade edilmektedir (Eraydın, Gürel ve Güzel, 1996: 129). Bu nedenle altyapı hizmetleri açısından anakentlerde, israfın önlenmesi, hizmette mükerreriyyetin önüne geçilmesi ve değişik türden altyapı yatırımlarının belli bir sıra gözeterek, birbirini tamamlayacak şekilde yürütülüp, koordine edilmesi sürekli ve önemli sorunlardan birini teşkil etmiştir (Kavruk, 2002: 253).

Altyapı hizmetlerinin özellikleri genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

- Altyapı hizmetinde ortak tüketim mevcut olduğundan bireysel tüketimden ziyade birlikte (ortak) tüketim söz konusudur. Dolayısıyla tüketiciler altyapı hizmetlerinden aynı anda yararlandıkları zaman hizmetin miktarında azalma meydana gelmeyecektir (Aktan ve Dileyici, 2004: 2).

- Altyapı hizmetleri genellikle şebeke özelliği gösterirler ve “şebeke dışsallığına⁴” sahiptirler. Telekomünikasyon, elektrik ve su hizmetleri şebeke özelliği gösteren hizmetlerin başında gelmektedir (İçöz, 2003: 11).

- Altyapı hizmetlerinde, hizmetin bedeli genellikle kullanıcılar tarafından karşılanmaktadır. Bu tür hizmetler bu özelliğinden dolayı, yarı özel mal veya ücretli mal

⁴ Şebeke dışsallığı, bir tüketicinin bir mal veya hizmette olan talebinin o mal veya hizmeti kullanan diğer tüketicilerden etkilenmesi olarak ifade edilebilir. Başka bir ifade ile bir tüketicinin bir mal veya hizmetten elde ettiği kazanç, o mal veya hizmeti kullanan kişi sayısı arttıkça artmaktadır. Örneğin, bir telefon şebekesine bağlı bulunan abone sayısı ne kadar fazla ise, yeni abonelerin bu şebekeyi tercih etme oranları o kadar yüksek olmaktadır.

sınıflandırması içerisinde yer almaktadır. Belirli bir bedel karşılığında sunulmasından dolayı tüketimden dışlanma mümkün olabilmektedir. Altyapı hizmetlerinin ücretsiz sunumu da söz konusu olabilmektedir. Altyapı hizmetlerinin ücretsiz sunumunda ise bazı vatandaşların altyapı hizmetlerinden yararlanmasını engelleme imkânı ortadan kalkar (Savaş, 1999: 55-56).

- Altyapı hizmetlerinde “kamu yararı” argümanı göz önüne alındığında üretim maliyetinin altında bir fiyat belirlenebilir. Devlet üretiminin gerekçelerinden biri, düşük fiyat tespittir.

- Altyapı hizmetlerinin bazılarında birleşik mal özelliği bulunmaktadır. Bu duruma bağlı olarak bazı altyapı hizmetlerinin sunumu ile birlikte diğer mal ve hizmetlerin sunumu da yapılabilir. Örneğin, ulaştırma hizmetleri başka bazı kamu hizmetleri ile birleşik mal niteliğinde olabilir. Savunma, sınırların korunması, iç güvenliğin sağlanması, sağlık ve eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesi için, devlet yurdun çeşitli köşelerine ve yurttaşlarına ulaşmak zorundadır. Kamu hizmetlerine verilen öncelik, hizmetin yerine getirilmesi için gerekli olan yolun bir birleşik ürün olarak yapılmasını gerektirebilir (Bulutoglu, 1988: 365).

- Altyapı sektörü büyük ölçüde hizmet niteliği taşıyan bir sektör olduğu için diğer mallarda olduğu gibi altyapı hizmetlerinin stoklanması söz konusu değildir.

- Bazı altyapı hizmetleri, başka paydaşlarla birlikte kullanıldığında kalitesi artan ücretli mallar arasında yer alır. Bazı altyapı hizmetlerinden ise tek kişinin yararlanması halinde ihtiyacın giderilmesi mümkündür. Bu duruma örnek olarak; telefon, posta ve telgraf hizmetleri verilebilir. Çok aboneli olan bir telefon şebekesi, tek aboneli olan bir telefon şebekesinden daha kullanışlı ve değerli bir iletişim ağına sahiptir (Savaş, 1999: 56-57).

- Ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi için altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi gereklidir. Altyapı hizmetlerine olan ihtiyacı nüfus artışı, kentleşme olgusu gibi faktörler arttırmaktadır. Altyapı hizmetleri doğrudan toplam üretimi artırıcı bir nitelik taşımasa bile, üretim için gerekli şartları hazırlayan hizmetler olarak bilinir. Altyapı hizmetleri, toplam üretim ve ekonomik kalkınma üzerinde olumlu etkilere sahiptir. Bir ülke veya bölgede çeşitli ekonomik faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli ve öncelikli olarak üretilmesi gereken hizmet altyapı hizmetleridir (Aktan, 202: 15).

- Altyapı hizmetleri, yatırımın yapıldığı ilk anda yüksek sabit maliyetleri gerektirir. Altyapı hizmetlerinin yüksek sabit maliyet özelliği daha çok sermaye yoğun bir üretim yapısına sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Kısa dönemde yapılan sabit maliyetler batık maliyetleri⁵ oluşturur. Altyapı hizmetlerinin bu özelliğinden dolayı, çok fazla firmanın kolaylıkla piyasaya girip faaliyette bulunabileceği bir hizmet türü olmadığı iddia edilir. Teknolojik gelişmelerin etkisi ile birlikte günümüzde gerekli olan sabit maliyetlerin daha fazla firma tarafından karşılanabilmesi mümkün durumdadır (Savaş, 1999: 61).

- Altyapı hizmetleri uzun ömürlüdür. Altyapı hizmetleri ilk anda yüksek sabit maliyetleri gerektirirken, daha sonraki aşamalarda üretim arttıkça maliyetlerde düşüş meydana getirir. Altyapı hizmetleri yüksek bir yatırım maliyetini getirirken, altyapı yatırımlarının faydaları ileriki yıllarda ortaya çıkar ve uzun ömürlü bir nitelik taşır (Savaş, 1999: 61).

- Altyapı hizmetleri ölçek ve kapsam ekonomileri özelliği göstermektedir. Bir ürünün bir firmada üretiminin artması ile birlikte ortalama maliyetlerde azalma oluşur ve ortaya çıkan maliyet avantajlarına ölçek ekonomileri adı verilir. Bir firmada birden çok ürünün birlikte üretilmesi ile firmanın sağlamış olduğu maliyet avantajlarına kapsam ekonomileri adı verilir. Buna göre bir firma tek ürün üretiyorsa ölçek ekonomilerinin varlığı halinde doğal tekel olacaktır. Eğer bir firma birden fazla ürün üretiyorsa, doğal tekelin oluşması için kapsam ekonomilerinin varlığı gereklidir. Bu durumda bazı altyapı hizmetlerinde ölçek ekonomileri özelliği bulunurken, bazılarında ise kapsam ekonomileri özelliği bulunmaktadır. Örneğin; kapsam ekonomisi özelliği bulunan posta ve telekomünikasyon hizmetlerinin birleştirilerek tek bir firma veya kamu işletmesi tarafından sunulması (Aktan ve Dileyici, 2004: 2).

- Altyapı hizmetlerinde tüketici sayısının artması üretim ölçeğinin de artmasını gerektirir. Bu artışa bağlı olarak maliyetler azalma göstermektedir. Bu durumun sonucunda, bir tek üreticinin var olması en ekonomik çözüm olarak ileri sürülmektedir (Savaş, 1999: 62). Altyapı hizmetlerinin doğal tekel olarak tanımlanmasının temel

---

⁵ Batık maliyetler; bir firmanın faaliyette bulunduğu sektörden çıkışı durumunda paraya dönüştüremeyeceği maliyetlerdir. Örneğin, Ar-Ge faaliyetleri için firmanın yaptığı harcamalar ve firmadaki makinelerin amortismanı batık maliyetleri oluşturur. Bu nedenle altyapı maliyetlerinin çoğunda “batık maliyetler” söz konusudur.

sebebi olarak bu özellik görülmektedir. Tüketici sayısındaki artışa bağlı olarak üretim ölçeğinde artış meydana gelmektedir. Bu artışa bağlı olarak üretim maliyetinin azalması, ölçeğe göre artan getiri sağlayacak ve bu hizmeti en geniş ölçekte sunan firma, avantaj sağlayarak piyasada zaman içinde tekelleşme niteliği kazanacaktır (Aktan ve Dileyici, 2004: 2).

Altyapı hizmetlerinin özelliklerine bakıldığında dört ana unsurun ön plana çıktığı görülmektedir. Bunlar: doğal tekelleşme olması, batık maliyet gerektirmesi, kamu düzenlemesi olması, kamu malı olması ve şebeke dışsallığı sağlamasıdır (Emek, 2009: 15).

Altyapı yatırımları diğer yatırımlardan daha farklı bir yatırım şeklidir. Diğer yatırımlardan farklı olmasının sebebi şu özellikler ile ortaya koyulabilir:

Altyapı yatırımları, fiziki sermayenin artırılması ve beşeri sermaye kalitesinin yükseltilmesi ile ilgilidir (Bayraktutan, 1992: 85). Ekonominin üretken sektöründe özellikle sanayide, üretim ve gelişme için asgari bir altyapı gereklidir. Bu gereklilik bazı iktisatçıları oldukça dramatik sonuçlara götürmüştür. Örneğin Rustow'a göre, gelişmemiş ülkeler önce asgari bir altyapı düzeyine sahip olmalıdır. Bu altyapının oluşturulması yüksek maliyetli olduğundan, ekonomiyi gelişme yolunda harekete geçirebilmek için ya geniş miktarda yabancı sermaye bulunmalı ya da üretken faaliyetler sınırlanmalıdır (1966: 21). Altyapının sağladığı hizmetler ithal edilemez. Teknolojik olarak, büyük altyapı yatırımları, yoğun sermaye gerektirir. Tamamlanmaları uzun zaman alır, işletme döneminin başlarında atıl kapasite ile çalışırlar; bu yüzden sermaye/hâsıla oranı⁶ yüksektir, atıl kapasite kullanıldıkça bu oran küçülür. Ayrıca altyapı yatırımları, oluşturduğu dışsal ekonomi⁷ ile diğer sektörlerde maliyetlerin düşmesini sağlar (Bulutoğlu, 1988: 365; Erkan, 1987: 43). Altyapı yatırımlarını çoğunlukla devlet yapar. Bunun nedeni, altyapı yatırımlarının niteliği ve piyasa ekonomisinde fiyatların rolüdür. Altyapı yatırımları çoğunlukla bir defa yapılır, bu yüzden de devlet eliyle gerçekleştirilmelidir (Rustow, 1966: 23). Her ne kadar 1960'lı yıllarda Rustow bu kanaati geliştirip savunsa da günümüzde devletten ziyade

⁶ Sermaye hâsıla oranı: Hâsıla da bir birim artış sağlamak için ne kadar yatırıma ihtiyaç olduğunu gösteren katsayı.

⁷ Dışsal ekonomi: Bir sektörde yapılan yatırımlar dolayısıyla başka bir sektörde karlılığın artmasıdır.

yap-işlet-devret modeli ile kalıcı hizmetler çok daha güvenilir ve kaliteli bir şekilde yürütülebilmektedir.

1.3.2. Altyapı Hizmetlerinin Temel Nitelikleri

Altyapı hizmetlerinin temel niteliklerini dört ana başlık altında incelemek mümkündür. Bunlar: Sosyal yönü, teknik yönü, arz yani kullanıcıya ulaşma yönü ve finansmanıdır.

1.3.2.1. Altyapı Hizmetlerinin Sosyal Yönü

Ölçülebilir bir değer ifade eden her somut çıktı öncelikli olarak ekonomik mal veya hizmet kapsamında değerlendirilir. Altyapı projeleri ve bunun sonucu ortaya çıkan tesislerde bu anlamda bir “ekonomik değer”dir. Ancak altyapı projelerinde, bireysel ya da kurumsal faydadan ziyade toplumsal faydalar ve kamu yararının çoğu zaman ön planda olması nedeniyle; altyapı projelerinin sosyal yönü ağır basar. Başka bir ifade ile öncelikli olarak kar amacı güdülmeyen (en azından sorumlu durumundaki kamu kurumları açısından) kamu hizmetini ve kamu menfaatini hedefleyen proje karakteristiğine sahiptir (Aktan, 2002: 11).

Altyapı projelerinin sosyal özellikleri şöyle sıralanmaktadır:

- Altyapı hizmetlerinde bireysel tüketimden ziyade ortak tüketim söz konusu olmakla birlikte tüketiciler altyapı hizmetlerinden aynı anda yararlanabilmektedirler (Has, 2013: 6; Aktan, 2002: 12).
- Altyapı hizmetlerinin genelinde şebeke özelliği vardır ve “şebeke dışsallığı”na sahiptirler; telekomünikasyon, elektrik ve su hizmetleri şebeke özelliği gösteren hizmetlerin başında gelmektedir. Bir tüketicinin bir mal veya hizmetten elde ettiği kazancın, o mal veya hizmeti kullanan kişi sayısı arttıkça artması “şebeke dışsallığı” olarak adlandırılır (İçöz, 2003: 11).
- Altyapı hizmetlerinin finansmanı genellikle kullanıcılar tarafından hizmet bedeli olarak sağlanır; altyapı hizmetlerinden faydalananlar, hizmetin bedelini öderler. Bu özelliğinden dolayı bu tür hizmetlere, yarı özel mal veya ücretli mal sınıflandırması içerisinde yer verilebilmektedir. Belirli bir bedel karşılığında sunulmasından dolayı tüketimden dışlama mümkün olabilmekle birlikte, altyapı hizmetlerinin bedava sunumu da söz konusu olabilmektedir. Bu durumda, bazı vatandaşların bu hizmetlerden yararlanmasını önlemek mümkün olmaz (Has, 2013: 7; Aktan, 2002: 12).

- Altyapı hizmetlerinde kamu yararı göz önüne alındığında üretim maliyetinin altında bir fiyat belirlenebilir. Devlet üretiminin gerekçelerinden birini düşük fiyat tespiti, oluşturmaktadır (Has, 2013: 6; Aktan, 2002: 12; Aktan ve Dileyici, 2004: 3).

- Bazı altyapı hizmetlerinde birleşik mal özelliği bulunmaktadır. Buna bağlı olarak altyapı hizmetlerinin sunumu, diğer mal ve hizmetlerin sunumuna imkân sağlamaktadır. Örneğin ulaştırma hizmetleri, başka bazı kamu hizmetleri ile birleşik mal niteliğinde olabilir. Kamu hizmetine verilen öncelik, diğer hizmetin görülmesi için gerekli olan yolun yapımını gerektirebilir (Bulutoğlu, 1998: 365).

- Altyapı sektörü hizmet özelliği taşıyan bir sektördür. Bu yüzden bu hizmetlerin stoklanması mümkün değildir. Bu nedenle işgücü ve emek gibi diğer mallarda olduğu gibi stoklanması söz konusu değildir (Aktan, 2002: 13; Has, 2013: 6).

- Bazı altyapı hizmetleri, diğer kullanıcılarla birlikte kullanıldığı zaman kalitesi artan ücretli mallardandır. Bu tür altyapı hizmetlerinden bir tek kişinin yararlanması etkin olmamakla birlikte, birden fazla kişinin yararlanması halinde ihtiyacın karşılanması mümkün olmaktadır (Savaş, 1999: 56-57; Has, 2013: 7). Örneğin; kanalizasyon şebekesi büyüdükçe arıtma tesisinin işletme birim maliyeti düşecektir.

- Altyapı hizmetleri, yatırımın yapıldığı ilk anda yüksek sabit maliyetleri gerektirir. Bu durum sermaye yoğunluklu bir üretim yapısına sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Kısa dönemde sabit maliyetler batık maliyet olarak görülür (Stiglitz, 2000: 192-193).

- Altyapı hizmetleri uzun ömürlüdür. Altyapı hizmetleri ilk anda yüksek sabit maliyetleri gerektirirken, ileriki aşamalarda üretim arttıkça maliyetlerde düşüş meydana gelmektedir. Altyapı hizmetleri, yüksek bir yatırım maliyeti ile oluşmakta olup bu yatırımın faydaları ileri yıllarda ortaya çıkmakta ve hizmet uzun ömürlü bir nitelik taşımaktadır (Has, 2013: 7; Aktan, 2002: 14).

- Altyapı hizmetlerinde tüketici sayısının artması ile birlikte tüketici başına maliyetler azalmaktadır. Altyapı hizmetlerinde tüketici sayısının artması ile birlikte üretim ölçeği de artar ve bu artışa paralel olarak maliyetlerde azalma görülür. Bu durumun ekonomik açıdan çözüm yolunun bir tek üretici ile mümkün olduğu savunulmaktadır (Savaş, 1999: 62). Altyapı hizmetleri bu özelliğinden dolayı doğal tekel olarak tanımlanır. Tüketici sayısındaki artışa paralel olarak üretim ölçeğindeki artış sonucunda üretim maliyetlerinin azalması ile birlikte ölçeğe göre artan getiri

sağlanacaktır. Altyapı hizmetini en geniş ölçekte sunan firma, avantaj sağlayacak ve zaman içinde piyasada tekel niteliğini taşıyacaktır (Aktan, 2002: 15).

Altyapı hizmetlerinin maliyet yapısı çok yüksek ve büyük oranda batık sabit maliyetleri içermektedir. Başlangıçta yapılması söz konusu olan sabit maliyetlerin bu denli yüksek olmasının iki temel gerekçesi bulunmaktadır. Birincisi, kullanıcıya hizmet sunmaya başlayabilmek için hedef kullanıcı kitlesinin büyük bir kısmına ulaşabilecek bir altyapının her türlü donanımı ile birlikte hizmet eder hale getirilmesi gerekmektedir. Bir başka ifade ile yapılan yatırım hizmet sunulacak bölgenin kapanmasına yönelik olup, o bölgede bulunan potansiyel müşterilerden bağımsız olarak gerçekleştirilir. İkinci temel nedeni, şebekenin maksimum talebi karşılayacak kapasitede kurulması ihtiyacıdır (Ardıyok, 2002: 70).

1.3.2.2. Altyapı Hizmetlerinin Teknik Yönü

Altyapı yatırımları ve bunun sonucunda sağlanan hizmetler genel olarak sosyal ve ekonomik düzeyi belirleyici niteliktedir. Buna ilaveten teknik anlamda altyapının önemi şu şekilde özetlenebilir:

- Ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi için altyapı hizmetleri elzemdir. Altyapı hizmetlerine olan ihtiyacı arttıran faktörler arasında nüfus artışı, kentleşme olgusu gibi faktörler yer almaktadır. Altyapı hizmetleri, üretimin gerçekleşmesi için gerekli şartları hazırlayan hizmetler arasında gösterilmektedir. Dolayısıyla toplam üretim ve ekonomik kalkınma üzerine olumlu etkilere sahiptir. Bir ülke veya bölgede çeşitli ekonomik faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için öncelikli olarak üretilmesi gereken hizmet, altyapı hizmetleridir (Aktan, 202: 15).

- Altyapı yatırımlarının hem gelir arttırıcı hem de kapasite arttırıcı etkileri vardır; finansman kaynağı ne olursa olsun yatırım demek harcama demektir. Bu da üretim faktörlerinde bir yükselişe neden olacaktır. Altyapı yatırımlarında asıl beklenen fayda ise uzun vadede elde edilen kapasite arttırıcı etkilerdir. Altyapı yatırımlarının yapılmasındaki asıl amaç, diğer yatırımların gerçekleştirilmesini sağlamaktır.

- Altyapı yatırımları mekâna özgü özellik taşır. Kanalizasyon sistemi bir fabrika gibi sökülüp başka bir şehre taşınmaz.

- Altyapı yatırımları bölgeler arası sosyo-ekonomik farklılıkları gidermesi açısından çok önemlidir. Sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın temelini altyapı yatırımları oluşturmaktadır (Hadi ve Maria, 2003: 14-20).

1.3.2.3. Altyapı Hizmetlerinin Arz Yönü (Kullanıcıya Ulaşma Yolları)

Enerji, haberleşme, ulaştırma ve su gibi alt sektörlerden oluşan altyapı hizmetlerinin doğal tekel niteliği taşıdığı ve daima altyapı hizmetlerinin sunumu ve finansmanının büyük ölçüde kamu (belediye) tarafından üstlenildiği görülmektedir.

Altyapı hizmetleri mükerrer yatırımların ortaya çıkabileceği hizmetlerdendir. Buna göre bir mal veya hizmetin birden fazla kurum tarafından sunumu, aynı alanda birden fazla yatırım yapılmasıyla sonuçlanabilir. Bu durum ekonomide kaynak israfına neden olabilir. Bu nedenle bu tür hizmetlerde tek bir kanaldan sunumun ekonomik açıdan daha rasyonel olduğu savunulmuştur (Aktan, 2002: 26).

Geleneksel iktisatçılar, altyapıda genellikle hizmetler tüketiciye bir boru hattı, yol veya teller gibi fiziki altyapılar aracılığıyla ulaştırıldığından, tüketicinin birden fazla hat üzerinden bu hizmeti almasının tercih edilebilecek bir çözüm tarzı olmadığını ileri sürmüşlerdir (Ardıyok, 2002: 34). Bu yaklaşımın sonucunda altyapı sektörü hem doğal hem yasal tekellerin hâkimiyeti altında kalmıştır denebilir. Doğal olarak, çoğunlukla, söz konusu tekel yapılar kamuya ait olmuştur. Kamunun bu hizmetleri kendi tekeline almasının nedenleri şöyle sıralanabilir:

- Özel firmanın tekel olması halinde kaynak israfına ve refah kaybına neden olması; bir firmanın sektörde tekel durumuna gelmesiyle birlikte fiyatı rekabet düzeyinin üstüne çıkararak, üretimini rekabetçi piyasanın yol açacağı düzeyin altına düşürerek kârını en üst düzeye çıkartmak için bu piyasadaki hâkimiyetini kullanması olanaklar dâhilindedir. Bu durum ile birlikte fiyat, üretimin marjinal maliyetinin üzerinde oluşacak ve teorik olarak toplam sosyal refah maksimum erişilebilir düzeyin altında olacaktır (Aktan, 202: 26).

- Çapraz sübvansiyon argümanı; bazı doğal tekel mallarının sunumu birden fazla alt hizmeti kapsayan bir yapı arz eder. Bu tür hizmetlerde alt hizmetlerin birinden kâr, diğerinden ise zarar edilmesi halinde, alt hizmetlerden birinin geliriyle diğerinin zararı karşılanabilir. Bu duruma “çapraz sübvansiyon” adı verilir. Doğal tekel konumunda ise firmanın zarar ettiği alt hizmet türünü devam ettirmesi söz konusu

olmayacaktır. Bu durum sektörlerde yasal tekellerin ortaya çıkmasının nedenlerinden birini oluşturur.

- Stratejik önem argümanı; doğal tekellerin yasal tekellere dönüştürülmesindeki temel argümanlardan biri de bu sektörlerin ülkeler açısından stratejik öneme sahip olduğu düşüncesinin varlığıdır.

- Tüketicinin korunması gereği; piyasada tekel haline gelen firmanın, bu konumunu tüketici aleyhine kötüye kullanmasının önlenmesi gerekmektedir. Bu durumda genellikle devlet, söz konusu mal ve hizmetlerin üretimini kendi tekeli altında gerçekleştirerek tüketicinin doğal tekel tarafından sömürülmesi ihtimalini önlemiş olur (Aktan, 2002: 26).

Altyapı hizmetlerinin kamunun tekelinde olmasının gerektirdiği bazı olumsuzluklar da söz konusudur. Özellikle devletin mali yetersizlik ve disiplinsizlik sorunuyla karşılaşıldığında, bu hizmetlere yönelik devlet yatırımlarının aksaması riski ile karşılaşılabilir. Ayrıca, hizmet kalitesi ve maliyetlere ilişkin olumsuzluklar da buna ilave olunca, nüfus artışı ve hızlı kentleşme nedeniyle oluşan aşırı talebin de çarpan etkisiyle, bu hizmetlerin sunum ve finansmanına özel sektörü dâhil etme düşüncesi ortaya çıkmıştır (Aktan, 2002: 30).

1.3.2.4. Altyapı Hizmetlerinin Finansmanı

Altyapı yatırımları, kuruluşların toplam bütçesi içerisinde göreceli olarak önemli bir yer tutar. Yatırımın geri dönüşü diğer sektörlerle göre daha uzun süreli ve risklidir. Az gelişmiş/gelişmekte olan ülkeler, yeterli sermaye birikimini sağlayabilmek adına alternatif bir kaynak olan dış yardımlara yönelmeyi tercih etmektedirler. Bu yardımlar hibe ve kredi şeklinde sağlanmaktadır (Aktan, 2002: 31).

Kamu kurum ve kuruluşları bu yatırımları yürütürken iki temel finans kaynağı kullanırlar: Bunlardan birincisi devlet bütçesi iken diğeri ulusal ya da uluslararası finans kuruluşlarından sağlanan uzun vadeli borçlanmalardır denebilir.

1.3.3. Altyapı Hizmetlerinin Gereği ve Önemi

Bir şehrin ekonomik büyümesi ve kalkınması için en önemli temel hizmetlerden bir tanesi altyapı hizmetleridir. Altyapı, sürdürülebilir kentleşme ve yaşanılabilir kentsel çevreler oluşturulabilmesi için yapılan hizmetler konumundadır. Bu amaçla altyapı hizmetleri, herkes için önemli ve elzem hizmetler olarak nitelendirilebilir.

Altyapı hizmetleri, belediyelerin hizmetleri arasında yer alan en önemli hizmet niteliğinde olduğu söylenebilir. Belediye hizmetleri, halkın doğumdan ölümlerine kadar tüm yaşam sürecinde etkilidir. Yani belediye hizmetleri halkın yaşamını devam ettirmesi için zorunludur. Vatandaşın belediye hizmetlerinden memnun olma düzeyi yaşam standartları ile doğru orantılı olarak değişmektedir. Bu yüzden kaliteli yaşam ile belediye hizmetleri arasında bir bağ vardır. Bunun yanında belediye hizmetleri halkın oy verme sürecinde etkili olan faktörlerden bir tanesi olarak değerlendirilir (Özel ve Diğerleri, 2009: 38-39).

Belediye hizmetlerinin tümüne birden bakıldığında hizmetlerin hepsinin insan hayatı içinde önemli yer tuttuğu görülmektedir. Altyapı hizmetlerinin başında bulunduğu gibi su ve kanalizasyon hizmetleri gelmektedir. Bu iki hizmetin herhangi bir şehirde olmadığı varsayılırsa; inşaat, yol, otopark, yeşil saha, park-bahçe, asfalt vb. hizmetlerin hiçbirinin yapılamayacağı iddia edilebilir. Bu sebeple altyapı hizmetlerinin ve yatırımlarının gerçekleştirilmesi idareler için temel öncelik konumundadır.

Altyapı hizmetleri ile kentleşme arasında önemli bir bağ vardır denilebilir. Çünkü altyapı, tek başına sunulan bir hizmet değildir. Tamamlayıcı ve birbiri ardına gelen hizmetler olarak bilinmektedirler. Bu özelliğinden dolayı da kentleşme ile altyapı bir bütündür denilebilir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girme süreci altyapının önemini bir kat daha arttırmıştır. Avrupa Birliği'ne girme aşamasındaki Türkiye'den, içme suyu, kanalizasyon ve katı atık sorunlarının belirli seviyelerde çözülmüş olması beklenmektedir (DPT, 2000: 1).

Ülkemizde çevrenin korunması özellikle kanalizasyon, arıtma tesisleri ve katı atık tesislerinin yeterli seviyede inşasına ve işletilmesine bağlıdır. Bu nedenle sektöre gerekli önemin verilmesi, konuların daha ciddi bir şekilde ele alınarak sorunların çözümüne gidilmesi zorlayıcı olmaktadır (DPT, 2000: 1-2).

1.3.4. Altyapı Hizmetlerinin Sınıflandırılması

Altyapı hizmetleri; içme suyu, atık su arıtma tesisleri, kanalizasyon işleri, barajlar ve göletler, sulama ve drenaj tesisleri, elektrik üretim tesisleri (hidroelektrik, jeotermal, nükleer, rüzgâr santralleri, biyoenerji tesisleri), elektrik iletim ve dağıtım hatları, yer altı kablolu işleri, demiryolu, raylı sistem, karayolu vb. her türlü ulaşım,

haberleşme vb. alanlara yapılan yatırımlar olarak sıralanabilir (Genç ve Ertuğrul, 2007: 2).

Bu hizmetler çoğunlukla belediyeler tarafından sunulduğundan isimlerini duyduğumuzda bile ilk aklımıza gelen belediyelerdir.

1.3.4.1. Enerji

Aydınlatma, ısıtma, havalandırma ve soğutma için gerekli olduğu kadar, makinelerin çalıştırılmasında ve elektrolitik süreçte “vazgeçilmez ve bazı durumlarda da ikamesi olmayan bir girdi” niteliğindeki enerji, konuttan sanayiye kadar her sahada kullanılmakta olup bu niteliği ile de enerji üretimi-dağıtımını kamu ekonomisi kapsamına girmekte olduğu söylenebilir (Bayraktutan, 1992: 88).

Enerji sektörünün temelinde elektrik ve doğal gaz sektörleri vardır. Elektrik sektörü; elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımının yapıldığı sektördür. Günümüzde kentleşme, sanayileşme, nüfus artışı vb. faktörlerle önemli bir girdi konumuna gelmiştir. Bu koşullar ise halkın elektriğe olan ihtiyacını arttırmıştır denilebilir.

Elektrik sektörünün genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Elektrik sektörü bütünsel bir yapı arz eder. Bu yapı içerisinde elektriğin üretimi, iletimi, dağıtımını ve sunumu gerçekleştirilmektedir. Üretim aşaması; bazı enerji türlerinin elektrik enerjisine dönüştürülmesini içerir. Üretilen yüksek voltajlı elektriğin yüksek gerilim hatlarıyla dağıtım hatlarına aktarılması işlemi iletim aşaması ile gerçekleştirilir. Dağıtım, hatlarına gelen elektriğin; alçak voltajlı olarak tüketicilere aktarılmasıdır. Arz aşaması ise elektriğin müşteriye satılması işlemidir. Elektriğin ölçülmesi, faturalanması ve pazarlanması işlemleri arz aşaması içerisinde yer almaktadır. Arz aşaması, toptan veya perakende şeklinde olabilmektedir (Akcollu, 2003: 6-7; Has, 2013: 21).

- Üretilen elektriğin stoklanması gibi bir durum söz konusu değildir.
- Elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımını sermaye yoğunluklu bir niteliğe sahiptir.
- Elektrik sektöründe meydana gelen bütün hizmetler yüksek sabit sermayeyi gerektirir.
- Elektrik sektörü teknolojik yeniliklerle doğrudan bağlantılıdır.
- Doğal tekel özelliği taşımaktadır.
- Talep oldukça değişken olan bir girdidir elektrik.

- Arzı sürekli olan ve olması gereken bir girdidir.
- Üretimi ve tüketimi aynı anda meydana gelmektedir.
- Pazarlanması mümkündür.
- Yüksek maliyetler ile oluşur (Has, 2013: 21-22; Aktan ve Dileyici, 2004: 2).

Elektrik üretiminin başlıca maliyetleri; yakıt fiyatları, sermaye maliyetleri, işletme ve bakım masrafları olarak özetlenebilir (Has, 2013: 23). Üretim maliyetlerini etkileyen bir diğer faktör kullanılan üretim teknolojisi olarak bilinmektedir. Örneğin; Nükleer üretimin yatırım maliyetleri yüksek, buna karşılık işletme ve yakıt maliyetleri düşüktür. Ülkemizde kullanılmakta olan enerji kaynaklarından kömür, doğal gaz ve benzinle üretimin değişken maliyetleri yüksekken, su ve fosil yakıtla üretimde değişken maliyetler düşüktür (Akcollu, 2003: 6).

1.3.4.2. Ulaştırma Hizmetleri

Faktör mobilitesi, kuruluş yeri seçimi, pazarlama imkânları gibi nedenlerle bir iktisadi oluşumda, ulaştırma ve haberleşme konusu önemli bir yere sahiptir. Günümüzde ulaştırma kuruluşlarının özel girişimcilerin elinde bulunduğu ülkelerde bile, bu kuruluşların büyük bir kısmında devlet müdahalesi görülmektedir. Bu hizmetler, gerektirdiği altyapının büyüklüğünden ve yarattığı dışsal kazançlardan ötürü kamu ekonomisinin kapsamına girmektedir (Bulutoğlu, 1988: 328).

Karayolu, havayolu, demiryolu, denizyolu ve liman hizmetleri; ulaştırma hizmetlerini oluşturmaktadır. Ulaştırma hizmetlerinin genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Ulaştırma hizmetlerinin hepsi büyük altyapı yatırımlarını gerektirir.
- Ulaştırma hizmetleri önemli ölçüde pozitif dışsallık yayan hizmetlerdendir. Bu dışsallık tüketicilere ve özel firmalara yöneliktir. Ekonomik faaliyetlerini kolaylaştırması açısından özel firmalara ve maliyetlerinde düşüşe neden olması açısından ise tüketicilere fayda sağlarlar.
- Ulaştırma hizmetleri küreselleşme ile birlikte mal ve hizmetlerin uluslararası mobilitesini arttırdığından, günümüzde daha çok önem kazanmıştır.
- Altyapı hizmetlerinin birleşik mal özelliği, özellikle ulaştırma hizmetlerinde net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.
- Yüksek sabit maliyet gerektirir.

- Ulaştırma hizmetlerinin maliyetleri alt sektörlere bağlı olarak değişmektedir.
- Ulaştırma hizmetlerinin finansmanında iki yöntem kullanılmaktadır.

Bunlardan ilki, genel bütçeden ayrılan vergilerle maliyetlerinin karşılanmasıdır. Yakıt fiyatlarına kaynaştırılmış dolaylı vergilerden de vergilerle finansmanda yararlanılabilmektedir. İkinci ise ulaştırma hizmetlerinden yararlananlardan alınan kullanım bedelleridir. Ücretli yolların finansmanında faydalanma esasına dayalı olarak alınan geçiş ücretleri, kullanılan yöntemlerden biridir. Diğer bir yöntem ise sunulan hizmetin tüm maliyetinin, ulaştırma hizmetlerini gerçekleştiren devlet ve/veya özel sektör tarafından hizmetten yararlananlardan alınan bedellerle karşılanmasıdır. Devlet tarafından ulaştırma hizmetinin sunumu halinde bu bedel, kamu yararı gerekçesiyle hizmetin maliyetinin altında belirlenebilir.

- Demiryolu hizmetlerinde olduğu gibi ulaştırma hizmetlerinde üretim çok boyutlu olabilir. Demiryollarında aynı araç-gereç ve işgücü ile farklı hizmetler sunulmaktadır. Hem yolcu hem de yük aynı raylar üzerinde taşınabilmektedir (Kessides, 2004: 188; Has, 2013: 46). Bu durum liman işletmeleri için de söz konusudur (Aktan ve Dileyici, 2004: 2).

1.3.4.3. Su ve Kanalizasyon Hizmetleri

Konut ve yol, su ve kanalizasyon gibi yerleşme koşullarının düzeltilmesine ilişkin çalışmalar insan ihtiyaçlarını karşılama amacına hizmet ettiği ölçüde, ekonomik verimliliğin yükselmesine de katkıda bulunur. Ancak bu tür yatırımların uygun yerlerde ve yeterli büyüklükte yapılıp yapılmaması önemlidir (Bayraktutan, 1992: 89).

Su ve kanalizasyon hizmetleri üzerinde, hızlı sanayileşme ve küreselleşme ile birlikte sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması ve çevre sorunları önemli bir etkiye sahip olmaktadır. Buna bağlı olarak temiz içme suyuna ulaşma imkânı dünya genelinde giderek azalmaktadır. Su ve kanalizasyon hizmetleri benzer özelliklere sahip iki hizmettir. Genel olarak su ve kanalizasyon hizmetlerinin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Yaşam kalitesi açısından, temiz içme suyuna ve kanalizasyon hizmetlerine ulaşma imkânının yüksekliği önemli bir gösterge durumundadır (Has, 2013: 47).
- Su ve kanalizasyon hizmetleri, hijyen ve çevrenin korunması açısından son derece önemli bir altyapı hizmeti konumundadır.

- Suyun homojen nitelik taşıyan bir ürün olmadığından dolayı ürün kalitesinin kontrolü önemli bir unsurdur (Kessides, 2004: 223).

- Su ve kanalizasyon hizmetleri dışsallık özelliğine sahiptir.

- Talebi değişken aynı zamanda arzı sınırlıdır (Has, 2013: 47).

- Su ve kanalizasyon hizmetleri nüfus artışı ve kentleşme gibi demografik faktörlerle yakından bağlantılıdır.

- Yüksek gelirli ülkelerde kullanıcılar altyapı hizmetlerine daha çok önem verdikleri için kanalizasyon hizmetlerine olan talebin, yüksek gelirli ülkelerde daha yüksek olduğu, düşük gelirli ülkelerde ise daha düşük olduğu görülmektedir. (Kessides, 2004: 225, Has, 2013: 47).

- Temiz sudan yararlanma insan hayatı açısından önemli bir hizmettir. Çünkü temel bir hak ve ihtiyaç olarak kabul edilir.

Kentsel hizmetler olarak da adlandırılan altyapı yatırımları yerel örgütlerce (belediyelerce) karşılanmaktadır. Altyapı hizmetlerinin piyasa talebine bırakılması büyük sakıncalar yaratır, üretim etkinliği açısından israfa sebep olur, bu hizmetlere talebin insanların arzusuna bırakılması, yeterince talep edilmemesine, dolayısıyla negatif komşuluk etkilerine yol açabilmektedir (Bulutoğlu, 1988: 355).

Kanalizasyon Şebekesi

Kanalizasyon şebekesinin özellikleri şunlardır:

- Kullanılmış sular, kanalizasyon şebekesi ile atık su arıtma tesisine (AAT) götürülür.

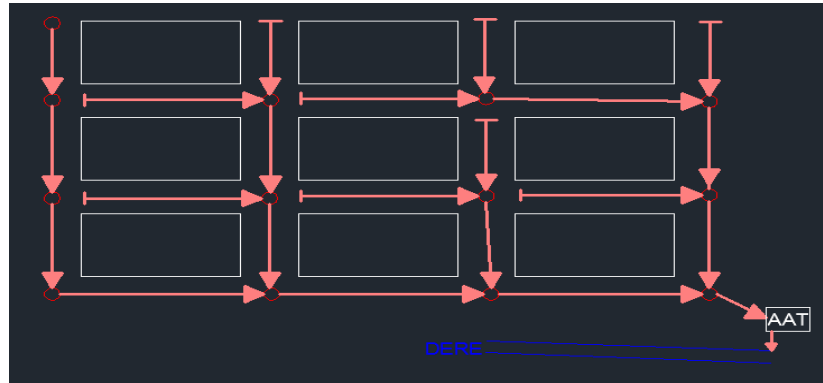
- Kanal şebekesi en kısa olacak şekilde tasarlanmalıdır.

- Kanalin içindeki atık suyun, arazinin eğimi dikkate alınarak mümkün olduğunca yer çekimi etkisiyle akacağı şekilde tasarlanmalıdır.

- Kanalin boyutlandırılması için hizmet alanının belirlenmesi gerekir.

Kanalin hizmet alanını belirlemek için boru hatlarının kesiştiği bacalardan açığortaylar çizilir (kesikli çizgi ile) ve bu doğrular kesiştirilir. Oluşan üçgen veya yamuk alanları hektar cinsinden ölçülür ($1 \text{ ha} = 10^4 \text{ m}^2$). Ölçülen alan, nüfus yoğunluğu ve kişi başı atık su oluşum debisi ile çarpılarak kanalın taşıyacağı atık su debisi belirlenir (Zeydan, 2014: <http://cevre.beun.edu.tr/zeydan/e.t.03.02.2014>).

Şekil 1.1: Kanalizasyon Şebekesi

Kaynak:<http://cevre.beun.edu.tr/zeydan/>

Kanalizasyon döşenirken kullanılan boru malzemeleri önemlidir. Kanalizasyon boru malzemeleri; beton, betonarme, dökme demir, asbestli çimento, çelik, PVC, PE, PP'dir.

İller Bankası'na göre kanalizasyon boru malzemesi, 600 mm'ye kadar beton, 600 mm ve üzerindeki borular betonarme olmalıdır.

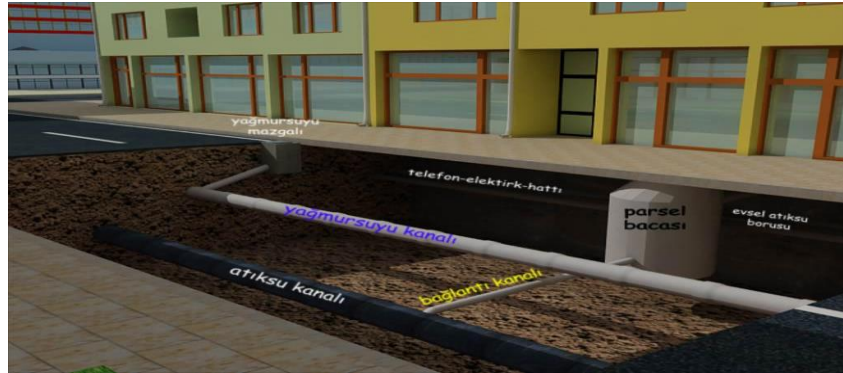
Kanalizasyonda kullanılan boru malzemesinin önemi ise kullanılan malzemeye göre hidrolik hesaplarda akış katsayısı değişmektedir (Zeydan, 2014: <http://cevre.beun.edu.tr/zeydan/Zeydan, e.t. 03.02.2014>).

Atık su Kanalları

Atık su kanallarının özellikleri 3 ana maddede ele alınabilir:

- Bodrum katlarından daha düşük seviyede olmalıdır.
- İçme suyu borularından en az 30 cm aşağıda bulunmalıdır.
- Trafiğin oluşturacağı basınç ve don etkisi de dikkate alınmalıdır (Zeydan, 2014: <http://cevre.beun.edu.tr/zeydan/Zeydan, e.t. 03.02.2014>).

Şekil 1.2: Atık Su Kanalı Projesi

Kaynak: <http://sadikbilgin.com/media/resimler/3d/kanalizasyon3.jpg>

1.3.4.4. İmar Hizmetleri

İmar, kelime anlamına bakıldığında bayındırlık, bayındır duruma getirmek olduğu görülmektedir (Genel Türkçe Sözlük, 2014: www.tdk.gov.tr). Bayındır; gelişip güzelleşmesi, hayat şartlarının uygun duruma getirilmesi için üzerinde çalışılmış olan yer anlamına gelmektedir. Böylece imar kelimesinin insan yerleşmelerinde yaşam alanının hayat şartlarına uygun hale getirilmesi, geliştirilip güzelleştirilmesi eylemlerini tanımladığı görülmektedir (<http://web.iku.edu.tr>).

İnsanların bir arada yaşama fikrini ortaya atmalarından itibaren imar hizmetleri vardır denilebilir. Geçmişten gelen bir hizmet olduğu, ayrıca gelecekte de vazgeçilmez bir hizmet olarak varlığını devam ettireceği bilinmelidir. Bu yüzden de belediyelerin görevleri içerisinde ilk maddede yer alan görev imar hizmetleri görevidir. İmar hizmetleri 3194 sayılı İmar Kanunu gereğince düzenlenmektedir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun amacı; yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir (3194 S.K. m.1).

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapılar bu kanunun hükümlerine tabi olarak yapılmaktadır (3194 S.K. m.2).

Harita ve imar planlarının yapılması, kentin sağlık ve estetiği bu hizmetler içerisinde yerine getirilen hizmetlerdir. Herhangi bir yerleşim yerini ön plana çıkaran en

önemli hizmetlerden biridir. Ayrıca altyapı hizmetlerinin tamamlayıcısı konumunda olması da bu hizmete verilen değerin artmasını sağlamaktadır.

1.3.4.5. Yol, Asfalt ve Kaldırım Hizmetleri

Kamu malı olarak belediyelerin herkesin kullanımına sundukları hizmetler içerisinde yer almaktadır. Bir yerleşim yerini etkileyen en önemli faktör taşıt ve yaya yollarının belirlenmesi, yapımı, bakımı ve onarımıdır. Ulaşımın en önemli şartıdır. Yol yapım hizmetini tamamlayan caddelerin asfaltlanması hizmetleri ve buna bağlı olarak yayaların kullanımına açılan kaldırımlardır. Bu hizmetler, yerleşim yeri içerisinde yerel hizmet sunan belediyeler tarafından yerine getirilmektedir (Kerimoğlu, Güngör ve Koyuncu, 2009: 8-11).

Kent içi yolların bakım ve onarımı, küçük ve basit köprülerin yapımı belediyelerin görevleri arasında yer almaktadır.

Belediyelerin temel görevleri arasında yer alan yol, asfalt ve kaldırım hizmetleri kentin estetiği, ulaşımın kolaylığı ve halkın mağdur olmamasını sağlayan hizmetler olarak değerlendirilebilir. Bunun yanında bu hizmetler kent hayatının kalitesini yükselten ve yaşamı kolaylaştıran belediye hizmetleri arasında yer almaktadır (Kerimoğlu, Güngör ve Koyuncu, 2009:106).

1.3.4.6. Park, Bahçe ve Yeşil Alan Hizmetleri

Kent içinde park, meydan yapımı gibi hizmetler belediyelerin görevleri arasında yer almaktadır. Bu hizmetlerin içerisinde özellikle parkların ve yeşil alanların önemi gün geçtikçe artmaktadır. Yaygın bir deyimle “parklar kentin ciğerleridir”. Kentler yalnız parklar ve yeşil alanlar ile birlikte nefes alabilmektedirler (Nadaroğlu, 1986: 90). Nüfus yoğunluğunun gün geçtikçe arttığı şehirlerimizde hava kirliliğinin de arttığı göz ardı edilemez. Bu yüzden yeşil alan, park ve bahçe düzenlemeleri kaçınılmaz bir hal almıştır.

Park, “kentlinin çeşitli semtlerine ve çevresine yapılmış sakinlerine aktif ve pasif eğlence ve dinlenme ortamı sağlayan, ölçülü, dengeli ve güzel kompozisyon oluşturmuş sosyal yeşil alanlar” olarak tanımlanabilir (Tanrıverdi, 1987: 21).

Yoğun kent yaşamı içerisinde yorulan ve dinlenme ihtiyacı arayan, psikolojisi bozulan ve enerjisini toprağa atmak isteyen kişilerin en uğrak alanları olarak yeşil alan, park ve bahçe hizmetleri gösterilebilir.

Bir şehrin genel yapısında mimarlık faaliyetleri (imar), açık ve yeşil alanlar (bayındırlık) ve bunların birbiri ile olan bağlantısı ön plana çıkmaktadır. İmar hizmetini yeşil alan, park ve bahçe hizmetlerinden ayrı tutmak imkânsızdır.

Belediye görevleri tek başına bir anlam ifade etmeyebilir. Fakat hizmetlerden bir tanesinin eksik olması ya da yanlış sunulmuş olması günlük hayatın aksamasını ve halkın rahatlığını bozar.

1.3.4.7. Katı Atık ve Temizlik Hizmetleri

Belde sakinlerinin yararlandığı yerel ve günlük hizmetleri belediyeler yerine getirmektedir. Toplum yaşantısının huzur ve sükûn içinde geçmesinde bu hizmetlerin rolü ve önemi büyüktür. Bu hizmetler içerisinde; çöp toplama hizmeti, itfaiye hizmeti, lağım ve kanalizasyon, mezbaha, balıkhane ve modern haller kurulması ile ilgili hizmetler, kent içi ulaşım, eğlence ve istirahat yerlerinin temizlik, kalite ve fiyatlarının kontrolüne ilişkin hizmetler, bahçe ve parkların düzenlenmesi, her türlü yiyecek ve içecek maddelerin temizliği, imar hizmetlerine ilişkin yapı kontrolü yer almaktadır (Nadaroğlu, 1986: 92).

Katı atık tabiri hemen her alanda kullanılmakla birlikte, bu çalışmada evsel katı atık olan çöpler üzerine durulmuştur. Belediyelerin temel görevleri içerisinde çöp toplama hizmetinin öne çıkması ve evsel atık olan çöpün günlük hayat içerisindeki öneminden dolayı çöpler üzerinde durulmuştur. Çöpler, günlük tüketim sonucunda artan ve atılan artıklar olarak bilinmektedir. İnsan toplumundaki katı atıkların toplanması ve yok edilmesi çevre kirliliğinin önlenmesi, mikrop kemirici ve haşarat üremesinin engellenebilmesi için zorunluluktur (Güler ve Çobanoğlu, 1994: 13).

Katı atıkların toplanması ve imhası insan sağlığı açısından çok büyük önem teşkil etmekte olup belediyelerin temel görevleri arasında yer almaktadır. Çöplerin düzenli olarak toplanması ve ayrıştırılması gerekmektedir. Kullanılabilecek olan maddeler geri dönüşüme verilmeli ve tekrar topluma kazandırılmalıdır.

Sokak süprüntüleri, park, bahçe, toptancı halleri, plaj ve mesire yerlerinden toplanan atıklar, araba hurdaları, hayvan ölüleri, su arıtma tesislerinden ortaya çıkan çamurlar beledi işlevler ile ilgili atıklar olarak değerlendirilmektedir (Palabıyık ve Altunbaş, 2004: 5). Bunlarda katı atık kapsamı içerisinde belediyelerin görev alanlarında yer almaktadır.

Katı atık, başlı başına bir sağlık ve temizlik unsuru olarak bilinmektedir. Temizliğin ön koşulu olarak çöplerin toplanması hizmeti gösterilebilir.

1.4. ALTYAPI HİZMETLERİNİN DURUMU

Kentli nüfusun hızla artması, diğer hizmet ihtiyaçlarının yanında özellikle konut ihtiyacını, dolayısıyla da yol, su, kanalizasyon, elektrik gibi “fiziki altyapı”, sağlık ve sosyal yardım tesisleri, oyun ve spor alanları, park, bahçe, dinlenme alanları vb. “sosyal altyapı” ihtiyaçlarını doğurmuştur (Karabilgin, 1988: 417). Bu durumda altyapı hizmetlerini gerekli konuma getirmiştir.

Bu başlık altında Dünya’da ve Türkiye’de altyapı hizmetlerinin durumuna yer vermeye çalışılmıştır.

1.4.1. Dünya’da Altyapı Hizmetlerinin Durumu

Çalışmanın bu bölümünde Dünyanın bazı ülkelerindeki ve Türkiye’deki altyapı hizmetlerinin durumundan bahsedilmiştir. Dünya’da gelişmiş ülkeler olarak bilinen ABD, Fransa ve Almanya gibi ülkelerin altyapı hizmetlerinin ardından, ülkemize komşu olan ve AB’ye üyelik sürecinde Türkiye ile birlikte başvuru yaptığı halde daha erken AB’ye giren Bulgaristan ve Yunanistan incelenmiştir.

1.4.1.1. ABD’de Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri

ABD’de yerel yönetimleri counties, municipalities, townships, special dictricts ve school districts olarak beş grup altında toplamak mümkündür (Koçak, 2008: 149).

ABD’de belediyeler (municipalities); küçük yerleşim birimlerinin yerel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak kurulmuş ve farklı düzeyde yetkilere sahip olan bir yerel yönetim birimini anlatır ve hiyerarşide country’lerden daha sonra gelmektedir (Bozan, 2015: 64).

Belediyeler, ABD’nin en fonksiyonel ve bu yüzden de en önemli yerel yönetim birimleridir. County’ler kadar geniş bir coğrafi alana hizmet etmemekle birlikte daha

önemli kamu hizmetlerini yürütmektedirler. Daha fazla yetkiyle donatılmışlardır ve daha özerk bir niteliğe sahiptirler (Türker, 2003: 463; Ulusoy ve Akdemir, 2002: 90).

Bazı eyaletlerde ise town, brought ve village gibi isimler almaktadır. Daha çok yoğun nüfuslu küçük yerleşim birimlerinin yerel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak kurulmuş ve farklı düzeylerde yetkilere sahip bulunan bir yerel yönetim birimi olarak tanımlanmaktadır (Ayhan, 2008: 108-109). Belediyeler genellikle yöre halkının istemi üzerine kurulmakta olan bir kurumdur (Koçak, 2008: 149).

Belediyeler genellikle kendi bölgelerinde yaşayanların mal ve can güvenliğini ilgilendiren polis ve itfaiye hizmetleri, kütüphane hizmetleri, yolların bakımı, çöplerin toplanması, yolların aydınlatılması ve park hizmeti gibi birçok sayıda ve çeşitli hizmetlerden sorumlu tutulmuşlardır (Nadaroğlu, 1989: 159).

Amerikan belediyeleri; kamu sağlığı, eğitim, parklar, kütüphaneler, su tedariki, sağlık kuruluşları, kanalizasyon arıtma, sokak düzenlemesi ve aydınlatılması, toplu taşıma hizmetlerine öncülük etme ve modern merkezlerin altyapı hizmetlerini yerine getirme görevlerini yapmaktadırlar (Briffault, 1990: 15).

Amerikan yerel yönetimlerinin görevlerini üç ana grupta toplamak mümkündür. Bunlar: eğitim ile ilgili görevler, sağlık ve çevre ile ilgili görevler, kamu esenliği ile ilgili görevlerdir. Bu görevler içerisinde altyapı ile ilgili olduğu için sağlık ve çevre ve kamu esenliği hizmetleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

1.4.1.1.1. Sağlık ve Çevre İle İlgili Hizmetleri

ABD'de sağlık hizmetlerini belediye ve kasaba yönetimleri yerine getirmekte olup bazı eyaletlerde bu hizmetler kısmen veya tamamen belediye yönetimleri tarafından sunulmaktadır (Nadaroğlu, 1998: 128).

Sağlığın korunması, hastalıkların tedavi edilmesi, çevre kirliliği ile mücadele, çöp ve katı atıkların toplanması gibi konularda yerel yönetimler içerisinde belediyeler görevlendirilmiştir (Bozan, 2015: 65).

Sağlık hizmetlerinin sunumunda tek tip bir örgütlenme tarzı bulunmadığı bilinmektedir. Bu hizmetten beklenen amaç bakımından uygulamalarının birbirine yakınlık arz ettiği belirtilmelidir. Bu amaçları, sağlığın korunması, hastalıkların tedavisi, insanların beden ve ruhen geliştirilmesi ve insan ömrünün uzatılması olarak

özetlemek mümkündür. Tipik olarak sağlık hizmetlerinin sunulmasında belediyeler ve county'ler sorumlu tutulmuştur. Sağlık ve çevre alanındaki diğer hizmet türleri konusunda da yerel yönetimlerin önemli rolleri vardır. Bunlar arasında çevre kirliliği ile mücadele, enerji israfının önlenmesi, çöp ve diğer atıkların toplanması ve imhası, kanalizasyon hizmeti sayılabilir. İçme suyu temini de yerel yönetimler tarafından yerine getirilen hizmetler arasındadır. Yerel yönetimlerin hizmet alanları içerisinde sosyal yardım hizmetleri de yer almaktadır. Tabii ki bu hizmetler yerel yönetimler tarafından yerel düzeyde uygulanmaktadır (Türker, 2003: 466).

ABD'de şehirselleştirme yerel idarelerin yetki alanı içerisindedir (Tortop, 1996: 65). Bu da ABD'de çevreselleştirme yeterli önemin verildiğini göstermektedir.

1.4.1.1.2. Kamu Esenliği İle İlgili Hizmetleri

Bu kategoride itfaiye, karayolları ve toplu taşıma hizmetleri görülmektedir. Ayrıca karayollarının %80'inin yönetimini de belediyeler üstlenmiştir (Bozan, 2015: 65). Yerel yönetimler açısından itfaiye hizmetleri, yangın söndürmenin yanında; yanıcı ve parlayıcı maddelerle ilgili izin ve belge verme, denetleme ve yangınla ilgili eğitim verme gibi görevleri de kapsamaktadır.

Karayollarının yapım, bakım ve yönetiminde en fazla pay county'lerde iken ikinci sırayı municipalityler almaktadır. Toplu taşıma görevi de yine municipality (belediye) ve county'ler (il) ile birlikte yerine getirilmektedir (Türker, 2003: 466-467).

1.4.1.2. Fransa'da Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri

Fransız Anayasasının 72. maddesinde belirtildiği üzere ülke yerel yönetimleri Commune (belediye), departman (il) ve bölge (region) yerel yönetimleri olmak üzere 3'e ayrılmaktadır. Commune (komün) bizdeki belediyelere tekabül eden, fakat en küçük yerleşme biriminden en büyüğüne kadar aynı mevzuata tabi olan birim olarak bilinir (Akçakaya, 2003: 153). Fransa'da en küçük yerel yönetim birimi kırsal ve kentsel alan fark etmeksizin belediyelerdir (komünler) (Toksöz ve Diğerleri, 2009: 59; Bozan, 2015: 86). Belediyeler devletin idari birimleri olarak yerine getirdikleri çeşitli hizmetlerin yanında, ayrıca halka olan yakınlıklarından dolayı onların temel ihtiyaçlarının çoğunu hizmetleri aracılığı ile yerine getirmektedirler. Örnek olarak şehircilik alanında şehirleşme planının oluşturulması, çevre ile ilgili konularda çöplerin toplanması, suyun

dağıtılması, eğitim konusunda da ilköğretim seviyesindeki okulların yapım ve inşası ve hizmetli personelinin temini gibi hizmetler verilebilir (Yıldız, 2012: 313).

Fransız yerel yönetim geleneğinin üçüncü ve en önemli halkasını oluşturan belediye yönetimleri, aynı zamanda da doğrudan yerel yönetim anlayışının en belirgin örneğini teşkil etmektedir denilebilir (Ökmen ve Parlak, 2010: 95-96).

Fransa'da belediyeler, yerel topluluğun ihtiyaçlarını karşılayan, ortak şuur ve bilincin tezahürü olan doğal birliktelikler olarak tanımlanmaktadır (Şengül, 2012: 43).

Yerel yönetim sistemlerinde diğer yerel yönetim kuruluşları ile karşılaştırıldığında halka en yakın kuruluşlar olması ve halkla bütünleşmesi, belediye kurumlarının kökleşmesini sağlayan en temel faktör olarak görülmektedir (Şengül, 2012: 42).

Fransa'da Fransız Kanunu'nda liste olarak belediyelerin zorunlu giderleri verilmiştir. Bu zorunlu giderlerin en önemlisi personel aylık ve ücretleri ile sosyal yükler ve emeklilik primleri ile ilgili giderlerdir. İkinci sırada ise şehir binaları, yol ve mezarlıklar bakım masrafları ile kullanılmış suların arıtılması için yapılan giderler yer almaktadır. Üçüncü derecede zorunlu gider olarak ise yangın hizmetleri, temizlik ve çöplerin toplanması ve mezarlık hizmetleri ile ilgili giderler zikredilebilir (Tortop, 1996: 71). Belediyelerin zorunlu giderleri olarak sayılan yol yapımı, imar hizmetleri, temizlik ve katı atık ayrıca su hizmetlerinin belediyelerin zorunlu görevleri olarak yerine getirildiğini göstermektedir.

Belediyeler başlıca; beldenin konut öncelikli programlarını hazırlamak, mesleki eğitim alanında bölgece kararlaştırılan çerçevede etkinliklere katılmak, anaokulu ve ilkokulların öğretmenlerinin maaşı dışındaki tüm ihtiyaçlarını karşılamak vb. diğer tipik yerel hizmetleri yerine getirmektedir (Karaer, 1990: 63). Küçük belediyelerin görevleri arasında, ikincil derecedeki yolların yapımı ve bakımı, çöp toplama, ilkokulların yapımı ve bakımı sayılabilir. Kent belediyeleri ayrıca, kütüphane, tiyatro, turizm bürosu, toplu taşıma gibi hizmetleri yerine getirmektedir. Görev açısından küçük belediyelerle büyük belediyeler arasında önemli farklar olduğu görülmektedir (IULA, 1994: 40).

Belediyelerin görevlerini bir başka yönden kümelemek gerekirse, belediyelerin görev alanları kolluk işlerine ilişkin görevler, geleneksel kamu hizmetleri ve yeni görev alanları olarak sıralanabilir. Belediye kolluk gücünün görevi; kamu düzenini, halkın

güvenlik, esenlik ve sağlığını korumaktır. Belediyeler birtakım devlet hizmetlerini de sunmaktadırlar (Keleş, 1994: 24). Belediyelerin geleneksel olarak yerine getirdiği görevler; medeni durumla ilgili görevler (demografik kayıtların hazırlanması ve saklanması, doğum, evlenme, ölüm işlemleri), seçmenlere ilişkin görevler (seçmen listelerinin düzenlenmesi), mesleki örgüt seçimlerine ilişkin görevler, askerlik yükümlülüklerine ilişkin görevler, sosyal yardım görevleri ve kültüre ilişkin görevler olarak bilinir (Blanc ve Remond, 1994: 71). Mezarlıkların kuruluşu, bakımı, kapatılması belediyelerin görevlerindedir. Haller ve pazarların açılması, yangından koruma ve yardım hizmetleri, yolların yapımı, bakımı ve onarımı, kentsel atıkların toplanması ve yok edilmesi, su sağlama, gaz ve elektrik dağıtımı da belediye görevleri arasında yer almakta olan hizmetlerdendir. Belediyelerin görev alanları içerisinde; planlama, düzenleme, konut ve çevrenin korunması hizmetleri de yer almaktadır (Keleş, 1994: 24-25).

Fransa'da belediyelerin görevleri; genel yönetim, eğitim, kamu sağlığı, sosyal refah, konut ve şehir planlama, çevre ve halk sağlığı (su ve atık su, çöp toplama, mezarlıklar, çevre koruma), kültür, boş zaman faaliyetleri ve spor, trafik, ulaşım (yollar, şehir kara ulaşımı, limanlar), ekonomik hizmetler (su, ısınma, ısıtma), turizm ve diğer hizmetler olarak değerlendirilebilir (Toksöz ve Diğerleri, 2009: 64-65). Fransız belediyelerinin görevlerine bakıldığında şehircilik ve çevre ile ilgili hizmetlerin belediyelerin görevleri içerisinde önemli yer tuttuğu görülmektedir.

1.4.1.2.1. Ulaşım Hizmetleri

Ulaşım her düzeydeki yerel yönetim yapılarının dâhil olduğu bir hizmet alanı durumundadır. Yerel yönetimler, harcamalarını bir eşgüdüm kapsamında yönlendirmektedir. Komünler (belediyeler), toplu taşıma ve sokaklara ait yolların yapım, tamir, bakım ve onarımından sorumlu durumdadır. Ancak komünler metropoliten alanlarda yer aldığı için ve toplu taşıma büyük bir operasyon ve harcama gerektirdiği için birçok metropoliten alanda komünler bir araya gelerek toplu taşıma için hizmet birlikleri kurmaktadır (Toksöz ve Diğerleri, 2009: 74).

Başka bir kaynakta yol, ulaşım ve taşımacılık olarak hizmet kategori edilmekte olup, görevi yol yapımı, nakliye, planların yapımı olarak verilmiştir (Koçak, 2008:139).

1.4.1.2.2. Kent Planlaması Hizmetleri

Komünler ilgili master planların ve alan kullanım planlarının hazırlanmasından sorumlu tutulmuştur (Toksöz ve Diğerleri, 2009: 74). İmar ve iskân hizmetleri olarak da bilinmektedir. Görevi bayındırlık, arsa, imar ve inşaat olarak belirtilmiştir (Koçak, 2008: 140).

1.4.1.2.3. Su, Hijyen ve Çöp Toplama Hizmetleri

Hijyen ve çöp toplama hizmetlerinin sunumu komünlerin sorumluluğu altındadır. Ulaşım alanında olduğu gibi bu alanlarda da komünler bir araya gelerek hizmet birlikleri kurabilmektedirler. Ancak bu hizmetler özel sektöre devri yapılabilecek hizmetler kategorisindedirler (Toksöz ve Diğerleri, 2009: 74).

1.4.1.2.4. Kültür, Spor ve Boş Zamanların Değerlendirilmesi Hizmetleri

Spor ve parkların düzenlenmesi konularında komünler yetkili kılınmıştır. Tiyatro, müze, orkestra oluşturulması, konser salonlarının yönetimi gibi konularda ise tüm yerel yönetimler sorumlu tutulmuştur (Toksöz ve Diğerleri, 2009: 74).

Görevleri; spor tesisleri yapmak, sportif ve kültürel faaliyetler, eğlence ve park alanları oluşturma olarak sıralanabilir (Koçak, 2008: 140).

1.4.1.2.5. Altyapı Hizmetleri ve Ekonomik Gelişim Hizmeti

Fransa'da belediyeler tarafından verilen bir diğer hizmet türü, altyapı hizmetleri ve ekonomik gelişim hizmeti olarak kendini göstermektedir. Bu hizmetin içerisinde; içme suyu, atık su ve kanalizasyon hizmetleri bulunmaktadır (Koçak, 2008: 140).

Fransa'da yerel yönetimlerin toplam kamu harcamaları içerisindeki payı %50'nin üzerinde ve hizmet ücretleri, yolların bakımı gibi altyapı harcamalarına yerel bütçede öncelik verilmiştir (Bozan, 2015: 87).

Fransa'da 2013 yılı için genel kamu harcamalarının yerel idare bünyesinde GSYİH'ya oranı % 11,9 olduğu görülmektedir (ec.europa.eu). Fransa'nın 2013 yılı bütçesinde yerel ve bölgesel hükümetin kamu harcamaları 252 milyar € olarak belirtilmiştir (http://www.insee.fr/fr/themes/comptes-nationaux/tableau.asp?sous_theme=3.2&xml=t_3201 e.t. 10.03.2015).

1.4.1.3. Almanya’da Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri

Almanya’da mahalli idareler esas olarak belediyeler ve ilçeler olmak üzere iki basamaktan meydana gelen bir yapıya sahiptir. İlçeler, küçük belediyeler tarafından yerine getirilmeyen hizmetler ile belediyeler arası özelliği bulunan görevleri yerine getiren mahalli idare birimi ve merkezi yönetimin taşra teşkilatı olarak bilinmektedir. Bu nedenle de mahalli idarenin en önemli unsurunu belediyeler oluşturmaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2001: 61).

Vatandaşa en yakın yerel yönetim birimleri olarak tanımlanan belediyeler (Gemmeinde), Alman yerel yönetim anlayışının en önemli kurumsal yapılanmasını oluşturmaktadır (Ökmen ve Parlak, 2010: 77).

Alman siyasi sisteminin temel unsurlarından olan Alman yerel yönetim modeli, hizmetlerin etkin bir şekilde sunumunun aracı olduğu kadar demokratik refah devletinin de vazgeçilmez unsuru konumundadır. Kamu hizmet sunumunun siyasi rol ve sorumlulukları açıkça belli olmamakla birlikte, kamu hizmetlerinin ağırlıklı olarak yerel yönetim birimleri olan belediyelerce yerine getirildiği söylenebilir (Bağlı, 2011: 62).

Federal Anayasa’da “belediyelere, yerel topluluğu ilgilendiren tüm işleri, yasalar çerçevesinde, kendi sorumlulukları altında düzenleme yetkisi tanınır” ibaresi mevcuttur (md. 28/2-2). Yani anayasa belediyelere, yerel hizmetleri yasalar çerçevesinde ve öz sorumlulukları içerisinde yerine getirme hakkı tanımaktadır (Yeter ve Koçdemir, 1997: 4). Bu bilgilere bakılarak denilebilir ki Alman idari yapılanması içerisinde yer alan belediyeler çok önemli bir kademeyi kapsamaktadır (Can, 2005: 12).

Almanya’da yerel yönetimleri güçlü kılan etmenlerden birisi üstlendikleri görevlerin çok ve çeşitli olmasıdır denilebilir. Daha açık şekilde ifade etmek gerekirse; Türkiye’de il, ilçeler ve öteki yerleşim merkezlerinde merkezi yönetimin taşra kuruluşları, il özel idareleri ve belediyeler eliyle gerçekleştirilen hizmetlerin tümü, Almanya’da belediyeler veya onların bir araya gelerek oluşturduğu ilçeler tarafından yerine getirilmektedir. Diğer bir ifadeyle Almanya’da; yerel yönetim örgütleri, hem temel yerel örgütlenme hem de merkezi yönetimin taşra kuruluşu özelliği taşımaktadır. Bu nedenle de Almanya’da Türkiye’deki gibi il özel idaresi gibi kuruluşlar bulunmamaktadır (Güneş, 2009: 152).

Almanya’da mahalli idareler (yerel yönetimler-belediyeler) eğitimden sağlığa, sosyal hizmetlerden günlük bakım merkezlerinin finansmanına kadar birçok alanda hizmet göstermektedir. Mahalli idare birimlerinin geniş harcama yelpazesinden dolayı toplam kamu harcamaları içerisinde mahalli idarelerin payının yüksek olması kaçınılmaz bir sonuç olmuştur (Güneş, 2009: 157). Almanya harcamaya ayırdığı payın üçte ikisini kamu harcamaları için kullanmaktadır.

Belediye gelirlerinin yaklaşık olarak %25’ini federal yönetim ve eyaletlerden alınan yardımlar, %25’lik kısmını altyapı yatırımlarından dolayı alınan katılma payları, üçte birini ise vergi gelirleri oluşturmaktadır. Belediye sınırları içinde toplanan gelir vergisinden %15 oranında belediyelere pay verilmekte olduğu görülmektedir. Belediye giderlerine bakıldığında ise giderlerin yaklaşık olarak beşte birini sosyal yardımlar, buna yakın oranda sağlık, spor ve dinlenme giderleri, geri kalan kısmı ise altyapı, konut, ulaştırma, okullarda yapılan harcamalar ile diğer ekonomik geliştirme hizmetleri oluşturmaktadır denebilir (Tortop, 1996: 83).

Kamu yatırımlarının yaklaşık olarak 2/3’ünün yerel düzeyde gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir (Werner, 2006: 140). Yerel yönetim giderleri arasında en yüksek oran sosyal güvenlik giderlerindedir. Yerel yönetimlerin altyapı gibi sermaye giderleri yanında daha çok “kalkınma carileri” olarak adlandırılan ve sosyal refahı arttıran eğitim, sosyal güvenlik vb. hizmetlere ağırlık verdiği görülmektedir (Tortop, 1991: 62).

Kamu hizmetlerinin önemli bir bölümü ilçe ve belediyeler tarafından yerine getirilmektedir (Ulusoy ve Akdemir, 2001: 64; Jeffery, 1997: 114).

Almanya’da yerel yönetimler kendi görevlerini ihtiyari ve zorunlu görevler olarak ikiye ayırmışlardır. İhtiyari görevlere örnek olarak müze kurulması ve işletilmesi, spor alanları ve yüzme havuzları tesis edilmesini göstermek mümkündür. Zorunlu hizmetlere örnek olarak ise imar, konut, ulaşım, yapı işleri, artık toplama, içme suyu ve enerji temini gibi hizmetler gösterilebilir (Ulusoy ve Akdemir, 2005: 109).

Almanya’da belediyelerin en önemli görevlerinden bazıları şu şekilde ifade edilmiştir: yollar ve trafik işleri, eğitim, okullar, çocuk bahçeleri, kamu güvenliği, itfaiye, işyeri denetimi, imar zabıtası, sosyal yardım, huzur evleri, yurtlar, evsizler için tedbirler, eğitim ve kültür, tedarik ve konut işleri, su, elektrik, gaz, konut yapımı, imar planlaması, ekonomik teşvik uygulama, sağlık ve gençlik hizmetleri, atık arıtımı,

kanalizasyonlar, yeşil alanlar, dinlenme yerleri, mezarlıklar, hastaneler, oyun alanları, spor tesisleri ve evlenme, gıda denetimi, ikamet işleri, istatistik hizmetleri gibi devlet işleridir (Güney, 2015: www.ziyaguney.com/dosyalar/word/almanya.doc e.t 10.03.2015).

Belediyelerin alan kullanımı ve imar planlama konusunda önemli yetkileri vardır. Kendi hizmet binalarını yapmak ve işletmek, cadde, sokak ve yeşil alanların, parkların ve mezarlıkların yapımı belediyelerin görevleri arasında yer almaktadır. Belediye sınırları içerisindeki katı atıkların ve atık suların toplanması, kentsel altyapı gereksinimlerinin karşılanması, sokak ve caddelerin temizlenmesi gibi işler daha çok belediyenin kendi içindeki birimleri tarafından yerine getirilmektedir (Kaplan Mengi, 1997: 104).

1.4.1.3.1. İmar Planı, Kent Yenileme ve Yapı Denetimi Hizmetleri

Belediyelerin alan kullanımı ve imar planlama konusunda önemli yetkileri mevcuttur. Kendi hizmet binalarını yapmak ve işletmek başlıca görevler arasında yer almaktadır (Kaplan Mengi, 1997: 104).

Belediyeler, belde sınırları içindeki tüm alanın imar planlama çalışmaları aracılığı ile kullanım biçimlerini belirlemeye ve kentin gelecekteki gelişmesini planlamaya yetkili kılınmışlardır. Bu yetkiler ile birlikte var olan kentsel dokuda imar-ıslah ve yenileme çalışmaları yapma olanağı da verilmiştir. Belediyeler beldede yapılan binaları da eyalet yasaları gereğince denetleme yetkisine sahiptir (Yalçındağ, 1989: 60).

Konut yapımı, imar planlaması, tedarik ve konut işleri de bu başlık altına ele alınan görevler arasında yer almaktadır (Uzun, 613; [http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/ Projeler/21yy/almanya.pdf](http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/almanya.pdf) e.t. 15.03.2015).

Belediyeler düzenleme, izin ve denetleme yetkileri çerçevesinde pasaport ve nüfus işlerinden aynı zamanda da imar hizmetlerinden geleneksel yerel yönetim görevi olarak sorumludurlar (Kaplan Mengi, 1997: 103).

İmar, yapı işleri, içme suyu ve enerji temini, ulaşım hizmetleri gibi hizmetler belediyelerin zorunlu görevleri arasında yer almaktadır (Yeter ve Koçdemir, 1997: 49).

1.4.1.3.2. Bahçeler, Ormanlar, Parklar ve Mezarlıklar Hizmetleri

Hemen her ülkede olduğu gibi Federal Almanya'da da parklar ve bahçeler oluşturmak ve bunların bakımını sağlamak belediyelerin görevleri arasında yer almaktadır (Kaplan Mengi, 1997: 104).

Belediyeler, kent dolaylarında küçük parseller biçiminde bahçe alanları hazırlamakta ve kentlilerin kullanımına sunmaktadır. Parklar ve bahçeler yanında birçok belediye orman yetiştirmekte ve bunları vatandaşların kullanımına açmaktadır (Yalçındağ, 1989: 60).

Çocuk bahçeleri, sağlık ve gençlik hizmetleri, yeşil alanlar, dinlenme yerleri, oyun alanları ve spor tesisleri gibi tesislerin yapımı ve bakımı da Federal Almanya'da belediyelerin görevleri arasında yer almaktadır (Uzun, 613; http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/almanya.pdf e.t. 15.03.2015).

1.4.1.3.3. Kanalizasyon Hizmeti

Kanalizasyon yapımı ve atık suların giderilmesi, zorunlu bir belediye görevi olarak görülmektedir. Her ülkede olduğu gibi kanalizasyon hizmetleri, belediyelerin temel ve zorunlu görevleri arasında yer almaktadır. Aynı anda bu hizmeti sağlık alanında yapılan hizmetler olarak da sınıflandırmak mümkündür.

1.4.1.3.4. Çöp Toplaması, İmhası ve Cadde Temizliği Hizmeti

Atık su giderilmesi gibi teknik niteliği ağır basan bir hizmet olarak görülmektedir. Belediyelere bağlı tek bir birim tarafından yürütülmekte ve giderler ise hizmetten yararlananlardan toplanan vergiler ile karşılanmaktadır (Yalçındağ, 1989: 61).

Bu görevler belediyenin sağlık ile ilgili görevleri arasında yer almaktadır (Kaplan Mengi, 1997: 103).

1.4.1.3.5. İçme Kullanma Suyu, Elektrik ve Gaz Sağlama Hizmeti

Genellikle hemen tüm belediyeler içme-kullanma suyu getirme ve abonelere dağıtma hizmetini kendileri vermektedirler. Suyun üretilmesi, belediye işletmeleri ya da özel şirketler aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla belediyeler arasında işbirliği ortaya çıkmıştır.

Belediyelerin mecburi görevleri arasında imar hizmetleri kadar önemli olan bir diğer hizmet içme-kullanma suyu ve enerji temini olarak görülmektedir (Yeter ve Koçdemir, 1997: 49; Ulusoy, 2005: 109).

Almanya’da belediyelerin görevleri arasında yer alan içme kullanma suyu, elektrik ve gaz sağlama hizmetleri belediyelerin zorunlu görevleri arasında yer almaktadır. Belediye sınırları içerisinde katı atıkların ve atık suların toplanması, kentsel altyapı gereksinimlerinin karşılanması hizmetleri bu hizmet alanı içerisinde gösterilebilir (Kaplan Mengi, 1997: 103; Uzun, 613; http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/almanya.pdf e.t. 15.03.2015).

1.4.1.3.6. Belde İçi Toplu Taşıma Hizmeti

Belediye hizmetleri içerisinde yer alan kendi etki alanları içerisinde yürütülen görevler olarak adlandırılan belde içi toplu taşımadır. Belde içi toplu taşıma hizmeti yol ulaşım sistemleri ile mevcut olmaktadır. Bunlara örnek olarak otobüs, tramvay ve yeraltı treni verilebilir (Güneş, 2009: 153).

1.4.1.3.7. Cadde, Sokak, Köprü ve Kanal Yapımı Hizmeti

Federal Almanya’da yolların yapım ve bakım görevi federal yönetim, eyaletler, ilçeler ve belediyeler arasında paylaştırılmış konumdadır. Belediyeler kendi belde sınırları içindeki belediye ve ilçe yollarının yapımı ve bakımından sorumlu tutulmuşlardır. Aynı ilke köprüler ve suyolları ile kanallar içinde geçerli durumdadır (Yalçındağ, 1989: 61). Federal Almanya’da yollar ve trafik işleri, cadde, sokak, köprü ve kanal yapımı ile bakımı belediyelerin görevleri arasında yer almaktadır (Uzun, 613; http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/almanya.pdf e.t. 15.03.2015).

Almanya’da yerel yönetimlerin bütçesi “cari bütçe” ve “yatırım bütçesi” olmak üzere iki yapıdan meydana gelmektedir. “Cari bütçe” mahalli harcamaların finansmanı için kullanılmakta iken “yatırım bütçesi” gerçekleştirilmesi planlanan yatırımlar için kullanılmaktadır. Kamu harcamalarının % 50’si federal devletçe, %30’u eyaletler ve kalan %20’lik kısmı ise mahalli idarelerden olan belediyeler tarafından gerçekleştirilmektedir (Bozan, 2015: 104).

Almanya’da toplam kamu harcamalarının yerel idare bünyesinde Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın (GSYİH) 2013 yılı için %7,6 olduğu görülmektedir (ec.europa.eu).

1.4.1.4. Bulgaristan'da Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri

Bulgaristan 2007 yılında Romanya ile birlikte Avrupa Birliği'ne üye olmuş bir ülkedir. Bulgaristan'da Anayasal olarak iki, daha sonra yasayla eklenen bir kademe ile birlikte toplam üçlü bir kademeleşme mevcuttur. Bunlar: bölge, ilçe ve belediyelerdir (Koçak, 2008: 157).

Belediyeler, taşra örgütlenmesinde yerel yönetim özelliğine sahip temel idari-coğrafi birimdir. Tüzel kişiliğe sahip olup belediyelerin sınırları halk oylaması ile çizilmektedir (Koçak, 2008: 161).

Belediyeler, kamu düzeninin sağlanması ve adaletin yerine getirilmesi için görevlilere yardımcı olmakla sorumlu tutulmuştur. Belediyeler genel yönetim adı altında nüfus hizmetleri ile birlikte tüm idari işleri yürütmekle görevlendirilmişlerdir.

Eğitim, sağlık, konut ve çevre ile ilgili olarak yapılan düzenlemeler ise şöyledir: Çevre ile ilgili olarak; su, çöp, mezarlık ve itfaiye gibi işler belediyelerin görevleri arasındadır. Kültür ve spordan, tiyatro ve müze hizmetlerine, yeşil alan-park yapımından, yeşil kuşakların oluşumuna kadar birçok görev belediyelere tayin edilmiştir. Konut kentleşme, uygulama ve planlama hizmetleri de belediyelerin görevleri arasında yer almaktadır (Koçak, 2008: 169).

Belediyelerin görevleri; sivil savunma, seçmen, nüfus ve evlilik kayıtları, eğitim hizmetleri, sosyal yardım hizmetleri, kamu sağlığı hizmetleri, sosyal konut ve şehir planlaması, şehir içi yollar ve ulaşım, kültür, eğlence ve spor hizmetleri, su ve kanalizasyon, katı atık yönetimi, çevrenin korunması, cenaze ve mezarlık hizmetleri, su arzı, gaz, bölgesel ısıtma, elektrik dağıtımı ve üretimi olarak sınıflandırılmıştır (Çelen, 2012: 504-505).

1.4.1.4.1. Konut ve Kentleşme Hizmeti

Bütün kademelerde bölünmüş bir hizmet alanı olmakla birlikte, konut planlama ve uygulama boyutlarıyla bir bütün olarak belediyelerin görev alanına eklenmiştir. Merkezi yönetimce saptanan genel politikalar, bölge planlaması ve uygulama programları bölge düzeyinde yapılarak, belediye gruplarını temel alan ilçe planları ilçelerde yapılarak; ilçe planında öngörülen doğrultuda belediye uygulama planları belediyelerde hazırlanarak yürürlüğe geçirilmektedir. Ayrıca belediyeler; belediye

konutu yapımı, bakımı ve yönetimi ile de görevli tutulmuştur. Konutsuz nüfusun kaydının tutulması ve bunlara konut sağlanması da belediyelerin görevleri arasındadır (Güler, 1997: 85). Belediyelere verilen bir diğer görev ise, sosyal olarak en alt grupta olan kişilerin konut konusundaki ihtiyaçlarının üstlenilmesi ve kent imar programlarının bölge idaresince tespit edilen stratejilere uygun olarak onaylamaktır (Ünusan, 1996: 132).

Doğal hayatın korunması ve doğal kaynakların akılcı kullanımı, yerel öneme sahip kültürel, tarihi ve mimari anıtların korunması, konut ve kentleşme, planlama ve uygulama alanlarını hayata geçirmektir (Erkul ve Kara, 2014: 209).

1.4.1.4.2. Çevre Hizmetleri

Bulgaristan'da belediyelerin görevleri olarak bir başka başlığın çevre hizmetleri olduğu görülmektedir. Çevre ile ilgili olarak, köylerde içme suyu dağıtımı, çöplerin toplanması ve değerlendirilmesi, mezarlıkların bakım ve yönetimi, itfaiye teşkilatının yönetimi gibi hizmetler belediyelerin görevleri arasında yer almaktadır (Ünusan, 1996: 132). Belediyelerin ortak kullanımındaki su kaynakları ve atık yönetimi de ilçelere ait görevler arasında yer almaktadır (Güler, 1997: 85).

Çevre hizmetlerine kamu hizmeti işleri de demek mümkündür. Bu hizmetleri kısaca, su temini, atık su, kanalizasyon, elektrik, ısınma, telefon, cadde ve meydan düzenlemeleri, park ve bahçeler, sokak aydınlatması, yeşil alanlar, ırmak ve dere yataklarının düzenlenmesi, atık yönetimi, yerel ulaşım, yerel hamamlar, otel, garaj ve mezarlık düzenlemeleri yapmak diye sıralamak mümkündür (Erkul ve Kara, 2014: 208-209). Ayrıca sokaklarda ve meydanlarda park, bahçe ve sokakların aydınlatılması, peyzaj hizmetleri, atık su arıtma, belediye hamamı, kuru temizleme hizmetleri, garajlar ve mezarlıklar gibi hizmetler de belediye görevleri arasında yer almaktadır (<http://projects-namrb.org/index.php/en/local-government/general> e.t. 10.03.2015).

1.4.1.4.3. Kültür ve Spor Hizmetleri

Bu hizmetler; belediye tiyatrosu ve kütüphanelerin yönetimi ve bakımı, belediye müzesi, spor tesisi gibi kuruluşların kurulması ve işletilmesinden park ve bahçeler ile yeşil alanların yapımı, bakımı ve yönetimine kadar olan görevleri ifade etmektedir (Güler, 1997: 85; Ünusan, 1996: 133).

Toplum merkezleri, tiyatrolar, orkestralar, kütüphaneler, müzeler, amatör sanat etkinlikleri, ritüeller, yerel gelenek ve göreneklerin yaşatılması gibi hizmetler kültür hizmetleri içerisinde yer almaktadır. Ayrıca kültürel, tarihi ve mimari anıtların korunması görevi de belediyelerin kültürel hizmetleri arasında yer almaktadır (<http://projects-namrb.org/index.php/en/local-government/general> e.t. 10.03.2015).

Bulgaristan'da toplam kamu harcamalarının yerel idare bünyesinde GSYİH'a oranı 2013 yılı için %7,9 olarak belirlenmiştir (ec.europa.eu).

Bulgaristan'ın 2012 yılı bütçesine bakıldığında belediyelere ayrılan kaynak 2.159.613.5 BGN bin olarak görülmektedir (2012_State_Budget_of_the_Republic_of_Bulgaria_Act.pdf_pdf.e.t.10.03.2015).

1.4.1.5. Yunanistan'da Yerel Yönetimlerin Altyapı Hizmetleri

Yunan Anayasası'nın 102. maddesinde Yunanistan'ın yerel yönetimlere ve belediyelere verdiği önem açıkça görülmektedir. Maddede, "Yerel işlerin yönetimi yerel yönetimlere aittir. Belediyeler, ilk derece yerel yönetim birimleridir. Diğer derece yerel idareler yasa ile saptanır" ifadesi yer almaktadır (Ünüsün, 1996: 10).

Yunanistan'da mahalli idareler olarak geçen iki kurum mevcuttur. Bunlar: belediye ve komünlerdir. Belediye ve Komünler Kanunu'nun 23. maddesine göre belediyeler kendi sınırları içinde su, kanalizasyon ve drenaj tesisleri yaptırıp hizmete sokabilirler. Bunun yanı sıra kendi sınırları içindeki yollarla, köprü, meydan ve çarşıları inşa ettirip bunların işe yarar durumda bulunmalarını sağlayabilirler. Banyolar, kamu yararlı istirahat ve eğlence yerleri, parklar ve çocuk bahçeleri gerçekleştirmek, çevre sağlığını koruyacak tedbirler almak, hayvanlar için otlaklar sağlamak ve mevcutlarını ıslah etmek, mezarlık hizmetlerini yerine getirmek belediyelerin ve komünlerin görevleri arasında yer almaktadır (Nadaroğlu, 1989: 212).

1.4.1.5.1. Konut Sağlama, Altyapı, Parklar, Dinlenme Yerleri vb. Kamuya Açık Alanların Yapılması Hizmetleri

Bu başlık altında bulunan hizmetleri şu şekilde maddelendirmek mümkündür. Bunlar:

-Belediye yollarının yapımı, bakımı, park ve kamusal dinlenme yerlerinin yapımı,

-Kentsel planlama, konut, imar izni ve denetimi,

-Trafik planlama ve düzenlemesi,

-Motorlu araç ruhsatlarının verilmesi ve denetiminin yapılmasıdır (Hlepas, 2012: 257-258; Kara ve Baykal, 2012: 149).

-Konut sağlama, şehircilik hizmetleri ve talep edilen bazı belediyelerde alan düzenlemesi işlemleri yapılmaktadır (Ünüsân, 1996: 129).

-Parklar ve yeşil alanlar, spor ve boş zamanların değerlendirilmesi de bu başlık altında yer alan hizmetler içerisinde yer almaktadır (Ünüsân, 1996: 130).

1.4.1.5.2. Çevrenin Korunması Hizmeti

Atık yönetimi, su sağlanması, kanalizasyon sisteminin yapılması, koruma altına alınan yerler, çevrenin korunması ve cezalar şeklinde belediyelerin görevlerini sıralamak mümkündür (Hlepas, 2012: 258; Kara ve Baykal, 2012: 149).

Başka bir kaynakta çevrenin korunması hizmetleri; suların arıtılması, çöp toplama, mezarlıklar ve mezbahe hizmetleri olarak sıralanmıştır (Ünüsân, 1996: 130).

1.4.1.5.3. Trafik ve Taşımacılık Hizmetleri

Bu hizmet içerisinde belediye sınırları içerisinde yapılan ve kent içi taşımacılık olarak nitelendirilen hizmet kendini göstermektedir (Ünüsân, 1996: 130).

Bir kent için trafik ve taşımacılığın ne kadar önemli olduğuna bir kez daha dikkati çekmekte fayda vardır.

1.4.1.5.4. Ekonomik Hizmetler

Bu başlık altında belediyelerin görevlerinde gaz, kent ısıtması, su, ormancılık, tarım ve avcılık, elektrik üretimi, dağıtımı ve iletimi ve turizm hizmetleri yer almaktadır (Ünüsân, 1996: 130).

Yunanistan'da toplam kamu harcamalarının yerel idare bünyesinde GSYİH'nın 2013 yılı için %3,5 olduğu görülmüştür (ec.europa.eu).

Dünya'da seçilmiş ülkelerden olan Almanya, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri, Bulgaristan ve Yunanistan'a ait belediyelerin yapmış oldukları altyapı hizmetleri için bütçeleri Tablo 1.1'de bir bütün olarak verilmiştir. Bu rakamlar dâhilinde

iç ulaştırma altyapı yatırımlarına her ülke itibari ile ciddi bir kaynak aktarımı yapılmıştır. Bunun yanında ABD, Fransa ve Bulgaristan için yol altyapısı bakım harcamaları büyük oranda bir harcama kalemi olarak görülmektedir.

Tablo 1.1:ABD,Fransa,Almanya,Bulgaristan ve Yunanistan'ın Altyapı Bütçeleri(€)

	ABD (2003)	Fransa (2011)	Almanya (2011)	Bulgaristan (2011)	Yunanistan (2007)
İç Ulaştırma Altyapı Yatırımı	61.465.618.977	17.221.160.000	16.570.000.000	434.093.466	2.199.000.000
Ray Altyapı Yatırımı	6.042.029.228	5.148.160.000	3.920.000.000	89.988.751	253.000.000
Yol Altyapı Yatırımı	55.531.609.195 (2011 yılı)	11.875.700.000	11.610.000.000	344.104.714	1.946.000.000
İç Sularda Altyapı Yatırımı	2.348.978.717	197.300.000	1.040.000.000	405.460.681	-
Hava Alanı Altyapı Yatırımı	11.328.186.168	998.000.000	1.815.000.000	1.533.899	34.000.000
Yol Altyapısı Bakım Harcamaları	23.088.000.000 (2009 yılı)	2.746.000.000	-	71.000.000	-

Kaynak:http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=itf_inv-mtn_data

Dünya’da altyapı hizmetlerinin durumuna genel olarak değindikten sonra Türkiye’ye bakmadan önce sunulan hizmetleri genel hatları ile hatırlamakta yarar vardır. Tablo 1.2’de Fransa, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Yunanistan ve Bulgaristan ülkelerine ait karşılaştırmalı belediye hizmetleri ve altyapı hizmetleri yer almaktadır.

Tablo 1.2:ABD,Fransa,Almanya,Bulgaristan,Yunanistan'ın Belediye Hizmetleri

	ABD	Fransa	Almanya	Bulgaristan	Yunanistan
Sağlık Hizmetleri	Var	Var	Var	Var	Yok
Eğitim Hizmetleri	Var	Var	Var	Var	Yok
Ulaşım Hizmeti	Var	Var	Var	Var	Var
Altyapı Hizmetleri(Kanalizasyon)	Var	Var	Var	Var	Var
Park, Bahçe, Dinlenme ve Yeşil Alan Hizmetleri	Var	Var	Var	Var	Var
Toplu Taşıma ve Trafik	Var	Var	Var	Var	Var
Kültür ve Spor Hiz.	Var	Var	Var	Var	Yok
Hijyen, Temizlik ve Çöp Hizmetleri	Var	Var	Var	Var	Var
Su, Elektrik ve Gaz Hiz.(Ekonomik Hiz.)	Var	Var	Var	Var	Var
İmar, Konut ve Kentleşme	Var	Var	Var	Var	Var
Sokak Düzenleme ve Aydınlatma	Var	Var	Var	Var	Yok

Tablo 1.2’de yer alan bilgiler ışığında Yunanistan için bazı hizmetlerin belediyeler tarafından sunulmadığı görülmektedir. Bu hizmetler; sağlık, eğitim, kültür ve spor, sokak düzenleme ve aydınlatma olarak görülmektedir. ABD, Fransa, Almanya ve Bulgaristan da temel hizmetlerin halka en yakın merkezler olarak bilinen belediyeler aracılığı ile yerine getirildiği görülmektedir.

1.4.2. Türkiye’de Altyapı Hizmetlerinin Durumu

Kentlerin hızla büyümeleri ve giderek karmaşık bir yapıya sahip olmaları nedeniyle ve varlıklarını sürdürebilmeleri amacıyla çeşitli altyapı gereksinimlerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Tarihsel açıdan bakıldığında kentlerde ortaya çıkan çeşitli fiziksel ve mekânsal sorunlara, tehditlere ve risklere bağlı olarak ciddi sağlık sorunları da yaşanmıştır. Bütün bunların bir sonucu olarak, kamusal nitelikteki teknik altyapı hizmetlerinin büyük önem kazanmış olduğu, çeşitlendiği ve çok yönde geliştirilmiş bulunduğu izlenmektedir. Bugün teknik altyapı hizmetleri, kentlerin ve kentsel gelişimin, yayılımın kontrol edilmesinin, biçimlendirilmesinin ve yönlendirilmesinin en önemli bileşeni haline gelmiştir. Bir başka açıdan bakıldığında kentsel üstyapının oluşumu, teknik altyapının oluşumunu beraberinde getirmekte ve bir ölçüde buna bağlı olarak şekillendirilmektedir. Dolayısıyla, kentsel teknik altyapı hizmetleri, bir alanın iskâna açılması ve iskân sonrasında sağlıklı ve yaşanabilir bir kentsel çevre için gerekli olan tüm iletim kanalları ve bunlara bağlı tesislerden oluşmaktadır (Erdin, 2010: 55).

Ülkemizde hızlı nüfus artışı ile birlikte kırsal alanların iticiliğine karşın kentlerin çekiciliği, şehirlerde plansız ve uygun altyapıdan yoksun yerleşim birimlerini doğurmuştur. Halen bu hareketlilik devam etmekte olup uzun yıllarda süreceği beklenmektedir. Kentlerdeki bu göç hareketleri iyi yönetilememiş ve kentlere gelen insanlara merkezi ve yerel yönetimler tarafından iyi yaşam alanları oluşturulamamıştır. Dolayısıyla kentsel alanların birçoğu düzenli ve yeterli kentsel altyapıya sahip değildir. Bu yüzden halen kullanılan altyapının da taşıma kapasitelerini aştığı görülmektedir (Akyol, 1995: 5).

Günlük yaşantımızda cadde ve sokaklarda arızalanan temiz su ve kanalizasyon borularının onarımında, aynı yolun sık sık farklı kurumlar tarafından kazıldığı görülmektedir. Bu sırada yollar ulaşımına kapanmakta, çevre olumsuz etkilenmekte ve yaşam kalitesi düşmektedir. Bütün bunların temelinde, altyapı çalışmalarında

gereksinim duyulan konum ve öznitelik bilgilerinin mevcut olmadığı ya da birçoğunun sağlıklı, güncel ve erişilebilir olmadığı görülmektedir. Bu yüzden arızalara geç müdahale edilmekte, sağlıklı planlama yapılamamakta, ilgili kurumlar arasında yeterli bilgi alışverişi ve koordinasyon sağlanamamakta ve çağdaş hizmet verilememektedir. Ayrıca kentlerde yaşayanlara altyapı hizmeti getiren kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla, 16 büyükşehir belediyesinde kurulan Altyapı Koordinasyon Merkezleri'nin çalışmalarında da sorunlar olduğu görülmektedir. Altyapı Koordinasyon Merkezi'nin (AYKOME), yerel yönetimlerle merkezi yönetimin büyük şehirlerdeki yatırımcı kuruluşlarının temsilcilerini bir araya getiren bir merkez konumunda olduğu adlandırılmaktadır (Zeren, 2011: 181). Diğer şehirlerde ise bu merkez zaten bulunmamakta olup sadece Düzce Belediyesi, 2005 yılında Düzce Valiliği'nin oluruyla Altyapı Koordinasyon Merkezi oluşturmuş durumdadır (Karataş, 2007: 75). Günümüzde 30 adet büyükşehir belediyesi ve buna bağlı olarak da Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME) mevcuttur.

Diğer taraftan, düzensiz yapılan altyapı tesisleri nedeniyle, kişi ve kurumların yaptığı kazılar sonucunda pek çok kaza meydana gelmekte ve bu kazalar sonucunda mal ve can kayıpları yaşanmaktadır. Bu kayıpların sebepleri; altyapı kuruluşlarının hala haritalardan yararlanmaması, çalışma yapılacak bölgeye ait haritaların bulunmaması, yapılan harita ölçümlerinin eksik veya yanlış yapılması ve haritalarda güncelleme yapılmaması olarak ifade edilmiştir (İşitmezoğlu ve Türe, 2007: 5).

Kentsel yerleşmedeki teknik altyapı sorunları, mühendislik uygulamaları, yönetim ve organizasyon becerileri ve finansman olanaklarının yanı sıra bunlarla ilgili koşulları düzenleyen ve kullanım standartlarını belirleyen kent planlarına bağlı olarak çözümlenebilmektedir. Özellikle ülkemizde, hızlı kentsel büyümeye bağlı olarak kaçak, plansız ve kontrolsüz yapılaşmalar nedeniyle, teknik altyapı hizmetlerinin etkin, kaliteli, eşit, adil ve sağlıklı bir şekilde hazırlanması ve sunulması zorlaşmakta, mekânsal ve fiziksel sorunların meydana gelmesine neden olmaktadır. Bütün bu nedenlerle, çok yönlü uzmanlık katkıları gerektiren teknik altyapıya ilişkin belirlemelerin kent planlama ile ortak bir ortam içinde gerçekleştirilmesi daha doğrudur (Erdin, 2010: 55).

Belediyeler açısından altyapı hizmetlerinin önemine değindikten sonra 2012 yılı içerisinde belediyelerin altyapı giderlerine bakmakta yarar vardır (www.muhasabat.gov.tr).

- Yol yapım giderleri 3.470.571 (Bin TL)
- İçme suyu tesisi yapım giderleri 317.062 (Bin TL)
- Kanalizasyon tesisi yapım giderleri 408.626 (Bin TL)

Türkiye’de belediyelerin 2013 yılı için fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırmaya göre giderleri;

Genel kamu hizmetleri 18.082.397 Bin TL, kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri 2.465.068 Bin TL, çevre koruma hizmetleri 6.077.230 Bin TL, iskân ve toplum refahı hizmetleri 14.023.596 Bin TL, dinlenme kültür ve din hizmetleri 4.119.503 Bin TL olarak görülmüştür (www.muhasabat.gov.tr e.t.10.02.2015).

Ulaşım altyapısı yatırım ve bakım harcamaları altında yer alan toplam iç ulaştırma altyapı yatırımları için Türkiye 2011 yılı itibari ile 6.650.568.911 €, ray altyapı yatırımı için 1.470.057.319 €, yol altyapı yatırımı için 5.180.511.592 €, denizcilik liman altyapı yatırımı için 34.006.331 € ve hava alanı altyapı yatırımı için 426.119.525 € harcama yapmıştır (http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=itf_inv-mtn_datae.t. 16.03.2015). Türkiye 2011 yılında yol altyapısı bakım harcamaları için 674.000.000 € harcama yapmıştır (<http://www.internationaltransportforum.org/pub/pdf/13SpendingTrends.pdf> e.t. 15.03.2015).

2013 yılı için Türkiye’de mahalli idarelerin kaynak ve harcamalarının GSYİH’na oranı %3,4 olarak karşımıza çıkmaktadır (www.kalkinma.gov.tr).

Tablo1.3’te 2011 yılı için ABD, Fransa, Almanya, Bulgaristan, Yunanistan ve Türkiye’nin belediyelerinin altyapı bütçelerinin karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo1.3: Ülkelerdeki Belediyelerin Altyapı Bütçelerinin Karşılaştırılması (€)

	ABD (2003)	Fransa (2011)	Almanya (2011)	Bulgaristan (2011)	Yunanistan (2007)	Türkiye (2011)
İç Ulaştırma Altyapı Yatırımı	61.465.618.977	17.221.160.000	16.570.000.000	434.093.466	2.199.000.000	6.650.568.911
Ray Altyapı Yatırımı	6.042.029.228	5.148.160.000	3.920.000.000	89.988.751	253.000.000	1.470.057.319
Yol Altyapı Yatırımı	55.531.609.195	11.875.700.000	11.610.000.000	344.104.714	1.946.000.000	5.180.511.319
İç Sularda Altyapı Yatırımı	2.348.978.717	197.300.000	1.040.000.000	405.460.681	-	-
Hava Alanı Altyapı Yatırımı	11.328.186.168	998.000.000	1.815.000.000	1.533.899	34.000.000	426.119.525
YolBakım Harcaması	(2009) 23.088.000.000	2.746.000.000	-	71.000.000	-	674.000.000

Tablo 1.4'te 2013 yılı için ABD, Fransa, Almanya, Bulgaristan, Yunanistan ve Türkiye'nin kamu harcamalarının yerel idarede GSYİH'ya oranı karşılaştırılmıştır.

Tablo 1.4: Kamu Harcamalarının Yerel İdarede GSYİH'ya Oranı (2013)

ABD	Fransa	Almanya	Bulgaristan	Yunanistan	Türkiye
-	11,9	7,6	7,9	3,5	3,4

Kaynak:http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=itf_inv-mtn_datae.t. 16.03.2015

Tablo1.3 ve 1.4'ten hareketle; Dünya'da seçilen ülkeler ile karşılaştırma yapıldığında Türkiye'nin ortalamanın altında kaldığı görülmektedir. Ayrıca diğer ülkelerin harcamaları (Bulgaristan hariç) hem rakam olarak hem de oran olarak Türkiye'den yüksektir. ABD'nin altyapı hizmetlerine verdiği önemi harcama kalemlerindeki yoğunluk göstermektedir. Bulgaristan komşu olan ülke konumu ile Türkiye ile karşılaştırıldığında rakamların Türkiye açısından daha fazla olduğu görülmektedir. Fakat oran olarak altyapıya verilen kaynak Bulgaristan'da daha fazladır. Yunanistan ile Türkiye arasındaki benzerlik dikkat çekmektedir. Bunun haricinde diğer ülkeler ve Türkiye arasında gözle görülür bir fark söz konusudur.

Türkiye'de altyapı hizmetleri Altyapı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Altyapı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında mahalli idarelerin su temini, kanalizasyon, su ve atıksu arıtma, yağmur suyu drenajı, katı atıkların bertarafı, ulaştırma, elektrik, doğalgaz gibi enerji altyapı sistemleri yer

almaktadır. Bu görevlerin yanında telefon, bilgisayar benzeri iletişim altyapı sistemleri ile ilgili genel planlama, programlama, fizibilite, projelendirme, inşa, işletme, finansman ihtiyacı ve yatırım önceliklerini belirlemek, gerektiğinde yapmak, yaptırmak, onaylamak, izlemek ve uygulamasını denetlemekte vardır (www.turkiye.gov.tr e.t. 26.04.2015). Bunun yanında Türkiye’de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın bünyesinde yer alan Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü de altyapı hizmetlerini yerine getirmekte ve sürdürmektedir.

1.4.2.1. İçme Suyu Hizmetleri

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından, belediye teşkilatları kurulmuş olan tüm belediyelerden elde edilen, “Belediye İçme ve Kullanma Suyu Temel Gösterge Sonuçları” kapsamında, 2010 verilerine göre yaklaşık %55 oranında nüfus, içme suyu ve kullanma suyu arıtma tesisi hizmetinden yoksundur. 2010 yılında belediyelerde içme ve kullanma suyu şebekesinden yararlanan nüfus Türkiye nüfusunun %82’sini oluşturmuştur. İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısı 346’dır. İçme ve kullanma suyu olarak 2010 yılında toplam 11,7 milyar m³ su çekilmiştir ve %40,8’i belediyelerde kullanılmıştır (www.tuik.gov.tr.et. 11.03.2015).

Öte yandan son yıllarda özellikle büyük kentlerimizin yüz yüze kaldığı su yoksunluğu, içme suyu şebekesine sızıntı nedeniyle ortaya çıkan hastalıklar ve salgınlar ülkemizin bu konudaki altyapı eksikliklerini ve işletme-yönetme yetersizliklerini ortaya koyan önemli örneklerdir (Nal ve Özalp, 2011: 12).

1.4.2.2. Atık Su, Katı Atık ve Kanalizasyon Hizmetleri

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesi gereğince; şehrin yerel ve ortak nitelikteki imar, su, kanalizasyon ve ulaşım hizmetleri kentsel altyapı hizmetlerinin yürütülmesinden belediyeler sorumlu tutulmuştur.

Atık su açısından TÜİK’in İstatistiklerle Çevre 2010 raporlarının “Belediye Atık Su Temel Gösterge Sonuçları”na göre; 2010 yılı verilerine göre toplam nüfusumuzun %48’ine atık su arıtma tesisi hizmeti verilmediği görülmektedir. Atık su arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısının 438 olduğu görülmektedir (www.tuik.gov.tr e.t. 11.03.2015).

Kanalizasyon tesislerine ilişkin bir diğer sorun şebeke ve arıtma tesisleri projelendirilirken, projelendirmeye esas nüfusun gerçek nüfus ve tahmin değerlerinin

çok üstünde alınmasıdır. Ayrıca kentlerimizin çoğunda mevcut kanalizasyon sistemi bileşik sistem olarak çalıştığından fazla yağışlı zamanlarda gelen yağmur suyuna kanalizasyon hatları yetersiz kalmakta, yağmur suyuyla sisteme giren yabancı maddeler tıkanma ve taşmalara yol açmaktadır. Türkiye’de katı atık sorunu da önemli kentsel altyapı ve kentsel çevre sorunları arasında yer almaktadır. Ülkemizde katı atık depolama tesisleri sayısı sadece 22 ile sınırlıdır (Nal ve Özalp, 2011: 12).

Bu bağlamda, öncelikle mevcut kanalizasyon tesisi bileşik sistem olan tesislerden yağmur suyunun ayrılması, yeni yapılacak projelendirmelerin ayrık sistem olarak yapılması konusu önem kazanmaktadır. Ayrıca birbirine yakın olan yerleşmelerde, arıtma tesisi ve benzeri altyapı tesislerinin ortak yapılması işletmede ekonomi ve devamlılık sağlayabilecektir (Nal ve Özalp, 2011: 12).

Kanalizasyon şebekesi ile hizmet veren belediye sayısının 2010 yılı TÜİK verilerine göre 2235 olduğu görülmektedir. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusu 54.017.052 olarak belirtilirken toplam nüfusa oranı ise %73 olarak gösterilmiştir (www.tuik.gov.tr e.t. 11.03.2015).

1.4.2.3. İmar Hizmetleri

İmar hizmetleri belediyeler aracılığı ile yerine getirilen zorunlu hizmetler arasında yer almaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyeler, kendi yerleşim sınırları içerisinde imar planı yapmak, yapı ruhsatı ve yapı kullanım izni vermekle görevlendirilmiştir. İmar ve yapılaşma sürecinde etkin rol oynamakta olan belediyeler imar planı yapma ve bu plana uygun şekilde yapı ruhsatı vermekle yükümlü tutulmuştur (3194 S.K. m.21).

İmar hizmetleri içerisinde yer alan hizmetlerden bir tanesi konut ihtiyacının karşılanmasıdır. Kaçak yapılaşma denilen gecekondulaşmayı ve çarpık kentleşmeyi engellemek amaçlı imar hizmetleri kullanılmaktadır.

TÜİK’ten alınan verilere göre 2014 yılı içerisinde toplam 1.014.678 daireye yapı ruhsatı verilmiştir (www.tuik.gov.tr e.t.28.04.2015).

1.4.2.4. Park, Bahçe ve Yeşil Alan Hizmetleri

Kentin yeşil alanları, kentsel alanların sürdürülebilir gelişmesine katkıda bulunmakla birlikte kentsel yaşam kalitesini de arttırmaktadır. Yaşamı fiziksel ve psikolojik olarak daha rahat kılmakta ve ihtiyaçlara uygun ortam hazırlamaktadır (Aksoy, 2008: 12).

Yeşil alanlar; mikro klima, havayı iyileştirme, tozları filtreleme ve gürültüyü azaltma gibi işlevlere sahiptir. Bunun yanında insanın bedensel ve ruhsal yapısına da katkıda bulunmaktadır. Yeşil alanlar, çocuk oyun alanları, park alanları ve spor alanları olarak aktif kullanılmakta olan alanlardandır (Aksoy ve Akpınar, 2012: 82). Yeşil alanlar genellikle dinlenme, eğlenme ve spor yapma hizmetlerinde kullanılmaktadır.

Bir kentin genel karakterini; mimari yapılar, açık yeşil alanlar ve bunların birbiriyle olan bütünlüğü belirlemektedir. Açık-yeşil alanlar, insan ile doğa arasında bozulan ilişkiye dengelemede aktif rol oynar. Kentsel yaşam koşullarının geliştirilmesi ve iyileştirilmesinde ise en büyük role sahiptir. Açık-yeşil alanların nitelik ve niceliği, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından medeniyetin ve yaşam kalitesinin bir göstergesi konumundadır (Gül ve Küçük, 2001: 27-48). Bu yüzden insanların fiziksel ve zihinsel ihtiyaçları doğrultusunda insan yaşamı için uygun yerler seçilmeli ve yeşil alana önem gösterilmelidir.

Türkiye’de 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. ve 15. maddelerinde belediyelerin görevleri ayrıntılı olarak verilmiştir. Çalışmada ayrıntılı olarak belediyelerin görev, sorumluluk ve yetki alanları başlığı altında değinildiği için tekrar bu başlık altında sunulmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM ANAMUR BELEDİYESİ'NİN ALTYAPI HİZMETLERİNİN DURUMU

2.1. ANAMUR HAKKINDA BİLGİLER

Anadolu, tarih boyunca büyük medeniyetlere beşiklik etmiş, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, jeopolitik, coğrafi ve siyasi alanlarda her dönem odak noktası olmayı başarmış bir bölgedir. Bu topraklarda gelip geçen her medeniyetin pek çok alanda izini görmek mümkündür. Anamur, üzerinde kurulan medeniyetlerle Anadolu'nun bir parçası olarak yoğrulmuş, eski ve yeni çağların eserleri ile bezenmiş bir Akdeniz şehri olmayı tarih boyunca sürdürmüştür denebilir.

Kaynaklarda *Anamur* kelimesinin Latince *Namur* kelimesinden geldiği belirtilmektedir. Bu kelime Namurium, Anarnurium, Anemurium olarak kullanılmış ve nihayet günümüzde de kullanılan Anamur şeklinde tarihsel gelişimini tamamlamıştır (Mert, 1991: 21; İçel Yıllığı, 1991: 22).

Anamur'un tarihin ilk devirlerinde Kilikya bölgesinin içinde yer aldığı bilinmektedir. Anadolu tarihi boyunca çeşitli kültürlerin yaşadığı Kilikya bölgesinde günümüzden binlerce yıl önce Luviler, Arzavalar, Klikyalılar, Kueler, Selefkozarlar, Kızuvatnalılar, Hititler, Asurlular, Persler, Romalılar, Bizanslılar ve Araplar uzun süre egemenliklerini sürdürmüşlerdir. En uzun egemenlik süresi ise Türklere aittir (Mert, 1991: 21; www.anamurkaymakamligi.gov.tr/e.t.30.10.2013).

Anamur, bugün Mersin İlinin en batısında yer alan Karaman ve Antalya illeri ile komşu olan modern bir sahil ve turizm şehri olarak gelişimini sürdürmektedir.

2.2. ANAMUR'UN COĞRAFİ DURUMU

Anamur ilçesi, Mersin'in batısında yer alır. İlçe merkezi Mersin'e 230 km, Karaman'a 265 km, Kıbrıs'a 40 deniz mili (76 km) uzaklıkta olup, Mersin-Antalya devlet karayolu üzerine kurulmuştur. Yüzölçümü 1241 km² dir. Orta Toros Dağlarının, Akdeniz'e inen kolları, ilçe topraklarının içinden geçer. Bu nedenle arazi engebeli ve dağlıktır. Kıyıda 5-10 km içeride, 500-1000-1500 m yükseklikteki dağlara rastlanılmaktadır. İlçe sınırları içerisinde yer alan Alamoza, Kınıldağ ve Naldöken dağları belli başlı dağlardır. İlçenin en önemli akarsuları: Sultansuyu ve Dragon çayıdır.

İlçe yüzölçümünün %60'ı yani 850 km² lik kısmı ormanlık alandır (Mersin İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, [www.mersinkulturturizm.gov.tr/ e.t.01.05.2014](http://www.mersinkulturturizm.gov.tr/e.t.01.05.2014)).

İlçe doğuda Gülnar, kuzeyde Karaman ilinin Ermenek ilçesi, batıda Antalya ilinin Gazipaşa ilçesi ile çevrili olmakla birlikte dar bir kıyı şeridinde kurulmuş şirin bir şehir merkezi olarak kaynaklarda yer almaktadır. Bu güzel ilçenin güneyini Akdeniz çevreler. Türkiye'nin en güney noktalarından biridir. Nitekim 36 kuzey paraleli Anamur'un 5-6 km güneyinden geçmektedir. Denizden yüksekliği 20-30 m, denize olan uzaklığı ise 3 km olarak bilinmektedir.

2.3. ANAMUR'UN NÜFUSU

Anamur nüfusu; 2012 yılı verilerine göre şehir 42.040 ve köy 20.570 toplam 62.610 olarak verilmiştir (<http://www.yerelnet.org.tr/ilceler/ilce.php?ilceid=198601>). 2013 yılı verilerine göre toplam nüfus 63.059'dur. Nüfusun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında 31.977 erkek ve 31.082 kadın mevcuttur. Yıllık nüfus artış hızı ise % 7,1 olarak görülmektedir (TÜİK, 2013: 56-77).

2014 yılı verilerine göre ise nüfus 63.983'tür. Nüfusun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında 32.328 erkek ve 31.655 kadının olduğu görülmektedir (<http://www.yerelnet.org.tr/ilceler/ilce.php?ilceid=198601>).

2.4. ANAMUR BELEDİYESİ'NİN ALTYAPI HİZMETLERİ

Anamur Belediyesi hizmetlerini aşağıdaki birimler kanalıyla yerine getirmektedir:

- Yazı İşleri Müdürlüğü
- Mali Hizmetler Müdürlüğü (Gelir Memurluğu, Emlak Şefliği, Tahsilât Memurluğu)
- Fen İşleri Müdürlüğü
- Park ve Bahçe Müdürlüğü
- İmar ve Şehircilik Müdürlüğü
- Temizlik İşleri Müdürlüğü
- Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü
- İtfaiye Müdürlüğü (Mersin Büyükşehir Belediyesi ile Koordine)
- Zabıta Müdürlüğü

- Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü
- Yapı Kontrol Müdürlüğü
- Spor İşleri Müdürlüğü
- Hal Müdürlüğü (Mersin Büyükşehir Belediyesi ile Koordine)
- Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
- İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü
- Destek Hizmetleri Müdürlüğü (Makine İkmal Birimi)
- Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü (MESKİ ile Koordine) olmak üzere 17 adet hizmet müdürlüğüne sahiptir (<http://www.anamur.bel.tr/tr/77/> Organizasyon-Semasie.t.09.03.2015).

2.4.1. Anamur Belediyesi'nin Altyapı Durumu

BİMER başvuru merkezinde 75921 sayılı başvuru neticesinde 02.02.2015 tarihinde edinilen bilgilere göre;

Mersin ili Anamur ilçesinde 2015 yılı içerisinde Yatırımlar ve İnşaat Daire Başkanlığı tarafından altyapı yatırımı olarak ayrılan ödenek Tablo 2.1'de yer almaktadır.

Tablo 2.1: 2015 yılı Anamur İlçesi Altyapı Yatırımı

YATIRIM	ÖDENEK
Anamur Atık Su Arıtma Tesisi İnşaatı	4.000.000.00 TL
İçme Suyu Hattı Yapımı	7.000.000.00 TL

Toplam **11.000.000.00 TL** ödenek ayrılmış olup altyapı yatırımı olarak ayrılan bu tutarın Genel Bütçeye oranı **% 2,13**'tür.

Anamur Belediyesi için altyapı hizmetleri olarak 2 proje yapılması planlanmıştır. Bu projelere toplam 140.000.000 TL ayrılmış olup, 2014 yılı içinde ödenecek pay olarak 22.500.000 TL ödenmiştir (Dölek, 2014: 161).

Anamur Belediyesi içerisinde bir kanalizasyon şebekesi mevcut olmakla birlikte 2012 yılı itibari ile oluşturulduğu bilinmektedir. Anamur nüfusunun % 95'lik kısmına bu kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilmekte olduğu görülmüştür.

Eski zamanlarda da kanalizasyon şebekesi olduğu fakat her mahallede olmadığı görülmüştür. Eski belediye başkanları ile yapılan mülakatlarda ise kanalizasyon şebekesinin olduğunun, fakat Anamur halkına yetmediğinin ifade edildiği görülmüştür. Kanalizasyon şebekesinin atık su ve yağmur suları içinde kullanıldığı dikkat çeken bir noktadır.

Anamur İlçesi, Türkiye'nin en güneydeki kenti olması itibari ile sıcak bir yapıya sahiptir. Bu özelliği ile hem tarıma elverişli olması hem de denize sahip olması ile birlikte turizm faaliyetleri gelişmiştir. 1960'larda *Yeşil Anamur* olarak bilinen şehir tarım faaliyetleri neticesinde seracılığın ön plana çıkması ile *Naylon Kent* olarak adlandırılmaktadır (Anamur Belediyesi 3 Aylık Bülteni, 2009: 31; http://www.anamur.bel.tr/upload/data/5/Bulten_Say__2_.pdf e.t. 09.03.2015).

Anamur Belediyesi kanalizasyon şebekesine sahip olmakla birlikte 18.05.2015 tarihine kadar bir atık su arıtma tesisine sahip değildi. Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mersin Su ve Kanalizasyon İdaresi (MESKİ) Genel Müdürlüğü, İller Bankası ve Anamur Belediyesi işbirliği ile yapılan İleri Teknoloji Atıksu Arıtma Tesisi Anamur'da tören ile açılmıştır. MESKİ Genel Müdürü, Atıksu arıtma tesisinin, 250 bin kişi eşdeğer nüfusa hizmet verecek şekilde planlandığını ve 14 hektar üzerine kurulduğunu ifade etmiştir. Biyolojik arıtma olarak tasarlanmış ve uzun havalandırılmalı aktif çamur sistemi seçilmiştir. Sistemde 4 adet havalandırma havuzu, 2 adet çökeltme havuzu, 1 idari tesis binası, 1 adet su deposu, 1 adet jeneratör ve blower odası bulunmaktadır. Bu sistemden çıkan atıksu mevzuatlara uygun şekilde arıtılarak derin deşarj yoluyla Akdeniz'e deşarj edilecektir (<http://www.meski.gov.tr/HaberDetay.aspx?deger=699> e.t. 06.11.2015).

Yağmur suyunun tahliyesi için ilçede mazgallar kullanılmaktadır. Mazgallar ile alınan yağmur suları ise kanalizasyon şebekesine bağlanmaktadır. Çünkü Anamur İlçesinde bileşik yapıda tek kanal mevcuttur (www.anamur.bel.tr e.t. 12.03.2015). Anamur İlçesi için bu durum önemli eksikliklerden bir tanesini oluşturmaktadır. Bu eksiklik halkın yağmur yağdığı anda mağdur olmasına yol açmaktadır. Yağmur esnasında yol hizasının altında kalan evlerde kanal taşması meydana gelmektedir. Bunu önleme

amaçlı Anamur İlçesinde yağmur suyu atıkları için farklı bir kanal oluşturulması gerektiği ifade edilmelidir.

2.4.2. Anamur Belediyesi'nin Altyapı Hizmetleri ve Projeleri

2013 yılı içerisinde Anamur Belediyesi'nin faaliyet raporunda Fen İşleri Müdürlüğü tarafından; 8 cm'lik parke taşı 26.956 m², 6 cm'lik parke taşı 3.859 m² bordür ve 5008 metre tül hizmeti gerçekleştirildiği ifade edilmektedir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamur_belediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf e.t.09.03.2015).

Faaliyet raporunda (2013); Akarca Mahallesi 311 Sokak, Saray Mahallesi 216 Sokak, Sağlık Mahallesi 29 Ekim Caddesi, Akdeniz Mahallesi Âşık Veysel Caddesi, Bahçe Mahallesi 1105 Sokak ve Sanayi Sitesi, Yalı Evleri Mahallesi 1609 Sokak, Öğretmenevi Önü imar yolları ve kaldırımlar 2012 ihalesinden 2013 yılına sarkan bölümde parke taşı ve bordür işlemlerinin yerine getirildiği ifade edilmektedir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamur_belediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf e.t. 09.03.2015).

2013 yılı içerisinde parke ihalesi kapsamında faaliyet raporunda; Akarca Mahallesi 313-314-315 sokak yollar ve kaldırımlar, 23 Nisan Caddesi Kısakahyaoğlu Konağı bahçesi yürüyüş yolları ve çevresi yol ve otopark düzenlemesi, Bahçe Mahallesi Deniz Baykal Caddesi, 1120 sokak ve Hocalar Caddesinin tamamen kilitli parke taşıyla döşendiği ifade edilmektedir. Göktaş Mahallesinin 611-612-612-616 sokaklarının yolları ve kaldırımları yapılmış ve Saray Mahallesi 201 sokak kaldırımlar, Kazım Karabekir Caddesi kaldırımların bir kısmı tamamlanmıştır. Saray Mahallesi Migros altı yollar parke taşı ile döşenmiş olmakla birlikte Yeşilyurt Mahallesi Kıbrıs Caddesi kaldırımlar tamamlanmıştır. Yalıevleri Mahallesi 28. Cadde-1609 Sokak kaldırımlar tamamlanmıştır. Yıldırım Beyazıt Mahallesi 518 Sokak, Yeşilyurt Mahallesi 416 Sokak ve Sağlık Mahallesi MNG kargo üstü ara sokak parke taşıyla kaplanmıştır. Bahçe Mahallesinin 1127-1128 Sokaklarının yollarının ve kaldırımlarının parke taşıyla kaplanmış durumda olduğu ifade edilmektedir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamur_belediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf e.t. 09.03.2015).

Faaliyet raporundan edinilen bilgiler ışığında bütün bu yolların parke taşı ile kaplanması ve bordür taşı ile döşenmesi işinde altyapı hazırlıkları Anamur

Belediyesi'nin ekipleri tarafından yerine getirilmiştir. Bu çalışmanın içinde yolların hazırlanması, yağmur suyu tahliyesi, DSİ tahliye kanalları tahliyesi, yağmur suyu tahliye ızgaraları yapımı da ekip tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ekip tarafından yerine getirilen hizmetlere; kaldırım dolguları, dolguların tesviye işleri, elektrik hatlarının kazılması, elektik kablosu koruyucu boruların yerleştirilmesi, düşük yerlere istinat duvarının yapılması, imar yolları ve kaldırımaların kum tesviyesi de eklenebilir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamur_belediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf e.t. 09.03.2015).

Anamur, kanalizasyon şebekesine sahip olmakla birlikte, söz konusu şebeke tam olarak ilçenin bütün mahallelerinde yoktur. İller Bankası projeleri içerisinde bu alandaki çalışmalar yer almakla birlikte henüz tamamlanamamıştır.

Faaliyet raporunda (2013) Anamur Atık Su Arıtma Tesisi'nin ihalesi 2013 yılında 14.293.000.00 TL'ye yapıldığı ve yüklenici firmanın çalışmalarına başladığı ifade edilmektedir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/Anamur_Belediyesi_2013_Yılı_Faaliyet_Raporu.pdf e.t. 09.03.2015).

2013 yılı faaliyet raporuna göre Anamur Belediyesi'nde 90.000 m² yani 15 km asfalt yol çalışması yapmıştır. DSİ drenaj kanalı üzerine 20 metre köprü inşa etmiştir. Değişik ebatlarda 346 metre büz döşeme işlemi yapılmıştır. Anamur Belediyesi bünyesinde bulunan İskele Mahallesi'nde yer alan sosyal tesisin bahçesine 1000 kamyon dolgu malzemesinin çekildiği, düzeltildiği ve park ve bahçe çalışmasının yapıldığı ifade edilmiştir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/Anamur_Belediyesi_2013_Yılı_Faaliyet_Raporu.pdf e.t. 09.03.2015).

2014 yılı içerisinde devam eden işler; arıtma tesisi yapımı, sahil düzenleme inşaatı ve hal inşaatı olarak yapılandırılmış olup yapılması düşünülen projelerde mahallelere park yapımı, sahil projesi, parke ihalesi, büz alımı ve asfalt programı mevcuttur. Bunun yanında belediye personeli için belediye bahçesinde kapalı bir otopark yapımı planı da vardır (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/Anamur_Belediyesi_2013_Yılı_Faaliyet_Raporu.pdf e.t. 09.03.2015).

Belediyenin bültenine göre (2010: 15) Anamur Belediyesi sınırları içerisinde; yolların asfalt yapılması çalışmalarına ve çocuk ve dinlenme parklarının iyileştirme çalışmalarına devam edildiği ifade edilmektedir.

Belediyenin bültenine göre (2009: 16-21) Anamur Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü aracılığı ile kaldırım ve yol çalışmaları yapmaktadır. Kaldırımlar yenilenmekte ve parke taş kullanılmaktadır. Kendi elemanları ve kendi imkânları doğrultusunda asfaltlama ve kaldırım işlemleri gerçekleştirilmektedir. İlçe nüfusunun artmasıyla Anamur'da da su ihtiyacı önemli bir problem halini almıştır. Yaz aylarında yüksek binalara ve özellikle tepelerde bulunan bölümlere su verilememektedir. Bu amaçla su problemine çözüm bulunması için belediye Anamur Sugözü İçme Suyu Projesi'ni başlatmıştır. Anamur arıtma sistemlerinin planlama safhası tamamlanmıştır. Bu proje ile hem Anamur halkının su ihtiyacının giderilmesi, hem de Kıbrıs'a deniz altından su verilmesi planlanıldığı ifade edilmektedir.

2.4.2.1. Kanalizasyon Hizmetleri

2008 yılı faaliyet raporuyla, İller Bankası tarafından geçici kabulü yapılan kanalizasyon hatlarının kesin kabulü yapılmıştır. Cerenler terfi merkezinin ve derin deniz deşarjının kuyularının temizliği yapılmıştır. Derin deniz deşarjında bulunan elektrik motorlarının bakımı ve onarımı yapılmıştır. Derin deniz deşarjı panolarının olduğu bölüme soğutma odası yapılmış ve klima takılmıştır. Ayrıca 3 motora 3 adet yeni elektrik panosu yaptırıldığı ifade edilmiştir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/23/anamur_belediyesi_2008_yılı_faaliyet_raporu.pdf e.t. 15.03.2014).

2013 yılı faaliyet raporunda İller Bankası projesi kapsamı dışında kalan sokaklara belediye imkânları ile 500 m yeni hat döşenmiş ve mevcut kanalizasyon şebekesinin temizlik ve bakımı yapılarak meydana gelen arızaların giderildiği belirtilmiştir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamur_belediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf e.t. 09.03.2015).

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Bilgi Dağıtım ve İletişim Daire Başkanlığı'ndan 09.02.2015 tarihinde edinilen bilgiye göre 2012 yılı itibari ile Anamur Belediyesi'nde kanalizasyon şebekesi mevcuttur. Bu şebeke ile nüfusun % 95'ine hizmet verilmektedir.

Anamur Belediyesi ilçe merkezinde 160 km kanalizasyon sistemi mevcuttur. Anamur Belediyesi sınırları içerisinde arıtma tesisi bulunmamakta olup derin deniz deşarjı mevcuttur (Mersin'in Çevre Sorunları ve Çözüm Önerileri, 2009: 15).

Anamur Belediyesi Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürü Sayın Nazım TOPRAK'tan 12.03.2015 tarihinde edinilen bilgilere göre, Anamur Belediyesi'ne ait bir altyapı haritası mevcuttur. Altyapı haritası iki kademeli olarak gerçekleştirilmiş olup birinci kademe olan ilk hat 23.08.1993 yılında onaylanıp yürürlüğe girmiştir. 22 yıllık hat olarak değerlendirilmektedir. İkinci kademe olarak yapılan ikinci hat ise 17.07.2007 tarihinde onaylanmıştır. Bu mevcut hat ile Anamur Belediyesi'nin 16 mahallesinde altyapı şebekesi mevcut durumdadır. Çalışmada uygulama bölgesi olarak alınan 17 mahalleden 16'sında kanalizasyon şebekesi mevcuttur. Kanalizasyon şebekesi olmayan tek mahalle ise 2007 yılı itibari ile Fatih Mahallesi'dir. Fatih Mahallesi tarım arazisi olduğu için kanalizasyon şebekesi yapılmasına izin çıkmamıştır.

Anamur Belediyesi altyapı şebekesi olarak bileşik sistem kullanmaktadır. Kanalizasyon için bir kanal bulunmakta olup yağmur suyu ve diğer atık sular için ayrı bir kanala sahip değildir. Bileşik bir sistemin kullanılması Anamur Belediyesi ve Anamur halkına yağmur yağdığı zamanlarda zor anlar yaşatmaktadır.

Anamur Belediyesi'nde su ve kanalizasyon hizmetleri Su Hizmetleri Genel Müdürlüğü, tarafından yerine getirilmektedir. Fakat 6360 sayılı Kanunun uygulamaya geçirilmesiyle 2014 yılı Mart ayı itibari ile MESKİ ile birlikte çalışmaya başlamıştır. MESKİ'ye bağlandığı için; Su ve kanalizasyon ile ilgili herhangi bir arıza durumunda Mersin Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi resmi sitesi olan www.meski.gov.tr adresinden arıza bildirim formu içerisinde yer alan kanal arıza, su arıza ve kaçak bildirim türünü işaretleyip formu düzenleyerek gerekli makamlara haber verilebilir. Ayrıca bunun yanında Mersinliler, Mersin'in neresinde olursa olsunlar su ve kanalizasyon ile ilgili talep ve şikâyetlerini 7/24 Alo 185 MESKİ arıza hattı ve Anamur Belediyesi'nin irtibat numarası aracılığıyla haber verebilmektedirler. Anamur Belediyesi'nde su ve kanalizasyon arızaları için 4 kişilik bir arıza ekibinin yanı sıra 1 adet vidanjör ve 1 adet kanal açma aracı mevcuttur. MESKİ'ye telefon ve form ile yapılan talepler Anamur Belediyesi'ne bildirilmekte ve koordineli olarak arızaya müdahale edilmektedir.

2.4.2.2. Temizlik Hizmetleri

Faaliyet raporunda(2013), şehir içi çöp toplama işinin 3 adet toplama aracı ile yapılmakta olduğu merkezden toplanan çöplerin çöp silosunda biriktirildiği ve 2 adet

çöp nakil aracı ile Kaş Yaylasındaki çöp toplama alanına günlük rutin olarak çalıştırıldığı ifade edilmektedir. Bir adet yer süpürme aracı ile cadde ve sokakların temizliğinin sağlandığı ayrıca yer süpürme aracının giremediği yerlere de personelin günlük temizlik yaptığı ifade edilmektedir. Halka temizlik için Salı ve Cumartesi pazarında ayrıca Çarşamba günü şehir merkezinde çöp poşeti dağıtma işleminin yapıldığı ifade edilmektedir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamur_belediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf.t. 09.03.2015).

2.4.2.3. Park ve Bahçe Hizmetleri

Faaliyet raporunda (2013) şehir içinde bulunan bütün yeşil alanlarda budama, çim biçimi, ekim, temizlik ve bakımın rutin olarak yapıldığı ifade edilmektedir. Seralarda üretilen mevsimlik çiçekler ile İzmir Bayındır Fideliğinden satın alınan bitkiler kavşaklara, süs havuzu kenarlarına, hizmet binası bahçesine, refüjlere, meydanlara, parklara vb. alanlara mevsimlerine göre dikimlerin yapıldığı ifade edilmektedir. Anamur İlçesine 2013 yılı içerisinde 13600 m² yeşil alan kazandırılmış ve 9500 adet mevsimlik çiçek dikimi yapılmıştır (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamurbelediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf.t. 09.03.2015).

Faaliyet raporunda belediyeye ait bir sera bulunduğu ve genellikle tüm okullar için ve Anamur İlçesi için bu seralarda üretilen mevsimlik çiçeklerin kullanıldığı ifade edilmektedir. Park, bahçe, kaldırım ve refüjlerde bulunan bütün yeşil alanların hastalık ve zararlılara karşı ilaçlanmış durumda olduğu ve haşere ile mücadelede gerekli adımların atıldığı ifade edilmektedir. Ayrıca belediye tarafından çöp depolama alanlarının ilaçlamasının yapıldığı ifade edilmektedir (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamur_belediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf.t.09.03.2015).

Belediyenin bültenine göre (2009: 16) Anamur Belediyesi çocuk ve dinlenme parklarına verdiği önemi göstermek için; yeni “kent mobilyaları” almış ve İskele Mahallesi ve İskele Yolu başta olmak üzere şehrin belirli merkezlerine Avrupa Standartlarında olan, uzun ömürlü ve estetik bir görünüme sahip olan bankları yerleştirmiştir.

2.4.2.4. KKTC Su Temini Projesi

80 km uzunluğundaki borularla KKTC’ye sulama ve içme suyu aktarılmasını sağlayacak “KKTC İçme Suyu Temini Projesi” bir diğer adıyla “Barış Suyu Projesi”

planlanmış ve asrın projesi olarak isimlendirilen KKTC Su Temin Projesinin açılışı 17 Ekim 2015 tarihinde yapılmıştır.

KKTC Su Temini Projesinin ayrıntılarına değinmeden önce ada ile ilgili birkaç bilginin verilmesi daha doğru olacaktır. Kıbrıs genelinde su temini, yağışlara ve yer altı sularına bağlı olarak karşılanmakta olup açılan kuyular nedeniyle **yeraltı su seviyesinin** oldukça düştüğü görülmektedir. Adaya deniz suyunun girişi nedeniyle de, **yeraltı sularında tuzlanma** ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (http://www.mgk.gov.tr/calismalar/calismalar/014_kkctc_su_temini_elektrik_nakli_proje_leri.pdf e.t. 08/12/2015). Adada yararlanılacak temiz su kaynakları ise oldukça kısıtlı bir durumdadır (<http://www.hidropolitikakademi.org/wp-content/uploads/2014/11/RAPOR-KKTC-11-Kas%C4%B1m-T%C3%BCrk%C3%A7e.pdf> e.t. 08.12.2015).

Türkiye'den daha önce de KKTC'ye su taşıma girişimleri yapılmıştır fakat istenilen sonuç alınamamıştır. Medusa Bag adı verilen su torbaları ile Anamur Soğuksu deresinden 1998 yılında su taşıma girişimi yapılmış ve yaşanan teknik sorunlar nedeniyle 5 yıl süren girişim 2002 yılında durdurulmuştur. Adaya su götürme ile ilgili bir diğer girişim ise Manavgat Su Temini Projesidir. Manavgat Su Temini Projesinin tamamlanmasına rağmen adaya su isale edilememiştir. (<http://www.hidropolitikakademi.org/wp-content/uploads/2014/11/RAPOR-KKTC-11-Kas%C4%B1m-T%C3%BCrk%C3%A7e.pdf> e.t. 08.12.2015).

Kıbrıs, Doğu Akdeniz bölgesinde bulunan stratejik bir ada konumundadır. Güney Kıbrıs enerji kaynaklarını bir an önce çıkartmak için son 2 yıldır daha hızlı davranmaktadır. Buna karşın Türkiye de adadaki hak ve çıkarlarını koruyacağını açıklamıştır. Doğu Akdeniz'deki enerji hareketliliği 16 senedir Türkiye'nin gündeminde olan Kıbrıs'a Boru ile Su Taşıma Projesinin harekete geçirilmesinde etkili olmuştur (<http://www.hidropolitikakademi.org/wp-content/uploads/2014/11/RAPOR-KKTC-11-Kas%C4%B1m-T%C3%BCrk%C3%A7e.pdf> e.t. 08.12.2015).

Bu proje ile 7 Mart 2011 tarihinde Alaköprü Barajı'nın temeli atılmış ve proje adım adım hayata geçirilmiştir. 1960'lı yıllardan itibaren Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni yöneten hükümetlerin hep gündeminde olan adanın su sorununun kalıcı olarak çözümü dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından mümkün olmuştur. 1960'lı yıllara geri dönülürse, dönemin Cumhurbaşkanı Makarios; "Ada'yı

bir su borusu veya elektrik kablosu ile de olsa Türkiye'ye bağlanmasına izin vermem” (<http://www.orsam.org.tr/tr/SuKaynaklari/uzmangorusugoster.aspx?ID=713>, <http://www.haber3.com/mgk-kibris-turkiyeye-baglanacak-2152799h.htm> e.t.8.12.2015) sözlerinin ardından 50 yıl geçmiştir. Kısa bir süre önce yaşanan elektrik kazası sonucunda Güney Kıbrıs'ta elektrik sıkıntısı yaşanmış ve KKTC'den elektrik temin etme yoluna gidilmiştir.

Bir ada ülkesi olması ve kısıtlı doğal kaynakları sebebiyle KKTC'nin kalkınmasına, Türkiye'den içme, kullanma ve sulama suyu götürülmesi Kıbrıs'a önemli ölçüde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. KKTC Su Temin Projesi ile Anamur-Dragon Çayı üzerinde inşa edilen Alaköprü Barajından sabit debi esasına göre yıllık 75 milyon m³su, KKTC'ye isale edilecektir. 106 km uzunluğundaki hat ile KKTC'ye isale edilecek yıllık 75 milyon m³ suyun 37,76 milyon m³'ü (% 50,3) içme-kullanma suyuna ve 37,24 milyon m³'ü (% 49,7) de sulama suyuna tahsis edilmiş durumdadır.

Proje ile 65.900 dekar cazibeli, 17.700 dekar ise pompalı olmak üzere toplam 83.600 dekar tarım alanının tamamı kapalı sistem borulu şebeke ile sulanacaktır. Yıllık 80 milyon TL ilave gelir sağlaması planlanmış ve çiftçinin elektrik masrafı bu şekilde ortadan kaldırılmış olacaktır (<http://www.dsi.gov.tr/haberler/2015/10/20/asrinprojesidenizgecisikktc>, e.t. 06 11 2015).

Projenin gerçekleşmesi ile halen yer altı ve yüzeysel su kaynaklarının kısıtlı olması sebebiyle su sıkıntısı çekilen KKTC'ye içme, kullanma ve sulama suyu temin edilerek 50 yıllık bir perspektifte içme ve kullanma suyu ihtiyacı karşılanacak ve adanın en büyük ovalarının biri olan ancak kuraklıktan verimli kullanılmayan Meserva Ovası'nda 4.824 hektarlık bir alanda yapılacak sulu tarım ile yüksek gelir artışları sağlanacağı düşünülmektedir.

KKTC Su Temin Projesi kapsamında; Dünyada ilk kez uygulanacak deniz boru hattı ile adaya su sağlayacak olan KKTC Su Temini Projesi çerçevesinde 2 adet baraj, toplam 107 km boru hattı ile 2 adet terfi merkezi inşa edilmiştir.

Proje içme suyu arıtma tesisi ve dağıtım hatları dâhil 1,6 Milyar TL'ye mal olmuştur (<http://www.dsi.gov.tr/haberler/2015/10/20/asrinprojesidenizgecisikktc>, e.t. 06.11.2015).

Şekil 2.1’de KKTC Su Temini Projesi ile projenin oluşum aşaması gösterilmiştir.

Şekil 2.1:KKTC Su Temini Projesi

Kaynak: <http://www.ormansu.gov.tr>

Proje şu dört bölümden oluşmaktadır:

Türkiye Tarafı: Anamur Çayı üzerine, 88 m yüksekliğinde ve toplam 130,5 milyon m³ depolama hacmine sahip Alaköprü Barajı inşa edilmiştir. Alaköprü Barajının temeli, 7 Mart 2011 tarihinde dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından atılmıştır. Normal şartlarda 48 ayda tamamlanması planlanan Alaköprü Barajı'nın bitiş tarihi, konunun ehemmiyeti açısından erken bir dönem olan 7 Mart 2014 tarihine çekilmiştir. Baraj su tutmaya 26 Ocak 2015'te başlamıştır. 1 Ekim 2015 tarihinden itibaren KKTC'ye su iletmeye başlanmış fakat vananın açılışı 17 Ekim 2015 tarihinde büyük bir coşku ile yapılmıştır.

Kara Hattı: Alaköprü Barajı'nda depolanan suyun 75 milyon m³'lük kısmı, KKTC tarafındaki Geçitköy Barajı'na aktarılmak üzere 1.500 mm çapında ve 22 km uzunluğundaki boru hattıyla Anamuryum Dengeleme Haznesi'ne iletilmiştir. Dengeleme haznesinden alınan su, 1 km uzunluğundaki boruyla deniz boru hattına bağlanmış ve su iletimi için bu hat kullanılmıştır.

Deniz Geçişi: Anamuryum Dengeleme Haznesi'nden itibaren, 1.600 mm çapında ve 80 km uzunluğunda, deniz yüzeyinden 250 m derinlikteki boru hattıyla Güzelyalı Terfi Merkezi'ne iletilmiş ve deniz geçişi bu şekilde sağlanmıştır.

KKTC Tarafı: Türkiye’de Alaköprü Barajı’ndan alınan su, Güzelyalı Terfi Merkezi vasıtasıyla 3 km uzunluğundaki terfi hattı ile Geçitköy Barajı’na getirilmiş ve buradan da KKTC’ye dağıtımı yapılmıştır.

Deniz tabanı üzerine döşenmiş borular, deniz yüzeyinde gemiler vasıtasıyla birleştirilmiş sonra deniz suyu ile doldurulup deniz tabanına batırılmış ve deniz içinden geçirilmiş borulara 134 adet askı yapılmıştır. Deniz altına yerleştirilmiş borular akıllı boru olup, bu borulara takılmış olan verici ve sensörler sayesinde muhtemel hasarlar önceden tespit edilecek müdahaleler zamanında yapılabilecektir (www.dsi.gov.tr/projeler/kktc-su-temin-projesi, e.t. 15.02.2014).

Bu proje ile KKTC’ye su isale edildikten sonra su iletiminin durdurulmasına dair iddialar çıkmış ve DSİ Kuzey Kıbrıs Proje Müdürü Birol Çakır bir basın açıklaması düzenlemiş ve durumu şu şekilde değerlendirmiştir: “O tarihten bu yana Türkiye’den gelen suyun bırakın kesilmeyi adaya 7/24 kesintisiz olarak tam kapasite ile akıyor” (<http://www.haberler.com/turkiye-den-kktc-ye-su-iletiminin-durduruldugu-7894543-haberi>/e.t. 8.12.2015).

KKTC Su Temin Projesi ile tarım, turizm ve yükseköğretim gelirlerinde büyük bir artış beklenmektedir. Bunun yanında KKTC’nin 50 yıllık su ihtiyacının giderilmesi, Kıbrıs sorunun çözümünde Türk tarafının elini güçlendirecek önemli kozlardan biri olabileceği yönünde değerlendirmeler ağırlık kazanmıştır (<http://www.haberler.com/baris-suyu-kibris-ta-muzakerelerin-seyrini-7829392-haberi/> e.t. 8.12.2015).

Anamur Belediyesi bünyesinde KKTC İçme Suyu Projesi dışında yerli halkın kullanması için de içme suyu hizmetleri yapılmıştır. 2012 yılında Karaguz kaynağından gelen içme su isale hattının bakımı yapılmış ve meydana gelen arızalar ortadan kaldırılmıştır. Şehir içi içme suyu hatlarının bakım ve onarımı yapılmış olmakla birlikte içme suyu depolarının klorlanması sağlanmıştır. Belediye personeli ve çevre sağlığı teknisyenleri ile şehrin bazı yerlerinden alınan numuneler test edilmiş ve bakteriyolojik analizlerinde herhangi olumsuzluğa rastlanmamıştır. İçme suyu kuyularının motor, pano ve elektrik hatlarının bakımı yapılmış ve meydana gelen arızalar giderilmiştir. Mevsimin en kurak geçtiği dönemde bile ilçe halkı su ihtiyacını karşılamış ve programlı su kesintileri yaşamamıştır. Cevizli göz içme suyu isale hattının projesi tamamlanmış ve

İller Bankası İhale programına alınması sağlanmıştır (http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamur_belediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf e.t.09.03.2015).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANAMUR BELEDİYESİ'NİN SUNDUĞU ALTYAPI HİZMETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Çalışmanın amacı, Anamur'da ikamet eden vatandaşların Anamur Belediyesi tarafından sunulan belediye hizmetleri nasıl algıladıklarını ortaya koymak ve belediye hizmetlerinden duyulan memnuniyet düzeyini belirlemektir.

3.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLARI

Tez konusunun sınırları ve kapsamı bağlamında söylenmesi gereken husus, araştırmanın sadece Anamur Belediyesi bünyesinde 17 mahalle ile sınırlı kalması ve 6360 sayılı Kanun'un getirdiği yenilikler sonucunda mahalle statüsü kazanan eski belde ve köylerin kapsam dışı olmasıdır. Eski belde ve köylerin kapsam dışı bırakılmasının sebebi, altyapı hizmetlerinin uzun zaman gerektiren bir yatırım olmasından kaynaklanmaktadır. Belediye, yeni mahalle statüsü kazanan ve hizmet sınırı kapsamına alınan eski belde ve köylere hizmet götürememiş durumdadır. Ayrıca götürmüş olsa bile bunun için kısa bir süre geçmiştir ve memnuniyet ölçmek için yeterli bir zaman dilimi olmadığı söylenebilir.

Çalışmada bir diğer kısıt ise anket uygulanacak kişilerin yaş sınırlamasıdır. En az 18 yaş ve üzeri kıstas olarak alınmış ve oy kullanabilecek kesim katılımcı olarak seçilmiştir.

3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEM

6360 sayılı Kanun öncesinde Anamur İlçesinde; Çarıklar ve Ören Belde Belediyeleri ve Anamur Belediyesi olmak üzere toplam 3 tane belediye mevcuttu. Çarıklar Belde Belediyesi'nde 3 tane mahalle, Ören Belde Belediyesi'nde 5 tane mahalle ve Anamur Belediyesi'nde ise 17 mahalle mevcuttu. Köy sayısı ise 38'di. 6360 sayılı Kanun ile birlikte belediye sayısı 1'e köy sayısı ise 0'a düşmüştür. Bunun yanında mahalle sayısı ise 56'ya yükselmiştir (<http://www.yerelnet.org.tr/ilceler/ilce.php?ilceid=198601>). Tablo böyle iken araştırma evreni olarak Anamur Belediyesi'nde şehir merkezinde yer alan 17 mahalle seçilmiştir. 17 mahalle Anamur Belediyesi'nin Akarca, Bahçe, Esentepe, Göktaş, Kalın Ören, Saray, Yalı Evleri, Yıldırım Beyazıt,

Güzelyurt, Akdeniz, Bahçelievler, Fatih, İskele, Sağlık, Sultan Alaaddin, Yeşilyurt ve Toroslar mahalleleridir.

Araştırmanın evrenini; Anamur Belediyesi hizmet sınırları içerisinde yer alan 17 mahallede ikamet eden ve 30 Mart 2014 seçimlerinde oy kullanabilme yeteneğine sahip olan **25.923** birey oluşturmaktadır. Tablo 3.1’de çalışmada ele alınan mahallelerin toplam nüfusları, seçmen sayıları ve ankete katılan kişi sayıları verilmiştir.

Tablo 3.1: Mahallelerin Nüfusu, Seçmen Sayıları ve Ankete Katılan Kişi Sayısı

Mahalle Adı	Toplam Nüfus (2013)	Seçmen Sayısı (2014)	Ankete Katılan Kişi
Akarca	1.738	1.247	35
Akdeniz	1.108	799	11
Bahçe	2.526	1.814	27
Bahçelievler	804	582	10
Esen Tepe	2.053	1.509	23
Fatih	567	430	13
Göktaş	2.289	1.633	29
Güzelyurt	3.745	2.839	21
İskele	1.762	1.404	28
Kalın Ören	1.479	1.121	19
Sağlık	4.103	2.860	31
Saray	2.016	1.482	24
Sultan Alaaddin	1.417	1.043	14
Toroslar	1.038	762	11
Yalı Evleri	1.733	1.382	18
Yeşilyurt	4.846	3.480	48
Yıldırım Beyazıt	2.095	1.536	30
Toplam	35.319	25.923	392

Kaynak: tuikapp.tuik.gov.tr

Örnekleme yöntemi olarak tesadüfî olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır⁸. Araştırmada toplam 500 adet anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ancak eksik, yanlış ve hatalı olarak doldurulan anketler analiz dışında tutularak 392 adet anket araştırmaya dâhil edilmiştir.

Tablo 3.2: $\alpha=0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyük lülüğü	± 0.03 Örnekleme Hatası (D)			± 0.05 Örnekleme Hatası (D)			± 0.10 Örnekleme Hatası (D)		
	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3
	q=0.5	q=0.2	q=0.7	q=0.5	q=0.2	q=0.7	q=0.5	q=0.2	q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50

Tablo 3.2’de verilen bilgiler ışığında %5 örneklem hatasına göre ana kütlesi 25.000 olan kütleyi temsil edecek olan örneklem büyüklüğü 378’dir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50). Alan çalışması için uygulaması yapılan anket sonuçlarında elde edilip kullanılan anket sayısının 392 olması sonuçların güvenli olduğunu ve örneklemin temsil edildiğini göstermektedir.

⁸Kolayda örnekleme yöntemi; hızlı ve ucuz yoldan veri elde etmenin en kestirme yoludur. Kolayda örnekleme örnekleri; üniversite öğrencileri, camiden çıkan cemaat, alışveriş merkezinde dolaşanlar, yolda giden insanlar, duraklarda bekleyen yolcular, bir mitingde toplanan kişiler, bir uçağa, gemiye veya trene binen yolcular, bir süpermarketin kasasında ödeme yapıp çıkan müşteriler, dergilerin eklerinde bulunan anket formlarını dolduran kişiler olarak ifade edilebilir (Nakip, 2008: 140).

3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEKLER

Araştırma için gerekli olan veriler anket yolu ile toplanmıştır. Genellikle yüz yüze (kişisel görüşme) anket yöntemi tercih edilmiştir.

Vatandaşın Anamur Belediyesi tarafından sunulan hizmetlerden duyduğu memnuniyet düzeyini ve belediye ile ilgili sorulara katılma ve katılmama oranını ortaya koymak amacıyla 1 Temmuz-20 Temmuz 2014 tarihleri arasında şehir merkezi nüfusunu temsilen belirtilen 17 mahallede ikamet eden ayrıca 18 yaş ve üzeri koşulları sağlayan 392 vatandaş üzerinde ankete dayalı bir alan çalışması yapılmıştır.

Araştırma konusu doğrultusunda yerel ve uluslararası literatürde geniş çaplı bir yazın taraması yapılmış ve kullanılacak değişkenler tespit edilmeye çalışılmıştır. Soruların ölçülmesinde beşli Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Belediye hizmetlerine katılma ölçeği; (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Fikrim Yok, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum; ifadelerinden oluşmaktadır. Anamur Belediyesi tarafından sunulan hizmetler için memnuniyet ölçeği ise (1) Çok Memnunum, (2) Memnunum, (3) Fikrim Yok, (4) Memnun Değilim, (5) Hiç Memnun Değilim; ifadelerinden oluşmaktadır.

Anket formunun sayı, tasarım ve uygulama yönüyle genel kabul gören kurallara uygun olmasına özen gösterilmiştir. Araştırmada kullanılan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde vatandaşların demografik özelliklerini belirleyebilmek amacıyla 11 sorudan oluşan bir soru formu kullanılmıştır. Bu soru formu ile vatandaşların yaş, cinsiyet, eğitim, meslek, ikamet yeri ve yılı gibi demografik özellikleri ile ilgili bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anket formunun ikinci bölümünde vatandaşlara belediyeler hakkında sorular sorulmuş ve katılma derecesi ölçülmüştür. Yerel ve uluslararası yazın taranarak en uygun ifadeler seçilmeye gayret gösterilmiştir. A grubu olarak adlandırılmış ve toplam 7 sorudan oluşmuştur.

Anket formunun üçüncü ve son bölümünde ise memnuniyet derecesine yer verilmiştir. Bu bölümde sorulan sorular ile vatandaşların Anamur Belediyesi tarafından sunulan hizmetler hakkındaki memnuniyet derecesi ölçülmek istenmiştir. B grubu olarak adlandırılmış ve toplam 8 adet soru yer almıştır. Memnuniyet derecesini ölçmek

için Ethem Göksel ERHAN tarafından 2013 yılında hazırlanan “Merkezi Yönetim ile Yerel Yönetimler Arasında Görev Paylaşımı, Kamu Hizmetlerinin Görülmesinde Etkinlik ve Silifke Belediyesi’nde Bir Uygulama”, Fulya AKYILDIZ tarafından 2012 yılında hazırlanan “Belediye Hizmetleri ve Vatandaş Memnuniyeti: Uşak Belediyesi Örneği” ve Mehmet İNCE ile Kübra ŞAHİN tarafından 2010 yılında hazırlanan “Belediye Hizmetlerinde Vatandaş Memnuniyet Ölçümü: Selçuklu Belediyesi Örneği” adlı çalışmalardan faydalanılmıştır.

3.5. ARAŞTIRMADA TEST EDİLEN HİPOTEZLER

Araştırma kapsamında aşağıdaki hipotezler geliştirilmiş ve test edilmiştir:

H₁: Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen imar hizmetlerinden memnun değildirler.

H₂: Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden memnun değildirler.

H₃: Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden memnun değildirler.

H₄: Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen ulaştırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden memnun değildirler.

H₅: Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen aydınlatma hizmetlerinden memnun değildirler.

H₆: Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden memnun değildirler.

H₇: Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen katı atık, çöp toplama hizmetlerinden memnun değildirler.

H₈: Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen temizlik hizmetlerinden memnun değildirler.

H₉: Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₀: Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₁: Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₂: Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

3.6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE ANALİZİ

Çalışmanın bu bölümünde ileri sürülen hipotez testlerinin sonuçları sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre 12 hipotezin 5 tanesi kabul edilmiş ve 7 tanesi reddedilmiştir. Demografik değişkenlerle ilgili sorular hariç tümü beş (5) basamaklı Likert tipinde olan ve daha önce geçerliliği ve güvenilirliği farklı çalışmalarda kanıtlanmış olan ölçeklerden faydalanılarak hazırlanan 15 sorudan elde edilen veriler SPSS 22,0 for Windows adlı istatistiksel paket programıyla değerlendirilmiştir.

Verilerin analizinde sırasıyla, ankete katılan Anamur'da yaşayan vatandaşların yaş, cinsiyet, eğitim ve meslek gibi demografik özelliklerine ait frekans tabloları, faktör analizleri, güvenilirlik testleri, değişkenlerin ortalamaları ve standart sapmalarını da içeren korelasyon analizi ve araştırma hipotezlerinin test edilmesine yönelik t-testi ve varyans analizine (ANOVA) yer verilmiştir.

3.6.1. Demografik Analizler

Ankete katılan vatandaşların demografik özelliklerine ait bilgiler frekans tabloları aracılığıyla aşağıda ayrıntılı olarak verilmiştir. Tablo 3.3'te katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi demografik özellikleri ile ilgili genel bilgilere yer verilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere araştırmaya 197 kadın ve 195 erkek toplam 392 kişi katılmıştır. Katılımcıların % 49,2'si yani 193 kişi 18-24, % 22,2'si yani 87 kişi 25-34, % 20,4'ü yani 80 kişi 35-50 ve % 8,2'si yani 32 kişi 50 yaş ve üzeri yaş grubuna girmektedir. Dolayısıyla araştırmaya katılan bireylerin yaklaşık % 71'inin 18-34 yaş grubunu oluşturan genç vatandaşlardan oluştuğunu ileri sürmek mümkündür.

Araştırmaya katılan bireylerin % 14,0'ü yani 55 kişi ilköğretim, % 37,2'si olan 146 kişi lise, % 45,7'sine karşılık gelen 179 kişi üniversite ve % 3,1'i yani 12 kişi lisansüstü eğitim düzeyine sahip bulunmaktadır. Dolayısıyla katılımcıların eğitim düzeyinin lise ve üniversite düzeyinde ağırlık gösterdiği bilinmekle birlikte eğitim düzeyi yüksek olan gruplar tercih edilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin % 41,1'inin öğrenci, %17,1'inin serbest meslek erbabı, % 12,5'inin memur, % 12'sinin işsiz, % 8,4'ünün işçi, % 3,3'ünün emekli, % 5,6'sının yani 22 kişinin diğer meslek erbabından olduğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında araştırmaya katılan bireylerin değişik mesleklerle uğraştıkları söylenebilir.

Tablo 3.3. Katılımcıların Demografik Özellikleri

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER (N=392)		ORAN	YÜZDE	DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER (N=392)		ORAN	YÜZDE
CİNSİYET	Kadın	197	50,3	MAHALLE	Akarca	35	8,9
	Erkek	195	49,7		Bahçe	27	6,9
	TOPLAM	392	100		Esentepe	23	5,9
EĞİTİM	İlköğretim	55	14,0		Göktaş	29	7,4
	Lise	146	37,2		Kalın ören	19	4,8
	Üniversite	179	45,7		Saray	24	6,1
	Lisansüstü	12	3,1		Yalı Evleri	18	4,6
	TOPLAM	392	100,0		Yıl. Beyazıt	30	7,7
YAŞ	18-24	193	49,2		Güzelyurt	21	5,4
	25-34	87	22,2		Akdeniz	11	2,8
	35-50	80	20,4		Bahçelievler	10	2,6
	51 ve üzeri	32	8,2		Fatih	13	3,3
	TOPLAM	392	100,0		İskele	28	7,1
MESLEK	Memur	49	12,5		Sağlık	31	7,9
	İşçi	33	8,4		S.Alaaddin	14	3,6
	Serbest Meslek	67	17,1	Yeşilyurt	48	12,2	
	Öğrenci	161	41,1	Toroslar	11	2,8	
	Emekli	13	3,3	Toplam	392	100,0	
	İşsiz	47	12,0				
	Diğer	22	5,6				
	TOPLAM	392	100,0				

Katılımcıların ikamet yerlerine bakıldığında ise 35 kişi (% 8,9) Akarca, 27 kişi (% 6,9) Bahçe, 23 kişi (% 5,9) Esentepe, 29 kişi (% 7,4) Göktaş, 19 kişi (% 4,8) Kalın Ören, 24 kişi (% 6,1) Saray, 18 kişi (% 4,6) Yalı Evleri, 30 kişi (% 7,7) Yıldırım Beyazıt, 21 kişi (% 5,4) Güzelyurt, 11 kişi (% 2,8) Akdeniz, 10 kişi (% 2,6) Bahçeli Evler, 13 kişi (% 3,3) Fatih, 28 kişi (% 7,1) İskele, 31 kişi (% 7,9) Sağlık, 14 kişi (%

3,6) Sultan Alaaddin, 48 kişi (% 12,2) Yeşilyurt, 11 kişi (% 2,8) Toroslar Mahallesi olduğu görülmektedir.

Tablo 3.4: Katılımcıların Demografik Özellikleri 2

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER (N=392)		ORAN	YÜZDE
BELEDİYENİN TEMEL GÖREVİ SİZCE NEDİR?	Altyapı Hizmetleri	296	75,5
	Park, Bahçe, Yeşil Alan	28	7,1
	Temizlik, Katı Atık, Çöp	12	3,1
	Geri Dönüşüm	13	3,3
	Kültürel Hizmetler	43	11,0
	Toplam	392	100,0
SON SEÇİMDE (30 MART 2014) OY KULLANDINIZ MI?	Evet	340	86,7
	Hayır	52	13,3
	Toplam	392	100,0
ANAMUR İLÇESİNİN YERLİSİ MİSİNİZ?	Evet	315	80,4
	Hayır	76	19,4
	Toplam	391	99,8
YERLİ DEĞİLSENİZNE AMAÇLA GELDİNİZ?	Öğrenci	19	25,7
	Memuriyet	18	24,3
	Diğer	37	50,0
	Toplam	74	100,0
İKAMET YILINIZ?	1-3	26	6,6
	4-6	23	5,9
	7-9	37	9,4
	10 ve Üzeri	305	77,8
	Toplam	391	98,7
OY KAYGISI (SİYASİ KAYGI)	Evet	210	53,6
	Hayır	182	46,4
	Toplam	392	100,0

Tablo 3.4'ten anlaşılacağı üzere; Araştırmaya katılan vatandaşlardan 26 kişi (% 6,6) 1-3 yıl, 23 kişi (% 5,9) 4-6 yıl, 37 kişi (% 9,4) 7-9 yıl ve 305 kişi (% 77,8) 10 yıl ve üzeri süredir Anamur'da ikamet etmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin 210'u yani % 53,6'si Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen hizmetlerde oy kaygısının olduğunu savunurken geriye kalan 182 kişi yani % 46,4 ise oy kaygısı (siyasi kaygı) yoktur diye cevap vermiştir.

Araştırmaya katılan katılımcı bireyler, “Size Göre Belediyenin Temel Görevi Nedir?” sorusuna 296 kişi (% 75,5) altyapı hizmetleri, 28 kişi (% 7,1) park, bahçe, yeşil alan, 12 kişi (% 3,1) temizlik, katı atık, çöp toplama, 13 kişi (% 3,3) geri dönüşüm hizmetleri ve 43 kişi (% 11,0) ise kültürel hizmetler yanıtını vermiştir.

Katılımcıların % 86,7’sini oluşturan 340 kişi son seçimlerde (30 Mart 2014) oy kullanmış iken % 13,3’ünü oluşturan 52 kişi ise oy kullanmamıştır.

Ankete katılan 392 katılımcı içerisinde 315 kişi (% 80,4) Anamur İlçesinde yerli halk olduğunu ifade ederken 76 kişi (% 19,4) Anamur İlçesinde yerli olmadığını ifade etmiştir. Bu ifadelere göre Anamur İlçesinde uygulanan araştırmaya katılan bireylerin genellikle yerli halk olduğu görülmektedir.

Yerli olmayanlar için sorulan Anamur’a ne amaçla geldiniz sorusuna ise toplamda 74 kişi cevap vermiştir. 19 kişi (% 25,7) öğrenci, 18 kişi (% 24,3) memuriyet ve 37 kişi (% 50,0) ise diğer sebeplerden Anamur’a geldiğini beyan etmiştir.

3.6.2. Frekans Analizi

Anket kapsamında Likert tipi sorulara bağlı toplam 15 adet soru sorulmuş olup bu sorular iki gruba ayrılmıştır. A grubu ve B grubu olmak üzere. A grubunda katılım derecesi analiz edilirken, B grubunda ise memnuniyet ölçüsü analiz edilmiştir. Her iki grubun öncelikli olarak frekans analizi verilmiştir.

A grubu Likert tipi sorularda katılımcılara toplam 7 adet soru yöneltilmiş olup frekans analizleri Tablo 3.5’te A Grubu Frekans Analizi başlığı altında verilmiştir.

Tablo 3.5: A Grubu Frekans Analizi

A Grubu Frekans Analizi	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Toplam
Vatandaş Olarak Belediyelerde Söz Hakkım Olduğuna İnanıyorum.	97 % 24,7	70 % 17,9	33 % 8,4	105 % 26,8	87 % 22,2	392 % 100,0
Belediyenin Parasal Kaynaklarını Doğru Kullandığını Düşünüyorum.	106 % 27,0	77 % 19,6	96 % 24,5	75 % 19,1	38 % 9,7	392 % 100,0
Belediyenin Yaptığı İşlerin Sonucunda Hesap Verebilir Olduğunu Düşünüyorum.	83 % 21,2	69 % 17,6	85 % 21,7	108 % 27,6	47 % 12,0	392 % 100,0
Belediyenin Vermiş Olduğu Hizmetler Kalitelidir.	84 % 21,4	88 % 22,4	67 % 17,1	104 % 26,5	48 % 12,2	392 % 100,0
Küçük ve Orta Ölçekli Belediyelerin Daha Etkin Olduğunu Düşünüyorum.	65 % 16,6	78 % 19,9	98 % 25,0	100 % 25,5	51 % 13,0	392 % 100,0
Büyük Ölçekli Belediyelerin (Büyükşehir Belediyelerinin) Daha Etkin Olduğunu Düşünüyorum.	40 % 10,2	48 % 12,2	68 % 17,3	128 % 32,7	108 % 27,6	392 % 100,0
Belediyelerin Altyapı Faaliyetlerinin (Su, Kanalizasyon, Ulaşım, İmar, Aydınlatma) Yeterli Olduğunu Düşünüyorum.	102 % 26,0	101 % 25,8	60 % 15,3	86 % 21,9	43 % 11,0	392 % 100,0

A Grubu Likert tipi sorularda “vatandaş olarak belediyelerde söz hakkım olduğuna inanıyorum” ifadesine 97 kişi (% 24,7) kesinlikle katılmıyorum, 70 kişi (% 17,9) katılmıyorum, 33 kişi (% 8,4) fikrim yok, 105 kişi (% 26,8) katılıyorum ve 87 kişi (% 22,2) ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Bu bilgiler ışığında denilebilir ki halk belediyede söz sahibi konumunda olduğuna inanmaktadır.

“Belediyenin parasal kaynaklarının doğru kullanıldığını düşünüyorum” ifadesine 106 kişi (% 27,0) kesinlikle katılmıyorum, 77 kişi (% 19,6) katılmıyorum, 96 kişi (% 24,5) fikrim yok, 75 kişi (% 19,1) katılıyorum ve 38 kişi (% 9,7) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu bilgiler ise katılımcıların belediyenin parasal kaynaklarını doğru kullandığını düşünmediğini göstermektedir.

“Belediyenin yaptığı işlerin sonucunda hesap verebilir olduğunu düşünüyorum” ifadesine 83 kişi (% 21,2) kesinlikle katılmıyorum, 69 kişi (% 17,6) katılmıyorum, 85 kişi (% 21,7) fikrim yok, 108 kişi (% 27,6) katılıyorum ve 47 kişi (% 12,0) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu bilgiler, katılımcı bireylerin belediyelerin yaptığı işler sonucunda hesap verebilir olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

“Belediyenin vermiş olduğu hizmetler kalitelidir” ifadesine 84 kişi (% 21,4) kesinlikle katılmıyorum, 88 kişi (% 22,4) katılmıyorum, 67 kişi (% 17,1) fikrim yok, 104 kişi (% 26,5) katılıyorum ve 48 kişi (% 12,2) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu oran bize katılımcıların belediyenin kaliteli hizmet vermediğini düşündüğünü göstermektedir.

“Küçük ve orta ölçekli belediyelerin daha etkin olduğunu düşünüyorum” ifadesine 65 kişi (% 16,6) kesinlikle katılmıyorum, 78 kişi (% 19,9) katılmıyorum, 98 kişi (%25,0) fikrim yok, 100 kişi (% 25,5) katılıyorum ve 51 kişi (% 13,0) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu oranlar ışığında toplam 151 katılımcı küçük ve orta ölçekli belediyelerin daha etkin olduğunu düşünmektedir.

“Büyük ölçekli belediyelerin (Büyükşehir belediyelerinin) daha etkin olduğunu düşünüyorum” ifadesine 40 kişi (% 10,2) kesinlikle katılmıyorum, 48 kişi (% 12,2) katılmıyorum, 68 kişi (% 17,3) fikrim yok, 128 kişi (% 32,7) katılıyorum ve 108 kişi (% 27,6) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu bilgilere dayanılarak katılımcıların yaklaşık % 60,3’ü büyük ölçekli belediyelerin daha etkin olduğunu düşünmektedir.

“Belediyelerin altyapı faaliyetlerinin (su, kanalizasyon, ulaşım, imar, aydınlatma) yeterli olduğunu düşünüyorum” ifadesine 102 kişi (% 26) kesinlikle katılmıyorum, 101 kişi (% 25,8) katılmıyorum, 60 kişi (% 15,3) fikrim yok, 86 kişi (% 21,9) katılıyorum ve 43 kişi (% 11) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu verilerden yola çıkarak toplam 203 kişi belediyelerin altyapı faaliyetlerinin (su, kanalizasyon, ulaşım, imar, aydınlatma) yeterli olduğunu düşünmediğini ileri sürmüştür.

Toplam katılımcı sayısı 392 kişi ve 203 kişi % 51,8'lik bir kısma tekabül ediyor. Bu oran ise bize belediyelerin altyapı hizmetlerinden halkın yarısından fazlasının memnun olmadığını ve yeterli düzeyde hizmet alamadıklarını açıkça ifade etmektedir.

B Grubu Likert sorularında toplam 8 adet soru sorulmuş ve frekans analizi Tablo 3.6'da ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 3.6: B Grubu Frekans Analizi

B Grubu Frekans Analizi	Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim	Toplam
Anamur Belediyesi Tarafından Yerine Getirilen İmar Hizmetlerinden Ne Derece Memnunsunuz?	35 % 8,9	126 % 32,1	64 % 16,3	101 % 25,8	66 % 16,8	392 % 100,0
Anamur Belediyesi Tarafından Yerine Getirilen Yol, Asfalt, Kaldırım Hizmetlerinden Ne Derece Memnunsunuz?	37 % 9,4	120 % 30,6	32 % 8,2	112 % 28,6	91 % 23,2	392 % 100,0
Anamur Belediyesi Tarafından Yerine Getirilen Su ve Kanalizasyon Hizmetlerinden Ne Derece Memnunsunuz?	39 % 9,9	105 % 26,8	59 % 15,1	112 % 28,6	77 % 19,7	392 % 100,0
Anamur Belediyesi Tarafından Yerine Getirilen Ulaştırma (minibüs, Otobüs) Hizmetlerinden Ne Derece Memnunsunuz?	38 % 9,7	122 % 31,1	40 % 10,2	106 % 27,0	84 % 21,4	391 % 99,4
Anamur Belediyesi Tarafından Yerine Getirilen Aydınlatma Hizmetlerinden Ne Derece Memnunsunuz?	44 % 11,2	162 % 41,3	50 % 12,8	86 % 21,9	50 % 12,8	392 % 100,0
Anamur Belediyesi Tarafından Yerine Getirilen Yeşil alan, Park Bahçe Hizmetlerinden Ne Derece Memnunsunuz?	55 % 14,0	139 % 35,5	32 % 8,2	85 % 21,7	81 % 20,7	392 % 100,0
Anamur Belediyesi Tarafından Yerine Getirilen Katı Atık, Çöp Toplama Hizmetlerinden Ne Derece Memnunsunuz?	70 % 17,9	165 % 42,1	50 % 12,8	63 % 16,1	44 % 11,2	392 % 100,0
Anamur Belediyesi Tarafından Yerine Getirilen Temizlik Hizmetlerinden Ne Derece Memnunsunuz?	56 % 14,3	157 % 40,1	42 % 10,7	77 % 19,6	60 % 15,3	392 % 100,0

Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen hizmetler B grubu Likert tipi sorularda yer almıştır. Memnuniyet derecesi ölçülmek istenmiştir.

“Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen imar hizmetlerinden ne derece memnunsunuz” ifadesine 35 kişi (% 8,9) çok memnunum, 126 kişi (% 32,1) memnunum, 64 kişi (% 16,3) fikrim yok, 101 kişi (% 25,8) memnun değilim ve 66 kişi (% 16,8) hiç memnun değilim cevabını vermiştir. Bu veriler ışığında toplam 167 kişi memnun olmadığını ifade ederken 161 kişi de memnun olduğunu ileri sürmüştür.

“Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden ne derece memnunsunuz” ifadesine 37 kişi (% 9,4) çok memnunum, 120 kişi (% 30,6) memnunum, 32 kişi (% 8,2) fikrim yok, 112 kişi (% 28,6) memnun değilim ve 91 kişi (% 23,2) hiç memnun değilim cevabını vermiştir. Verilen bilgilere bakılarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun % 51,8 oranı ile Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden memnun olmadığı görülmektedir.

“Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden ne derece memnunsunuz” ifadesine 39 kişi (% 9,9) çok memnunum, 105 kişi (% 26,8) memnunum, 59 kişi (% 15,1) fikrim yok, 112 kişi (% 28,6) memnun değilim ve 77 kişi (% 19,7) hiç memnun değilim cevabını vermiştir. Bu bilgiler doğrultusunda ankete katılan katılımcıların % 48,3'lük bir oran ile su ve kanalizasyon hizmetlerinden memnun olmadığı anlaşılmaktadır.

“Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen ulaştırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden ne derece memnunsunuz” ifadesine 38 kişi (% 9,7) çok memnunum, 122 kişi (% 31,1) memnunum, 40 kişi (% 10,2) fikrim yok, 106 kişi (% 27) memnun değilim ve 84 kişi (% 21,4) hiç memnun değilim cevabını vermiştir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların % 48,4'ünün ulaştırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden memnun olmadığı görülmektedir.

“Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen aydınlatma hizmetlerinden ne derece memnunsunuz” ifadesine 44 kişi (% 11,2) çok memnunum, 162 kişi (% 41,3) memnunum, 50 kişi (% 12,8) fikrim yok, 86 kişi (% 21,9) memnun değilim ve 50 kişi (% 12,8) hiç memnun değilim cevabını vermiştir. Bu veriler ankete katılan

katılımcılardan 206 kişinin % 52,5'luk bir oran ile aydınlatma hizmetlerinden memnun olduğunu göstermektedir.

“Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden ne derece memnunsunuz” ifadesine 55 kişi (% 14) çok memnunum, 139 kişi (% 35,5) memnunum, 32 kişi (% 8,2) fikrim yok, 85 kişi (% 21,7) memnun değilim ve 81 kişi (% 20,7) hiç memnun değilim cevabını vermiştir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların 194 ü % 49,5'luk bir oran ile yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden memnun olduklarını göstermektedir.

“Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen katı atık, çöp toplama hizmetlerinden ne derece memnunsunuz” ifadesine 70 kişi (% 17,9) çok memnunum, 165 kişi (% 42,1) memnunum, 50 kişi (% 12,8) fikrim yok, 63 kişi (% 16,1) memnun değilim ve 44 kişi (% 11,2) hiç memnun değilim cevabını vermiştir. Bu veriler doğrultusunda katılımcıların % 60,0'ı (235 kişi) katı atık, çöp toplama hizmetlerinden memnun durumdadır.

“Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen temizlik hizmetlerinden ne derece memnunsunuz” ifadesine 56 kişi (% 14,3) çok memnunum, 157 kişi (% 40,1) memnunum, 42 kişi (% 10,7) fikrim yok, 77 kişi (% 19,6) memnun değilim ve 60 kişi (% 15,3) hiç memnun değilim cevabını vermiştir. Katılımcıların % 54,4'ünü oluşturan 213 kişi temizlik hizmetlerinden memnun durumdadır.

Yukarıda ayrıntılı olarak ele alınan katılımcı yargıları ileri sürülen hipotezler açısından değerlendirildiğinde H1, H2, H3, H4 ve H6 hipotezlerinin kabul edildiği anlaşılmaktadır. Yani “Anamur Belediyesi tarafından sunulan imar hizmetleri, yol, asfalt, kaldırım hizmetleri, su ve kanalizasyon hizmetleri, ulaştırma hizmetleri ve yeşil alan, park-bahçe hizmetlerinden memnun değildir.” hipotezleri kabul edilmiştir. Zira katılımcıların söz konusu hipotezlerle ilgili yargılara katılım düzeyleri % 50'nin (Çok memnunum ve memnunum oranları) altında kalmıştır. İleri sürülen H5, H7 ve H8'in ise % 50'nin üzerinde memnuniyet düzeyine sahip oldukları nedeniyle red edildiklerini ileri sürmek mümkündür. “Anamur Belediyesi tarafından sunulan aydınlatma hizmeti, katı atık-çöp toplama ve temizlik hizmetlerinden vatandaş memnun değildir.” hipotezleri ise red edilen hipotezlerdir.

3.6.3. Faktör Analizleri

Faktör analizine başlamadan önce araştırmada kullanılan veri setinin analize uygun olup olmadığının belirlenmesi ve test edilmesi için “Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği Testi” ve “Bartlett Küresellik Testi” uygulanmıştır. Tablo 3.7’de görüldüğü gibi KMO örneklem yeterliliği değeri 0,865 ve Bartlett testi (anlamlılık düzeyi) ise sig.: ,000 çıkmıştır. KMO değeri 1,00’a yakın olması veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermekte iken, 0,50’nin altına düşmesi bu veri seti ile faktör analizi yapmanın uygun olmadığını göstermektedir. Bu değerler ise veri setinin genel olarak faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.7: KMO ve Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçüsü (KMO)	0,865
Bartlett Küresellik Testi Yaklaşık Ki- Kare Değeri	1944,068
Df	105
Anlamlılık	0,000

KMO ve Bartlett testlerin ölçüğe faktör analizi uygulanabileceği ile ilgili sonuçlar vermesi üzerine varimax rotasyon yöntemi ile faktör analizi yapılmıştır. A ve B gruplarından oluşan toplam 15 ifadeye faktör analizi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar aşağıdaki Tablo 3.8’de sunulmuştur. Beklenildiği gibi faktör yükleri iki grup altında toplanmış ve 0,276 ile 0,738 arasında değişik değerlere sahip oldukları gözlenmiştir.

Tablo 3.8: A ve B Grubu Faktör Analizi

SORULAR	1	2
A GRUBU İFADELERİ		
Vatandaş olarak belediyelerde söz hakkım olduğuna inanıyorum.	,426	
Belediyenin parasal kaynaklarının doğru kullanıldığını düşünüyorum.	,397	
Belediyenin yaptığı işlerin sonucunda hesap verebilir olduğunu düşünüyorum.	,441	
Belediyenin vermiş olduğu hizmetler kalitelidir.	,393	
Küçük ve orta ölçekli belediyelerin daha etkin olduğunu düşünüyorum.	,278	
Büyük ölçekli belediyelerin (Büyükşehir Belediyelerinin) daha etkin olduğunu düşünüyorum.	,665	
Belediyenin altyapı faaliyetlerinin (su, kanalizasyon, ulaşım, imar, aydınlatma) yeterli olduğunu düşünüyorum.	,276	
B GRUBU İFADELERİ		
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen imar hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?		,669
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?		,651
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?		,738
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen ulaştırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?		,320
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen aydınlatma hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?		,661
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?		,673
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen katı atık, çöp toplama hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?		,543
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen temizlik hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?		,572

Yukarıdaki tabloda (Tablo 3.8’de), faktör yüklerinin iki grup altında toplandığı görülmektedir. A grubu ifadelerin 1. bileşene, B grubu ifadelerin ise 2. bileşene ait olduğu görülmektedir. Büyük ölçekli belediyelerin (Büyükşehir Belediyelerinin) daha etkin olduğunu düşünüyorum ifadesinin değeri olan 0,665; 1. bileşene büyük bir kuvvet ile bağlıdır yani 1. bileşenin varyansına büyük katkı sağlamaktadır. Belediyenin altyapı faaliyetlerinin (su, kanalizasyon, ulaşım, imar, aydınlatma) yeterli olduğunu

düşünüyorum ifadesinin değeri olan 0,276 ise 1. bileşenin varyansına grup içerisinde en az katkı sağlayan ifade olarak görülmektedir. Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden ne derece memnunsunuz? ifadesinin değeri olan 0,738; 2. bileşene büyük bir kuvvet ile bağlıdır yani 2. bileşenin varyansına büyük katkı sağlamaktadır. Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen ulaştırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden ne derece memnunsunuz? ifadesinin değeri olan 0,320 ise 2. bileşene en az katkı sağlayan ifade olarak görülmektedir.

3.6.4. Güvenilirlik Analizi

Analiz yorumlamalarının yapılabilmesi için öncelikli olarak ölçeğin güvenilirliğinin test edilmesi gerekmektedir (www.spsscenter.com/AnalyzeResult.html: e.t. 06.08.2014).

Güvenirlik kavramı yapılan her ölçüm için gereklidir, çünkü güvenilirlik bir test ya da ankette yer alan soruların birbirleri ile olan tutarlılığını ve kullanılan ölçeğin ilgilenilen sorunu ne derece yansıttığını ifade etmektedir (Kalaycı, 2006: 403). Güvenirlik analizinde kullanılan modellerden biri de Alfa Modelidir (Cronbach Alpha Coefficient). Alfa değeri şu şekilde yorumlanır (Kalaycı, 2006: 405):

0,00 ile 0,40 ise ölçek güvenilir değildir,

0,40 ile 0,60 ise ölçeğin güvenilirliği düşük,

0,60 ile 0,80 ise ölçek güvenilir ve

0,80 ile 1,00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Araştırmamızda güvenilirlik analizi yapabilmek için Cronbach's Alpha yöntemi kullanılmış olup güvenilirlik istatistiklerine bakıldığında 0,740 olduğu görülmektedir. Bu veri ise yapılan araştırmanın güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.6.5. Korelasyon Analizi

İstatistiksel analizlerde en çok kullanılan yöntemlerin başında korelasyon analizi gelmektedir. İki değişken arasındaki ilişkinin gücünü ve yönünü tespit etmede kullanılan istatistiksel yöntem korelasyon analizi denilmektedir (Özdamar, 1999: 407). Korelasyon, iki değişken arasındaki ilişkinin büyüklüğünü, gücünü, yönünü ve önemini ortaya koyan bir yöntemdir ki bu çalışmada kullanılan Pearson Korelasyonu ile iki değişken arasında ilişki olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Pearson katsayısı

alan yazında “**r**” harfiyle gösterilmektedir. Bu katsayı -1 ile +1 arasında değişmekte ve 1’e yaklaştıkça iki değişken arasındaki ilişkinin güçlü olduğu ileri sürülmektedir (Erdoğan, 1998: 129).

Korelasyon analizi için Pearson Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Genellikle, $r > 0.70$ ise değişken arasında “*güçlü ilişki*” bulunduğu kabul edilmektedir. Eğer $r = 0.40$ ile 0.70 arasında ise “*orta derecede*”, $r = 0.20$ ve 0.40 arası ise “*zayıf bir ilişki*” olduğu bilinmektedir. Eğer $r < 0.20$ ise “*ihmal edilecek ilişki*” olarak nitelendirilmektedir (Sökmen, 2000: 85).

Tablo 3.9’da yapılan korelasyon analizinde 15 değişken arasında 88 adet ilişki yani korelasyon elde edilmiştir. Bu 88 korelasyonun 6 tanesi $p < 0,05$ düzeyinde, 82 tanesi ise $p < 0,01$ düzeyinde anlamlıdır. Yine 88 korelasyonun 45 tanesi negatif yönde, 43 tanesi pozitif yönde ilişkili olarak bulunmuştur.

Tablo 3.9: Değişkenler Arasındaki Korelasyon İlişkisi

KORELASYON ANALİZİ															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Söz Hakkı	1														
2. Parasal Kaynaklar	,464**	1													
3. Hesap Verebilirlik	,461**	,637**	1												
4. Hizmet Kaliteli	,281**	,489**	,485**	1											
5. Küçük ve Orta Ölçekli Belediye Etkin	,089	,200**	,182**	,198**	1										
6. Büyük Ölçekli Belediye Etkin	,122*	,086	,130*	,047	-,139**	1									
7. Altyapı Yeterli	,384**	,601**	,435**	,391**	,154**	,084	1								
8. İmar Hizmetleri	-,248**	-,390**	-,306**	-,248**	-,172**	-,074	-,345**	1							
9. Yol, Asfalt, Kaldırım	-,267**	-,399**	-,251**	-,265**	-,060	-,037	-,360**	,538**	1						
10. Su ve Kanalizasyon	-,296**	-,458**	-,348**	-,321**	-,049	-,083	-,404**	,475**	,666**	1					
11. Ulaşım Hizmetleri	-,067	-,182**	-,124*	-,081	,001	-,043	-,170**	,231**	,167**	,263**	1				
12. Aydınlatma Hizmetleri	-,192**	-,343**	-,296**	-,297**	-,076	-,133**	-,401**	,376**	,342**	,419**	,231**	1			
13. Yeşil Alan, Park Bahçe	-,305**	-,360**	-,352**	-,286**	,016	-,100*	-,373**	,405**	,384**	,494**	,165**	,518**	1		
14. Katı Atık, Çöp Toplama	-,086	-,265**	-,257**	-,179**	-,113*	-,140**	-,225**	,311**	,220**	,345**	,154**	,436**	,353**	1	
15. Temizlik Hizmetleri	-,131**	-,248**	-,176**	-,163**	-,107*	-,161**	-,234**	,442**	,286**	,367**	,166**	,451**	,383**	,606**	1

*p<0.05 düzeyinde anlamlı; **p<0.01 düzeyinde anlamlı.

3.6.6. T-Testi ve Anova Analizleri

Aşağıdaki bölümde hipotezleri test etmek amacıyla yapılan t-testi ve Anova analizlerine yer verilmiştir. Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerini algılama düzeylerinin cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin yapılan t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda görülmektedir. Tablo 3.10’da erkek ve kadın vatandaşların belediye hizmetlerini algılama düzeyi açısından birbirine yakın ortalamalara sahip oldukları görülmekte olup, cinsiyet açısından vatandaşlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sadece “Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?” ve “Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen aydınlatma hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?” sorularında sırasıyla sigma 0,039 ve 0,022 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu nedenle ileri sürülen “H₉: Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.” şeklindeki Hipotez 9’un red edildiğini ileri sürmek mümkündür.

Tablo 3.10: Vatandaşların Anamur Belediyesi Hizmetlerini Algılama Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Grup İstatistikleri							
Memnuniyet	Cinsiyetiniz?	N	ORT. ($\bar{X}$)	SS	SHO	F	Sig.
İmar Hizmetleri	KADIN	197	3,1218	1,21864	,08682	1,411	,236
	ERKEK	195	3,0667	1,31630	,09426		
Yol, Asfalt, Kaldırım Hizmetleri	KADIN	197	3,3452	1,29072	,09196	4,277	,039
	ERKEK	195	3,1641	1,41558	,10137		
Su ve Kanalizasyon Hizmetleri	KADIN	197	3,3046	1,24073	,08840	2,524	,113
	ERKEK	195	3,1179	1,35899	,09732		
Ulaştırma (Minibüs, Otobüs) Hizmetleri	KADIN	197	3,6396	3,90147	,27797	,003	,954
	ERKEK	195	3,1641	2,53913	,18183		
Aydınlatma Hizmetleri	KADIN	197	2,8579	1,18670	,08455	5,322	,022
	ERKEK	195	2,8154	1,31869	,09443		
Yeşil Alan, Park Bahçe Hizmetleri	KADIN	197	3,0102	1,38133	,09842	,739	,391
	ERKEK	195	2,9795	1,42496	,10204		
Katı Atık, Çöp Toplama Hizmetleri	KADIN	197	2,7563	1,27836	,09108	2,483	,116
	ERKEK	195	2,4564	1,23184	,08821		
Temizlik Hizmetleri	KADIN	197	2,8985	1,28168	,09132	1,984	,160
	ERKEK	195	2,7333	1,36248	,09757		

Tablo 3.10 incelendiğinde cinsiyet açısından hizmet memnuniyetinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sadece yol, asfalt ve kaldırım hizmetleri ile aydınlatma hizmetlerinde cinsiyet açısından anlamlı bir fark görülmüştür.

Aşağıdaki tabloda vatandaşların yaşları açısından belediye hizmetlerini algılama düzeylerine yönelik Anova testi sonuçları gösterilmektedir. Tablo 3.11 incelendiğinde vatandaşlar arasında yaş ile belediye hizmetlerini algılama arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sadece “Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen katı atık, çöp toplama hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?” sorusu için $F = 4,181$ ve $p: ,006$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna karşın diğer ifadelerin bir başka ifadeyle sunulan belediye hizmetlerinin yaşa göre farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ulaşılan bu bulgular doğrultusunda “ H_{10} :Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.” şeklindeki Hipotez 10’un red edildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.11: Vatandaşların Anamur Belediyesi Hizmetlerini Algılama Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Testi Sonuçları

ANOVA		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	2,070	3	,690	,374	,772
	Gruplar İçi	716,420	388	1,846		
	Toplam	718,490	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	7,235	3	2,412	1,426	,235
	Gruplar İçi	656,191	388	1,691		
	Toplam	663,426	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen ulaşırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	29,182	3	9,727	,893	,445
	Gruplar İçi	4227,135	388	10,895		
	Toplam	4256,316	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen aydınlatma hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	,765	3	,255	,161	,922
	Gruplar İçi	612,786	388	1,579		
	Toplam	613,551	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	11,754	3	3,918	2,010	,112
	Gruplar İçi	756,236	388	1,949		
	Toplam	767,990	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen katı atık çöp toplama hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	19,523	3	6,508	4,181	,006
	Gruplar İçi	603,977	388	1,557		
	Toplam	623,500	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen temizlik hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	1,396	3	,465	,264	,851
	Gruplar İçi	683,380	388	1,761		
	Toplam	684,776	391			

Aşağıdaki tabloda vatandaşların eğitim durumuna göre belediye hizmetlerini algılama düzeylerine yönelik Anova testi sonuçları gösterilmektedir. Tablo 3.12 incelendiğinde vatandaşlar arasında eğitim düzeyi ile belediye hizmetlerini algılama arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sadece “Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?” sorusu için $F = 3,642$ ve $p: ,013$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna karşın diğer

ifadelerin bir başka ifadeyle sunulan belediye hizmetlerinin eğitim durumuna göre farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ulaşılan bu bulgular doğrultusunda “ H_{11} : Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.” şeklindeki Hipotez 11’in red edildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.12: Vatandaşların Anamur Belediyesi Hizmetlerini Algılama Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Testi Sonuçları

ANOVA		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	13,409	3	4,470	2,460	,062
	Gruplar İçi	705,081	388	1,817		
	Toplam	718,490	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	7,228	3	2,409	1,425	,235
	Gruplar İçi	656,198	388	1,691		
	Toplam	663,426	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen ulaştırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	50,239	3	16,746	1,545	,202
	Gruplar İçi	4206,077	388	10,840		
	Toplam	4256,316	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen aydınlatma hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	5,040	3	1,680	1,071	,361
	Gruplar İçi	608,511	388	1,568		
	Toplam	613,551	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	21,037	3	7,012	3,642	,013
	Gruplar İçi	746,953	388	1,925		
	Toplam	767,990	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen katı atık çöp toplama hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	5,253	3	1,751	1,099	,349
	Gruplar İçi	618,247	388	1,593		
	Toplam	623,500	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen temizlik hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	1,884	3	,628	,357	,784
	Gruplar İçi	682,891	388	1,760		
	Toplam	684,776	391			

Aşağıdaki tabloda vatandaşların mesleklerine göre belediye hizmetlerini algılama düzeylerine yönelik Anova testi sonuçları gösterilmektedir. Tablo 3.13 incelendiğinde vatandaşlar arasında icra edilen meslekler açısından da diğer demografik değişkenlerde olduğu gibi belediye hizmetlerini algılama arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sadece “Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?” sorusu için $F = 2,023$ ve $p: ,030$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna karşın diğer ifadelerin bir başka ifadeyle sunulan belediye hizmetlerinin mesleğe göre farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ulaşılan bu bulgular doğrultusunda “ H_{12} : Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.” şeklindeki Hipotez 12’nin red edildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.13: Vatandaşların Anamur Belediyesi Hizmetlerini Algılama Düzeylerinin Mesleklerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Testi Sonuçları

ANOVA		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	22,276	10	2,228	1,219	,277
	Gruplar İçi	696,214	381	1,827		
	Toplam	718,490	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	12,572	10	1,257	,736	,691
	Gruplar İçi	650,854	381	1,708		
	Toplam	663,426	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen ulaşırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	57,898	10	5,790	,525	,872
	Gruplar İçi	4198,418	381	11,019		
	Toplam	4256,316	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen aydınlatma hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	18,312	10	1,831	1,172	,308
	Gruplar İçi	595,239	381	1,562		
	Toplam	613,551	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	38,714	10	3,871	2,023	,030
	Gruplar İçi	729,276	381	1,914		
	Toplam	767,990	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen katı atık çöp toplama hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	13,849	10	1,385	,866	,566
	Gruplar İçi	609,651	381	1,600		
	Toplam	623,500	391			
Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen temizlik hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	Gruplar Arası	9,732	10	,973	,549	,855
	Gruplar İçi	675,044	381	1,772		
	Toplam	684,776	391			

Tablo 3.14: Analiz Sonuçlarına Göre Hipotez Çizelgesi

H₁	Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen imar hizmetlerinden memnun değildirlir.	KABUL
H₂	Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden memnun değildirlir.	KABUL
H₃	Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden memnun değildirlir.	KABUL
H₄	Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen ulaştırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden memnun değildirlir.	KABUL
H₅	Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen aydınlatma hizmetlerinden memnun değildirlir.	RED
H₆	Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden memnun değildirlir.	KABUL
H₇	Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen katı atık, çöp toplama hizmetlerinden memnun değildirlir.	RED
H₈	Vatandaşlar Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen temizlik hizmetlerinden memnun değildirlir.	RED
H₉	Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	RED
H₁₀	Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	RED
H₁₁	Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	RED
H₁₂	Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	RED

Tablo 3.14'e göre hipotez testlerinde öne sürülen toplam 12 hipotezden 5 tanesi kabul edilmiş ve 7 tanesi red edilmiştir. Kabul edilen hipotezler H1, H2, H3, H4 ve H6 iken diğer hipotezler red edilmiştir. "Anamur Belediyesi tarafından sunulan imar hizmetleri, yol, asfalt, kaldırım hizmetleri, su ve kanalizasyon hizmetleri, ulaştırma hizmetleri ve yeşil alan, park-bahçe hizmetlerinden memnun değildir" hipotezleri ise büyük bir oranla kabul edilmiştir. "Anamur Belediyesi tarafından sunulan aydınlatma hizmeti, katı atık-çöp toplama ve temizlik hizmetinden vatandaş memnun değildir"

hipotezleri red edilmiştir. Vatandaşların Anamur Belediyesi hizmetlerinden duydukları memnuniyet düzeyleri cinsiyetlerine, yaşlarına, eğitim durumlarına ve mesleklerine göre anlamlı bir fark göstermemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Anamur Belediyesi'nin sunduğu altyapı hizmetlerinin vatandaşlar tarafından nasıl değerlendirildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Günümüzde vatandaş/müşteri odaklı yönetim anlayışı egemendir. Buna bağlı olarak da vatandaşların ihtiyaçlarının önceden tahmin edilip ona göre hizmet verilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışma gibi memnuniyet ölçümü yapan diğer çalışmaların, başta belediyeler olmak üzere ilgili kurumlara faydalı olacağı ve hizmetlerin sunumunda ışık tutacağı düşünülmektedir.

Bir belediyenin başarısını değerlendirebilmek için belediyenin vatandaşa sunmuş olduğu hizmetlerin analizinin yapılması gerekmektedir. Bu yüzden buna benzer çalışmaların Türkiye'nin diğer şehirlerinde de belirli zaman aralıklarıyla yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bir vatandaşın belediyeden memnun olmasını; yaşam kalitesi yüksek, modern ve yaşanabilir bir mahalle ile oranlamak yanlış olmayacaktır. Yani mahalle ölçeğindeki hizmetlerin düzenli yapılmasının vatandaşların memnuniyetini arttıracığı iddia edilebilir. Bunun için belediyelere önemli görevler düşmektedir.

Bu çalışma, Anamur İlçesinin 17 mahallesinde yaşayan vatandaşlar arasından rastgele seçilen kişiler ile yüz yüze yapılan toplam 392 adet anketin SPSS 22.0 yazılımı kullanılarak analiz edilmesi ve elde edilen analiz sonuçlarının yorumlanmasına dayanmaktadır.

Verilerin değerlendirilmesi aşamasında frekans ve faktör analizleri ile birlikte T-testi ve Anova analizleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırma, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılara demografik özelliklerden oluşan toplam 11 soru yöneltilmiştir. Araştırma kapsamında toplam 392 adet anket değerlendirilmeye alınmıştır. Anketi değerlendirilmeye alınanların 197'si kadın ve 195'i ise erkek bireylerden oluşmaktadır. Her iki cinsiyetin temsil oranlarının yakın olmasının çalışmanın geçerliliğini arttırabileceği söylenebilir. Bu bireyler yaş olarak incelendiğinde, %71 oranında 18-34 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Genç vatandaşların çalışmaya daha çok katılım gösterdikleri dikkati çekmektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerinin lise ve üniversite düzeyinde yoğunluk kazanmış

olduğu görülmüştür. Araştırmada meslek grubu olarak öğrenci, memur, işçi ve esnaflar dikkati çekmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğu Anamur ilçesinde 10 yıldan fazla ikamet etmekte olan yerli halk konumundadır. “Belediyelerin temel görevi nedir?” şeklinde yöneltilen bir soruya 296 kişinin oluşturduğu %75,5’lik katılımcı oranı “altyapı hizmetleri” cevabını vermiştir. Belediyelerin altyapı hizmetlerinin hemşehriler için önemli olduğu, diğer çalışmalarla benzer şekilde ortaya çıkmıştır. Katılımcı bireyler seçmen olan ve olabilecek yaşa sahip olanlar arasından seçilmiştir. Araştırmaya katılanların 340 kişisini oluşturan %86,7’lik oran son seçimde (30 Mart 2014) oy kullanmıştır.

Araştırmanın ikinci bölümü A grubu sorulardan oluşmakta olup toplam 7 adet soru katılımcı bireylere sunulmuştur. Belediye ile ilgili yöneltilen sorularla katılma derecesi ölçülmek istenmiştir. A grubu sorularının analizi sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

Araştırmaya katılan bireylerin 192’si (%49) belediyelerde söz hakkı olduğuna inanmaktadır. Katılımcılardan 183 kişi (%46,6) belediyelerin parasal kaynaklarını doğru kullanmadığını düşünmektedir. Katılımcıların 155’i belediyelerin yaptıkları işler sonucunda hesap verebilir olduğunu düşünürken 152’si hesap verebilir olduğunu düşünmemektedir. Katılımcı bireylerin 172’si (%43,8) belediyelerin vermiş olduğu hizmetlerin kaliteli olduğunu düşünmemektedir. Katılımcıların 151’ine göre küçük ve orta ölçekli belediyeler daha etkin olmakla birlikte 236 kişi tarafından büyük şehir belediyeleri daha etkin görülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin %51,8’i olan 203 kişi belediyelerin altyapı hizmetlerinin yeterli olmadığını düşünmektedir. Bu soruya verilen büyük orandaki olumsuz dönüş, Anamur Belediyesi’nin altyapı hizmetlerine gereken önemi vermediği konusunda fikir vermektedir. Vatandaşların bu durumdan rahatsız olduğu iddia edilebilir. Yani vatandaşların belediyenin sunmuş olduğu altyapı hizmetlerinden memnun olmadığı söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde ise B grubu sorular mevcuttur. B grubu sorular vatandaşların Anamur Belediyesi tarafından sunulan hizmetlerden memnuniyet derecesini ölçmek için sorulmuştur. B grubu sorularının analizine göre aşağıdaki kanaatlerin ifade edilmesi mümkündür:

Vatandaş küçük bir aralıkla imar hizmetlerinden memnun olmadıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcıların %51,8'i olan 203 kişi Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden memnun olmadığını ifade etmiştir. Bu seviyenin halkın altyapı hizmetlerinden memnuniyetini göstermeye yeteceğini söylemek oldukça güçtür. Katılımcıların %48,3'ü olan 189 kişi ise Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden memnun olmadığını ifade etmiştir. Bu oranda bize altyapı hizmetinin temel taşı olan su ve kanalizasyon hizmetlerinden vatandaşın memnun olduğu konusunda kuvvetli bir kanaat uyandırmamaktadır. Ulaştırma hizmeti olarak görülen minibüs ve otobüs hizmetlerinden de katılımcılar %48,4 oranında toplam 190 kişi ile memnun olmadığını dile getirmiştir. Ankete katılan bireyler %52,5'lük bir orana tekabül eden 206 kişi ile aydınlatma hizmetlerinden memnun konumda olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların % 49,5'u (166 kişi) yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden memnun olduğunu ifade etmiştir. Araştırmaya dâhil olan bireylerden 235 kişi (%60,0) katı atık ve çöp toplama hizmetlerinden memnundur. B grubunun son sorusunu oluşturan temizlik hizmetlerine ise katılımcıların %54,4'ü (213 kişi) memnuniyetini ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan bireyler, Anamur Belediyesi'nin sunmuş olduğu belediyecilik hizmetlerinden olan aydınlatma hizmeti, katı atık-çöp toplama hizmeti ve temizlik hizmeti gibi hizmetlerden memnun olmakla birlikte diğer hizmetlerden ve altyapı hizmetlerinden memnun değildir. Belediyenin sunmuş olduğu altyapı hizmetleri ve diğer hizmetlerinden vatandaşın memnuniyetinin sağlanması amacıyla hizmetlere ilişkin eksiklikler tespit edilmeli ve giderilmelidir.

Araştırma içerisine yüklenen hipotezlerin 7 tanesi red edilmiş ve 5 tanesi kabul edilmiştir (Tablo 3.14). "Anamur Belediyesi tarafından sunulan aydınlatma hizmeti, katı atık-çöp toplama ve temizlik hizmetinden vatandaş memnun değildir" hipotezleri red edilmiştir. "Anamur Belediyesi tarafından sunulan imar hizmetleri, yol, asfalt, kaldırım hizmetleri, su ve kanalizasyon hizmetleri, ulaşırma hizmetleri ve yeşil alan, park-bahçe hizmetlerinden memnun değildir" hipotezleri ise büyük bir oranla kabul edilmiştir. Tezin başlığı ve ana konusu olan "Belediyelerin Altyapı Hizmeti Sunumunda Vatandaş Memnuniyeti: Anamur Belediyesi Örneği" ile ilgili ortaya atılan hipotezlerin çoğu kabul edilmiş ve tezin ana konusunu destekler nitelikte sonuç vermiştir.

Kentlerin büyümelerine ve gelişmelerine bağlı olarak, günün koşulları gereğince, değişen taleplerin ve ihtiyaçların karşılanması ve kentsel kalkınma için altyapının rolü ve önemi büyüktür. Çünkü altyapı hizmetleri kentsel üst yapının oluşmasını ve kentin işlevlerinin tam olarak yerine getirebilmesini sağlayan bir araçtır. Değişen ve dönüşen toplum koşulları içerisinde teknik altyapı hizmetlerinin sunulmaması, eksik kalması veya ihmal edilmesi kentin sağlık düzeyini, yaşanabilir olmasını ve süreklilik arz etmesini engellemektedir.

Belediye hizmetleri sadece çevreyi güzelleştirmek anlamına gelmemekte, etkin altyapı ve üstyapı anlayışıyla yaşanabilir bir kent oluşturmak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden altyapı ile üstyapı arasında neden-sonuç bağlantısı kurulmalıdır. Başta Anamur Belediyesi olmak üzere bütün belediyeler altyapı olmadan üstyapının olamayacağı bilinci ile hareket etmelidir.

Altyapı denilince akla ilk gelen su ve kanalizasyon hizmetleridir. Halkın sağlıklı ve yaşanabilir bir kentte varlığını sürdürdüğüünün en önemli delili su ve kanalizasyon hizmetlerinin yeterliliğidir. Bu yüzden belediye ilk önce vatandaşına sağlıklı ortam oluşturmalı, su ve kanalizasyon hizmetlerine öncelik vermelidir.

Bir kentte yaşamakta olan halkın belediyeden beklediği en önemli faaliyetlerden birinin, temiz ve sağlıklı bir içme suyuna kavuşmak olduğu söylenebilir. Suyun olmadığı bir yerde temizlik ve hijyenden söz etmek mümkün olmayacaktır. İçme suyu problemini çözmeyen bir belediye halkın ihtiyaçlarını karşılamış sayılmaz. Bu hizmetin gerekliliğinden hareketle ilk başta içme suyu problemi çözülmelidir. İçme suyu problemini çözmek için faaliyetlerde bulunan belediye, eş zamanlı olarak kanalizasyon, yağmur suyu, atık su arıtma problemlerini de çözmek için çalışmalıdır. Kentler yaşayan varlıklar olarak görülmeli ve kentte yaşanan sorunlar sunulan hizmetler dâhilinde çözüme kavuşturulmalıdır. 21. yy'da Türkiye'deki birçok belediyenin hala temel altyapı sorunlarıyla mücadele etmekte yetersiz kaldığı gerçeğinin kaygı verici olduğu da ifade edilmelidir.

Altyapı hizmetleri verilirken yaşanan en büyük sıkıntıların başında belediyelerin yerel seçim unsurları olmaları gelmektedir. Seçimle işbaşına gelmelerinden ötürü belediye başkanları seçim odaklı çalışmak durumunda olduklarından, altyapıdan çok üst yapıyla ilgilenebilmekte ve çoğu zaman önemli altyapı sorunlarını ihmal

edebilmektedirler. Bu durum aynı zamanda rant kavgalarının ortaya çıkmasına sebep olabilmekte ve altyapıdan yoksun kentleşme dolayısıyla halkın etkin ve yerinde hizmet almasını engelleyebilmektedir. Bu durum ile karşı karşıya kalmamak için belediyeler; seçim odaklı çalışmamalı, objektif olmalı ve halk için hizmet ettiğini unutmamalıdır.

Belediyelere aktarılan kaynakların yetersizliği de altyapı hizmetlerinin sunumunu engelleyen durumlar arasında yer almaktadır. Kaynakların etkin ve verimli kullanılması bu sorunu çözmek için kullanılabilen bir yöntem olabilir. Bunun yanında belediyelerin hizmet sunumunda kalifiye eleman kullanması da sorunu kalıcı olarak çözmeye yardımcı olacaktır. Genelde belediyeler kaynak yoksunluğundan şikâyet etmekle birlikte eldeki mevcut kaynakları etkin kullanamamakta ve yapboz yoluyla aynı şeyleri tekrarlayıp durabilmektedirler. Özellikle seçim dönemlerinde bu tür faaliyetler artmakta ve vatandaşların vergileriyle oluşan servet heba edilebilmektedir. Bu duruma çözüm bağlamında kaynakların daha etkin kullanımının sağlanması ve yapboz uygulamalar yerine bir kerede kaliteli ve uygun şekilde inşa edilmesi en etkili yol olacaktır.

Bir diğer sorun, merkezi idare ve mahalli idareler arasındaki görev-yetki ve kaynak işbölümünün nasıl olması gerektiğidir. Büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyeleri arasında işleri kimin yapacağı ve kaynağı kimin kullanacağı ve hangi sınırlar içerisinde hizmetlerini yapacağı sorunu söz konusudur. 6360 sayılı Kanun çıkarılıncaya kadar belediye sınırları ile mülki idare sınırları çakışmamıştır. 6360 sayılı Kanun ile birlikte ilçe belediye sınırları ile ilçe mülki idare sınırları çakışmıştır. Böylece Büyükşehir belediyesi ilçe belediyeleri daha geniş yetki ve sorumluluk alanına sahip olmuştur. Bu şekilde büyükşehir belediyesine bütün kenti ilgilendiren hizmetler verilirken ilçe belediyelerinin gündelik sorunlarını çözme görevi de yüklenmiştir. Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il sınırları olması ile birlikte yetki ve görev uyumsuzlukları ortaya çıkmıştır.

6360 sayılı Kanun ile birlikte büyükşehir belediyelerinin sınırları mekânsal olarak daha da genişlemiştir. Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının genişlemesi ile birlikte mesafece uzakta olan ve sosyo-ekonomik yönden ilişkisiz olduğu ya da ilişkisinin çok az olduğu yerleşim yerine hizmet götüreceğini söylemek, onu uzakta olan yerleşim birimine bağlı kılmak yerinden yönetimin hizmetlerde halka yakınlık ilkesi ile

bağdaşmamaktadır. Bu durum tam tersine merkeziyetçi yapının güçlenmesini sağlamaktadır.

Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının mekânsal olarak genişlemesi; hizmetlerde kalitenin düşmesine, hizmetlerin aksamasına, hizmet sunumunda vakit kaybına, vatandaşın sunulan hizmetlerden memnuniyetinin azalmasına ve kaynak israfına yol açması muhtemeldir.

Sınırların değişmesi ile ortaya çıkan bir diğer sorun ise kır-kent ayrımının ortadan kalkmış olmasıdır. Böylece sosyal yapıdan kaynaklanabilecek bir uyum sorununun yaşanması da muhtemeldir.

Yeni kurulan ilçeler ve kapatılan belde belediyeleri ve köylerde yönetsel açıdan bir geçiş dönemi yaşanmaktadır. Bu geçiş dönemi ile beraber kimi yerlerde bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bunlar; hangi hizmeti kimin vereceği, bir sorun ortaya çıktığı zaman hangi makama başvurulacağı gibi konulardaki belirsizliklerden kaynaklanan sorunlardır.

6360 sayılı Kanunun siyasal yapıya etkileri en çok tartışılan bölümdür. Düzenlemenin başkanlık sisteminin altyapısını oluşturmak üzere çıkarıldığı, yerelde güçlü bir merkezileşmeye yol açacağı, demokratik katılımı azaltacağı ve nihayetinde düzenlemenin iktidar partisinin yerel seçimleri kazanmaya yönelik bir stratejisi olduğu yönünde değişik bakış açıları mevcuttur.

6360 sayılı Kanun ile beraber idari bağıllık ve sınır değişikliği yapılmıştır. Bu değişikliklerin çoğunun yasanın uygulanmasını kolaylaştırmak için yapıldığı bilinirken Ankara ve İstanbul için yapılan değişikliklerin ise seçimlere ilişkin olduğu gündeme gelmiştir. En bilinen karşı çıkış ise İstanbul Şişli Belediye Başkanı Mustafa SARIGÜL tarafından yapılmıştır. Tasarıda olmayan ancak önerge ile sağlanan bu değişik ile birlikte Şişli ilçesine bağlı Ayazağa, Maslak ve Huzur Mahalleleri Sarıyer ilçesine bağlanmıştır.

Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il sınırlarına dayanması ile büyükşehir belediyeleri siyasi açıdan daha da güçlü hale gelmiştir. Bütün yetkileri eline alan büyükşehir belediyeleri ilçe belediyeleri ve yeni kurulan belediyeler üzerinde tam denetime sahiptir.

Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri arasındaki bir diğer sorun ise siyasal yakınlıktır. Herhangi bir hizmetin verilmesini engellemekten, teknik desteğin kesilmesi ve mali kaynakların aktarılmamasına kadar her türlü durumun görülmesi mümkündür. Alan çalışmamız olan Anamur Belediyesi ile Mersin Büyükşehir Belediyesi şimdiye kadar aynı parti olmamıştır. 2014 seçimi ile birlikte hem büyükşehir hem de Anamur Belediyesi'nin aynı parti olması Anamur Belediyesi'ne birçok avantaj sunmuştur. Hizmetlerin çoğunda büyükşehir ile koordineli olarak çalışma imkânı bulmuş ayrıca teknik ve mali kaynak açısından da büyükşehir belediyesi Anamur Belediyesi'ni desteklemiştir. Birlikte hareket etmenin halk açısından avantajları olduğu kadar şüphesiz memnuniyet vermeyen noktaları da mevcuttur. Bir diğer çalışmada bunlar incelenebilir.

Siyasal yakınlık noktasında verilebilecek bir diğer örnek 2012 yılında Orhan Veli ALICI tarafından “Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişkiler: İstanbul örneği” adlı kitapta çalışılmıştır. Büyükşehir statüsü içerisinde yer almayan ilçe belediyelerinin, diğer ilçe belediyelerine göre mali açıdan daha dezavantajlı konumdadır. 2012 yılında yapılan çalışmada, nüfusları birbirine yakın olan İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Narlıdere ve Kemalpaşa ilçe belediyeleri ile normal belediye statüsüne sahip olan Tekirdağ Çerkezköy Belediyesi'nin bütçeleri karşılaştırılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda bu üç belediyeden, büyükşehir ilçe belediyesi niteliği taşımayan Tekirdağ Çerkezköy Belediyesi'nin en büyük bütçeye sahip olduğu ortaya konulmuştur. Bu örnekten yola çıkarak iktidar partisine duyulan yakınlığın bütçe ve kaynak ayırımında etkili olduğu söylenebilir.

Belediyelerce yeterince göz önüne alınmayan bir diğer nokta ise nüfus konusudur. Kentin nüfus yoğunluğu ve artış hızı dikkate alınarak altyapı hizmetleri planlanmalı ve sunulmalıdır. Anamur Belediyesi'nin bileşik yapıda bir kanalizasyon şebekesi kullanıyor olmasından nüfus artış yoğunluğunu göz önüne almadan altyapı hizmetlerini planladığı tahmin edilebilir. Bileşik yapıda bir kanalizasyon şebekesi kullanılması, halkın yağmur suyu, atık su ve kanalizasyon ihtiyacının aynı anda karşılanamaması anlamına gelmektedir. Bunun yanında Anamur bir turizm kenti olduğu için yaz aylarında turizm faaliyetlerinden dolayı nüfusu artmaktadır. Bu da altyapı hizmetlerinin genellikle yaz aylarında uygun sunulmasını engellemektedir.

Altyapı hizmetlerinin sunumunda sadece büyükşehir belediyelerinde altyapı için ayrı bir kaynak ve ayrı idari yapılanmanın bulunması da dikkat çekici bir noktadır. Diğer belediyelerde altyapı koordinasyon merkezi (AYKOME) mevcut değildir. Bu durum ilçe belediyelerinde ikamet eden vatandaşların bu imkânlardan yeterince yararlanamadığını ortaya çıkarmaktadır.

Altyapı hizmetleri, gerek yaşam kalitesi gerekse kalkınma açısından daha da önemli noktalara gelmektedir. Bu hizmetlerin başlıcaları; enerji, haberleşme (posta ve telekomünikasyon hizmetleri), ulaştırma, su ve kanalizasyon hizmetleridir. Bu hizmetlerden yararlanma kalitesi ve oranı gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde önemli bir sorun haline gelmiştir. Altyapı hizmetleri bütün yerel yönetim hizmetlerinin ana unsurudur. Sanayileşme, küreselleşme, kentleşme ve hızlı nüfus artışı gibi değişimler karşısında daha etkin ve kaliteli olarak sunulması gereken hizmetler olarak değerlendirilmelidir.

Aydınlatma hizmeti, her kentte olduğu gibi Anamur Belediyesi için de önemli olan hizmetlerden biri konumundadır. Çalışmada yapılan anket bulguları neticesinde Anamur Belediyesi'nin aydınlatma hizmetlerini halkın ihtiyaçlarına cevap verebilecek boyutta sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat aydınlatma noktasında dikkat edilmesi gereken nokta olarak park–bahçe, yeşil alan ve oyun alanlarının aydınlatılmasına daha fazla önem verilmesi gerektiği gözlenmiştir.

Belediyeler, hem yerel nitelikteki kamusal ihtiyaçları karşılayan yerel hizmet birimleri hem de halka en yakın olan kuruluşlar olarak hayatın her alanında etkindirler. Yerel yönetimlerin bel kemiği olarak bilinen belediye ise halkın yaşam kalitesini arttırmak için vardır. Halkın yaşam kalitesinin artması ise belediyenin sunmuş olduğu hizmetlere bağlıdır.

Sonuç olarak, alan araştırmasında elde edilen bulgulara göre, sunulan hizmetlerin genelinde vatandaşın memnuniyet oranının düşük olduğu görülmektedir. Alan araştırması sonucunda elde edilen verilerin halkın yaşam kalitesini arttığını söylemek mümkün değildir. Bu çalışma ya da buna benzer nitelikteki bilimsel araştırma sonuçları belediyelere yol gösterecek, belediyelerin sunmuş oldukları hizmetlerin kalitesini ve buna bağlı olarak da kentin yaşam kalitesini yükseltecektir. Belediyelerin hizmet kalitesi ve vatandaş memnuniyeti amacına yönelik kurumlar olmasından dolayı

ilgili çalışmalardan çıkan sonuçlar doğrultusunda daha kaliteli hizmet üretme çabaları ortaya konulmalıdır. Özellikle siyasi bağlamda bir sonraki seçim döneminde oy talebinde bulunmayı düşünen belediye yöneticileri memnuniyet esaslı çalışmak zorundadırlar. Demokrasinin doğası bunu önermektedir. Bu bağlamda belediye yöneticileri ve ilgili kurumlar periyodik dönemlerde memnuniyet tespiti çalışmalarıyla hem durumlarını görme hem de halkın çalışmaları değerlendirme fırsatını kullanmalıdır. Böylece geçmişte sunulan hatalı ve eksik hizmetler tahlil edilebilecek ve vatandaşın beklediği hizmet daha kolay sunulacaktır.

Büyükşehir belediyelerinin sundukları hizmetler vatandaş memnuniyeti açısından değerlendirilebilir. Memnuniyet haricinde güven, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi konunun farklı yönleri araştırmaya dâhil edilerek çalışılabilir. Bunun yanında en güncel sorunlardan biri olan vesayet konusu incelenebilir. 6360 sayılı Kanun ile birlikte ilçe belediyeleri ve ilçe mülki idare sınırları çakışmış ve böylece büyükşehir belediyesi ilçe belediyeleri daha geniş yetki ve sorumluluk alanına sahip olmuştur. Büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyeleri arasında işleri kimin yapacağı ve kaynağı kimin kullanacağı ve hangi sınırlar içerisinde hizmetlerini yapacağı sorunu söz konusudur. Vesayet konusundan kaynaklanan problemlerin vatandaşlarca algılanma seviyeleri diğer araştırmacılar tarafından çalışılması araştırmacılara tavsiye edilmektedir.

KAYNAKÇA

- 1580 Sayılı Belediye Kanunu, 3.4.1930 Tarihinde Kabul Edilmiş ve 14.4.1930 Gün 1471 Sayılı Resmi Gazete.
- 1961 Anayasası, 334 Kanun Numarası, 9.7.1961 Kabul Tarihi.
- 1982 Anayasası, 2709 Kanun Numarası, 7.11.1982 Kabul Tarihi.
- 2380 Sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergilerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun, 2.2.1981 Kabul Tarihi ve 5.2.1981 Gün 17242 Sayılı Resmi Gazete.
- 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, 26.5.1981 Kabul Tarihi ve 29.05.1981 Gün 17354 Sayılı Resmi Gazete.
- 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 27.6.1984 Kabul Tarihi ve 9.7.1984 Gün 18453 Sayılı Resmi Gazete.
- 3194 Sayılı İmar Kanunu, 3.5.1985 Kabul Tarihi ve 9.5.1985 gün ve 18749 Sayılı Resmi Gazete.
- 3914 Sayılı Çevre Temizlik Vergisi Kanunu, 26589 Sayılı Resmi Gazete.
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 10.7.2004 Kabul Tarihi ve 23.7.2004 Gün 25531 Sayılı Resmi Gazete.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 3.7.2005 Kabul Tarihi ve 13.7.2005 Gün 25874 Sayılı Resmi Gazete.
- 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmansa Dair Kanun, 12.11.2012, Sayı: 28489.
- 6447 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmansa Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 14.3.2013, Sayı: 28595.
- Akcollu, F. Y. (2003) “*Elektrik Sektöründe Rekabet ve Regülasyon*”, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, Rekabet Kurumu, Ankara.
- Akçakaya, M. (2003) *Fransa’da Yerel Yönetimler ve Halkın Karar Alma Sürecine Katılımı*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2003/1.

- Aksoy, Y. (2008) “*Landscape Architecture*”, Ders Notları, Bahçeşehir Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi.
- Aksoy, Y. ve Akpınar, A. (2012) “*Yeşil Alan Kullanımı ve Yeşil Alan Gereksinimi Üzerine Bir Araştırma İstanbul İli Fatih İlçesi Örneği*”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, Yıl: 10, Sayı: 20, Güz 2011.
- Aksu, İ. F. (2012) *On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, Siyaset, Hukuk ve Yönetim Araştırmaları Merkezi, Bilgi Notu: 1, Aralık, www.turkakademisi.org.tr, e.t. 06.11.2015.
- Aktan, C. C. (1998) *Değişim ve Devlet*, TİSK Yayınları, No: 22, Ankara.
- Aktan, C. C. (2002) *Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Özelleştirme*, Anadolu Matbaacılık, İzmir.
- Aktan, C. C. ve Dileyici, D. (2004) *Genel Olarak Altyapı Hizmetleri*.
- Akyazan, A. E. (2005) *Yeni Belediye Kanununun Getirdikleri*, Ankara Barosu Dergisi.
- Akyıldız, F. (2012) “*Belediye Hizmetleri ve Vatandaş Memnuniyeti: Uşak Belediyesi Örneği*” Journal Of Yaşar University, Cilt: 7, Sayı: 26.
- Akyol, N. (1995) *Belediyeler ve İmar Plan Değişiklik İlişkileri*, KTÜ Mühendislik Mimarlık Fakültesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü Araştırma Raporları, Fakülte Yayın No: 1995/2, Trabzon.
- Altaban, Ö. (1990) “*1960-1973 Dönemi Belediyeciliğine Genel Bakış*”, *Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Uluslararası Sempozyumu*, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 23-24 Kasım, Ankara.
- Altan, Y. (2009) “*Meclisi Mebusan Zabıt Cerideleri (1293=1877) Üzerinden Türk Belediyeciliğini Anlamak*” Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 2.
- Ardıyok, Ş. (2002) *Doğal Tekeller ve Düzenleyici Kurumlar, Türkiye için Düzenleyici Kurum Modeli*, Rekabet Kurumu, Ankara.
- Atasoy, V. (1992) *Türkiye’de Mahalli İdarelerin Yapısı ve Yeniden Düzenlenmesi*, Türk Dünyası Araştırma Vakfı, İstanbul.
- Ayhan, U. (2008) *Amerika Birleşik Devletlerinde Yerel Yönetimler*, Sayıştay Dergisi, Sayı: 70.

- Aytaç, F. (2005) *Gerekçeli ve Açıklamalı Belediye ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Aytaç, F. (1990) “*Belediye Kanunu’nun Oluşumu, Uygulanması ve Değişiklikler*”, *Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Uluslararası Sempozyumu*, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 23-24 Kasım, Ankara.
- Aytaç, F. (1993) *Cumhuriyet’in 70. Yılında Mahalli İdareler*, Amme İdare Dergisi, Yıl 65, Sayı: 401.
- Bağlı, M. S. (2011) *Alman Yerel Yönetim Yapısı*, Türk İdare Dergisi, Sayı: 473, Aralık.
- Bayraktutan, Y. (1992) *Kalkınma ve Altyapı*, http://www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/47/3/6_yusuf_bayraktutan.pdf
- Belediyeler Dergisi (1935) “*Belediye İşlerine Dair İstatistik Bilgileri*”, Yıl: 1, Sayı: 1, Haziran.
- Bingöl, Y. , Yazıcı, E. ve Büyükakın, T. (2013) *İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli Kocaeli Deneyimi*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları, Yayın No: 38, Nisan.
- Blanc, J. & Rémond, B. (1994) *Les Collectivités Locales*. Paris: Dalloz.
- Bozan, M. (2015) *Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi*, bbs.bartın.edu.tr/dosyalar/DersMateryal/ensonhali.ppt e.t. 10.03.2015.
- Bozkurt, Ö. ve Ergun, T. (2008) *Kamu Yönetimi Sözlüğü* (Editör Seziye Sezen) 2. Baskı, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Briffault, R. (1990) Our Localism: Part I-The Structure Of Local Government Law, *Columbia Law Review*, 90 (1).
- Bulutoğlu, K. (1988) *Kamu Ekonomisine Giriş-Devletin Ekonomik Bir Kuramı*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Can, İ. (2005) *Almanya’da Devletin Yapısı ve Vergi Sisteminin Anayasal Temelleri*.
- Canpolat, H. (1999) “*İngiltere’de (Britanya) Mahalli İdareler*,” *Dünyada Mahalli İdareler*, Ankara, İİBMİGM.
- Çadırcı, M. (1993) “*Osmanlı Döneminde Yerel Meclisler*”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 2, Sayı: 5, Eylül.
- Çelen, M. (2012) *Bulgaristan’da Yerel Yönetimler*, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, Cilt: XXXIII, Sayı: II, ss. 497-516.

- Çiçek, R. (1998) *Milli Mücadele ve Cumhuriyetin İlk Yıllarında Trabzon'da Yerel Yönetim*, T.C. Trabzon Valiliği İl Kültür Yayınları, Trabzon.
- Devlet Planlama Teşkilatı, (1984) Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.
- Doğan, M. (1994) *Büyük Türkçe Sözlük*, 10. Baskı, İstanbul.
- Doğan, S. (2011) “*Anayasalarımızda Yerel Yönetimler*” http://www.anakahukuk.com/index.php?option=com_flexicontent&view=items&cid=154:hukukimakaleler&id=2652:anayasalarimizda-yerel-yonetimler&Itemid=126 (10.10.2013).
- Dölek, A. (Genel Sekreter) (2014) Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Ekonomik Rapor 2013, Yayın No: 2014/8, Başak Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti, Mersin. (http://issuu.com/mersintso/docs/ekonomik_rapor_2013).
- DPT (2000) İçme Suyu, Kanalizasyon Arıtma Sistemleri ve Katı Atık Denetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara.
- Duran, L. (1956) *13 Haziran 1956 Tarihli Üçok Kararı, Devlet Şurası Dava*. ec.europa.eu
- Emek, U. (2009) *Türkiye’de Altyapı Hizmetlerinin Özel Sektöre Gördürülmesi: Neden, Ne Zaman, Nasıl?* İktisat, İşletme ve Finans Dergisi, 24 (284) 2009.
- Eraydın, A. , Gürel, A. ve Güzel, A. (1996) *Konut Yatırımlarının Ekonomik Etkileri*, Başbakanlık T.K.İ.B. Yayını, Ankara.
- Erdin, H. E. (2010) *Kentsel Teknik Altyapı Sorunlarının Belirlenmesine İlişkin bir Yaklaşım Örnek Alan: Tire Belediyesi*, (www.spo.org. tr).
- Erdoğan, H. (2010) *Türkiye’de Belediye Hizmetlerinin Sunumunda Özel Sektör Alternatifi: Batı Akdeniz Bölgesindeki (Antalya-Isparta-Burdur) Uygulamaların Analizi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Isparta.
- Erdoğan, İ. (1998) “*Araştırma Dizayn Ve İstatistikî Yöntemler*”, Emel Matbaası, Ankara.
- Erençin, A. (2004) “*Türk Yerel Sisteminin Kısa Tarihi ve 2004 Yılı Reformu*” T.C. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Biga İİBF. Yerel Yönetimler Kongresi, Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, Bildiriler Kitabı, Biga/Çanakkale, 3-4 Aralık.
- Ergenç, Ö. (1976) “*Osmanlı Şehirlerindeki Yönetim Kurumlarının Niteliği Üzerinde Bazı Düşünceler*”, VIII. Türk Tarih Kongresi, Bildiriler, c. 2.

- Ergin, O. N. (1338- 1922) *Mecelle-İ Umur-İ Belediye*, Cilt: 1, İstanbul.
- Erhan, E. G. (2013) “*Merkezi Yönetim ile Yerel Yönetimler Arasında Görev Paylaşımı, Kamu Hizmetlerinin Görülmesinde Etkinlik ve Silifke Belediyesinde Bir Uygulama*”, T.C. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Erkan, H. (1987) *Sosyo-Ekonomik Bölgesel Gelişme*, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir.
- Erkul, H. ve Kara, H. (2014) *Denetim Açısından Bulgaristan, Yunanistan ve Türkiye Yerel Yönetimlerinin Karşılaştırılması*, Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 24.
- Eryılmaz, B. (2002) *Kamu Yönetimi*, İstanbul.
- Eryılmaz, B. (2009) *Kamu Yönetimi*, Ankara, Okutman Yayıncılık.
- Es, M. (2008) “*Osmanlı Devletinde Mahalli İdareler*”, Yerel Siyaset Dergisi, İstanbul, Sayı: 27.
- Eyüboğlu, İ. Z. (1989) *Türk Etimolojik Sözlüğü*, İstanbul.
- Feyzioğlu, H. S. ve Kılıç, S. (2005) “*Tanzimat Arifesinde Kadılık ve Naiplik Kurumu*” Tarih Araştırmaları Dergisi, XXIV/38, Ankara.
- Genç, F. N. (2014) “*6360 Sayılı Kanun ve Aydın’a Etkileri*”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı, Aydın.
- Genç, Ö. ve Ertuğrul, E. (2007) “*Altyapı Yatırımlarının Finansmanı*”, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü, Mart, Ankara.
- Gökaçtı, M. A. (1996) *Dünya’da ve Türkiye’de Belediyecilik*, Ozan Yayınları, İstanbul.
- Görmez, K. (1986) *Yerel Demokrasi ve Türk Belediyeciliği*, Hizmet-İş Sendikası.
- Gözler, K. (2013) “*6360 Sayılı Kanuna Eleştiriler*”, <http://www.idare.gen.tr/6360-elestiriler.pdf>, e.t. 06.11.2015.
- Gül, A. ve Küçük, V. (2001) *Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, ISSN: 1302-7085, Seri: A, Sayı: 2, Isparta.
- Güler, B. (1997) *Ülke Ülke Yerel Yönetimler Bulgaristan’da Yerel Yönetimler*, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt: 6, Sayı: 4, Ekim.
- Güler, B. A. (1998) *Yerel Yönetimler Liberal Açıklamalara Eleştirel Yaklaşım*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını, No: 280, Mart, Ankara.

- Güler, Ç. ve Çobanoğlu, Z. (1994) *Katı Atıklar*, Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi, No: 29, Aydoğdu Ofset, Ankara.
- Güllüce, İ. (2004) *Yerel Yönetimlerin Sorunları ve Çözüm Önerileri*, Alfa Yayınları, Şubat.
- Günay, Ö. F. (1999) *Vali Atamalarına İlişkin Yeni Bir Model*, Sivas.
- Gündüzöz, İ. (2012) *Belediye Ekonomisi Belediyelerin Ekonomideki Yeri ve Önemi*, Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara.
- Güneş, M. (2009) *Almanya ve Türkiye'deki Yerel Yönetimlere Karşılaştırmalı Bir Bakış*. Ankara. http://www.kho.edu.tr/akademik/enstitu/savben_dergi/82/makale7.pdf
- Güney, 2015: www.ziyaguney.com/dosyalar/word/almanya.doc e.t 10.03.2015
- Hadi, Salehi E. ve Maria Teresa R. (2003) *Institutiins, Infranstructure And Economic Growth*, Journal Of Development Economics, Number: 70.
- Has, N. (2013) *Altyapı Hizmetleri*. (<https://prezi.com/aligeg7ldfrq/altyap-hizmetleri/e.t.08.03.2014>).
- Hepaksaz, E. (1997) *Türkiye'de Merkezi İdare İle Mahalli İdareler Arası Mali İlişkiler ve Değerlendirilmesi*, Celal Bayar Üniversitesi, SBE, Maliye Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Manisa.
- Hlepas, N. K. (2012) *Local Government İn Greece*, Local Governments İn The Member States Of European Union: A Comparative Legal Perspective (Ed. Angel-Manuel Moreno). İspanya: NationalInstitute Of Public Administration.
- [http://cevre.beun.edu.tr/zeydan/Kanalizasyon Şebekesi ÇEV 314 Yağmursuyu ve Kanalizasyon Özgür ZEYDAN](http://cevre.beun.edu.tr/zeydan/Kanalizasyon_Sebekesi_CEV_314_Yağmursuyu_ve_Kanalizasyon_Özgür_ZEYDAN)
- <http://cografiegitim.blogcu.com/turkiye-de-ulasirma-sistemleri/4508580>
- <http://projects-namrb.org/index.php/en/local-government/general>
- http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=itf_inv-mtn_data
- <http://web.iku.edu.tr>
- <http://www.anamur.bel.tr>
- http://www.anamur.bel.tr/upload/data/158/anamur_belediyesi_2013_yılı_faaliyet_raporu.pdf Anamur Belediyesi 2013 Yılı Faaliyet Raporu.
- http://www.anamur.bel.tr/upload/data/2/Bulten_Say__01.pdf Anamur Belediyesi 3 Aylık Bülteni, 2009, Temmuz.

- http://www.anamur.bel.tr/upload/data/23/anamur_belediyesi_2008_yılı_faaliyet_raporu.pdf Anamur Belediyesi 2008 Yılı Faaliyet Raporu.
- http://www.anamur.bel.tr/upload/data/34/Bulten_Say__3.pdf Anamur Belediyesi Çalışma Bülteni, Bülten 3, 2010.
- http://www.anamur.bel.tr/upload/data/5/Bulten_Say__2_.pdf Anamur Belediyesi 3 Aylık Bülteni, 2009, Ekim.
- <http://www.bilgiustam.com/turkiyede-ulasim>
- <http://www.haber3.com/mgk-kibris-turkiyeye-baglanacak-2152799h.htm>
- <http://www.haberler.com/baris-suyu-kibris-ta-muzakerelerin-seyrini-7829392-haberi>
- <http://www.haberler.com/turkiye-den-kkctc-ye-su-iletiminin-durduruldugu-7894543-haberi>
- <http://www.hidropolitikakademi.org/wp-content/uploads/2014/11/RAPOR-KKTC-11-Kas%C4%B1m-T%C3%BCrk%C3%A7e.pdf>
- http://www.insee.fr/fr/themes/comptesnationaux/tableau.asp?sous_theme=3.2&xml=t_3201
- <http://www.internationaltransportforum.org/pub/pdf/13SpendingTrends.pdf>
- <http://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionDocuments/KGMdocuments/Istatistikler/DevletIIYolEnvanter/SatihYolAgiUzunlugu.pdf>
- <http://www.mersinhaberajans.com>
- <http://www.meski.gov.tr/HaberDetay.aspx?deger=699>
- http://www.mgk.gov.tr/calismalar/calismalar/014_kkctc_su_temini_elektrik_nakli_projel_eri.pdf e.t.
- <http://www.ormansu.gov.tr>
- <http://www.orsam.org.tr/tr/SuKaynaklari/uzmangorusugoster.aspx?ID=713>
- <http://www.ubak.gov.tr>
- <http://www.yerelnet.org.tr/ilceler/ilce.php?ilceid=198601>
- http://yegitek.meb.gov.tr/aok/Aok_Kitaplar/AolKitaplar/Cografya_7/5.pdf
- IULA Emme, T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (1994) *Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Yapıları*, 2. Baskı, İstanbul.
- İçel Yıllığı (1991) *Anamur*, Gökçe Ofset, Ankara.
- İçöz, Ö. (2003) *Telekomünikasyon Sektöründe Regülasyon ve Rekabet*, Rekabet Kurumu, Ankara.

- İnce, M. ve Şahin, K. (2010) “*Belediye Hizmetlerinde Vatandaş Memnuniyeti Ölçümü: Selçuklu Belediyesi Örneği*”, SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Belediye Hizmetleri ve Hizmet Kalitesine Yönelik Vatandaş Memnuniyetinin Ölçümü (Konya İl Merkezi Örneği), T.C. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- İşitmezoğlu, S. ve Türe, A. (2007) *Neden Altyapı Bilgi Sistemi*, Fatih Üniversitesi, 4. Coğrafi Bilgi Sistemleri Bilişim Günleri, 13-16 Eylül 2006, İstanbul.
- Jeffery, C. ve Whittle, R. (1997) *Germany Today*, JW Arrowsmith Ltd, Bristol.
- Kalaycı, Ş. (2006) “*SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*”, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kaplan Mengi, A. (1997) *Ülke Ülke Yerel Yönetimler, Federal Almanya’da Yerel Yönetimler, Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 6, Sayı: 4, Ekim.
- Kara, H. ve Baykal, T. (2012) *Arnavutluk, Yunanistan ve Türkiye’de Yerel Yönetimler Üzerine Bir İnceleme*, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 20.
- Karaarslan, M. (2013) *Nasıl Bir Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme*, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 17-18, Sayı: 26-27-28-29, Yıl 2012-2013.
- Karabilgin, A. (1988) *Belediyelerde Yeni Hizmet Birimleri*, TİD, Yıl: 60, Sayı: 378, Mart.
- Karaer, T. (1990) *Fransa’da Yerel Yönetim Reformu Üzerine*, Aid, Cilt 23, Sayı 3, TODAİE, Ankara.
- Karaman, İ. ve Erdumlu, G. (1986) *Belediye Gelirleri ve Harcamaları Araştırması*, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Mart.
- Karataş, K. (2007) *Kentsel Altyapı Tesisleri, Kadastro ve Türkiye’deki Uygulamalarının Organizasyonu*, Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Karpat, K. (1967) *Türk Demokrasi Tarihi*, İstanbul.
- Kavruk, H. (2002) *Anakente Bakış Türkiye’de Anakent Belediyeciliği ve Kent Hizmetlerinin Yönetimi*, Hizmet İş Sendikası Eğitim Yayınları, Ankara.
- Kaya Projesi (Kamu Yönetimi Araştırması) (1992) *Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu*, TODAİE Yayını, No: 247, Ankara.

- Kazıcı, Z. (1987) *Osmanlılarda İhtisab Müessesesi*, İstanbul.
- Keleş, R. (1994) *Fransa ve İspanya'da Yerinden Yönetim*, Mahalli İdareler Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Ankara.
- Keleş, R. (2000) *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, 4. Baskı, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Keleş, R. (2006) *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Keleş, R. (2012) *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Keleş, R. ve Yavuz, F. (1989) *Yerel Yönetimler*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Kerimoğlu, B. , Güngör, H. ve Koyuncu, E. (2009) *Belediye Bütçesi Nasıl İzlenir? Yerel Paydaşlar İçin Bir Rehber*, Tepav Yayınları, Şubat, Ankara.
- Keskin, M. E. ve Yılmaz, A. G. (2005) *Altyapı Şebekelerinin Yönetiminde Kent Bilgi Sisteminin Önemi*, 4. Kentsel Altyapı Ulusal Sempozyumu, 15-16 Aralık, Eskişehir.
- Kessides, I. N. (2004) *Reforming Infrastructure – Privatization, Regulation, and Competition*, The World Bank, Oxford University Press.
- Kılıçer, T. (1990) *Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri ve Mahalli İdareler Politikaları (1923-1990)*, Adana Valiliği Yayınları 2, Ankara.
- Kılıçoğlu, A. Y. (1998) “*Cumhuriyetin Kuruluşunda 75. Yıldönümüne Kadar Belediyeler*”, *Yerel Yönetim ve Denetim*, Cilt: 3, Sayı:9-10, Ekim.
- Kırışık, F. ve Sezer, Ö. (2006) “*Türk Anayasalarına Yerel Yönetimler*”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 15, Sayı: 2, Nisan.
- Koçak, Y. (2008) *Karşılaştırılmalı Yerel Yönetimler*, Orion Kitabevi, Ankara.
- Koçdemir, K. (1999) “*Mukayeseli Mahalli İdareler Tarihi ve Perspektifler*”, *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 71, Sayı: 424, Eylül.
- Mersin'in Çevre Sorunları ve Çözüm Önerileri, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Mersin İl Temsilciliği (2009), Mayıs.
- Mert, G. (1991) *Anamur '91*.
- Nadaroğlu, H. (1986) *Mahalli İdareler*, Beta Yayını, İstanbul.
- Nadaroğlu, H. (1989) *Mahalli İdareler*, Beta Basım ve Yayın Dağıtım A.Ş. İstanbul.
- Nadaroğlu, H. (1998) *Mahalli İdareler Teorisi, Ekonomisi, Uygulaması*, Beta Yayın, İstanbul.
- Nakip, M. (2008) *Pazarlama Araştırmalarına Giriş (SPSS Destekli)*, Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş. , Eylül, Ankara.

- Nal, S. ve Özalp, M. (2011) *KENTGES Kapsamında Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım ve Altyapı*, 6. Kentsel Altyapı Sempozyumu Bildiri Kitabı (Ed. Oğuz Güneş, Cem Oğuz, İsmail Selçuk Yılmaz), Antalya, IMO Yayın No: E/11/09.
- Oktay, T. (2008) *Osmanlı Döneminde Modern Belediye Kurumunun Doğuşu ve Gelişimi, Selçukludan Cumhuriyete Şehir Yönetimi*, TDBB, İstanbul.
- Onar, S. S. (1960) *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, Cilt: 2, İstanbul.
- Ortaylı, İ. (1974) *Türkiye İdare Tarihi*, Ankara.
- Ortaylı, İ. (1985) *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Yerel Yönetim Geleneği*, Hil Yayınları, İstanbul.
- Ortaylı, İ. (1990) *Yerel Yönetim: Devraldığımız Miras*, Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Uluslararası Sempozyum, Ankara, 23-24 Kasım 1990, Bildiriler ve Tartışmalar, Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Ankara.
- Ökmen, M. (2003) “*Yerel Yönetimlerde Yeniden Düzenleme Girişimleri ve Son Reform Tasarıları Üzerine Bir Değerlendirme*”, Yönetim ve Ekonomi, Celal Bayar Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 1.
- Ökmen, M. ve Parlak, B. (2010) *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler, İlkeler, Yaklaşımlar ve Mevzuat*, Alfa Aktüel Yayınları, Şubat, Bursa.
- Öner, Ş. (1997) “*Türkiye’de Merkezi Yönetim ile Belediyeler Arasındaki İlişkilerin Yasal-Siyasal ve Ekonomik Analizi*”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 414, Mart.
- Özdamar, K. (1999) “*Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*” Kaan Kitabevi, 2. Baskı, Eskişehir.
- Özel, M. Eren, V. ve İnal, M. E. (2009) “*Yerel Siyaset ve Yerel Halkın Belediye Hizmetlerine Bakışı: Yerel Hizmetlerden Memnuniyet Düzeyi Üzerine Bir Araştırma*”, Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 1(1).
- Özerdem, M. İ. (2005) *Yatırımlar ve Yatırımları Gerçekleştirmek İçin Kredi Veren Kuruluşlar*, Madencilik Dergisi, Eylül 1978, Sayı: 17/3, http://www.maden.org.tr/resimler/ekler/18ef6127e442148_ek.pdf.
- Palabıyık, H. ve Altunbaş, D. (2004) *Kentsel Atıklar ve Yönetimi, Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar: Ekolojik, Ekonomik, Politik ve Yönetimsel Perspektifler*, C. Marin, U. Yıldırım (Ed.) Beta Yayınevi, İstanbul.
- Pehlivan, O. (2010) *Kamu Maliyesi*, Trabzon.

- Pierini, M. (2013) *Türkiye’de Kentsel Dönüşüm*, Carnegie Europe, Çeviri: Nihal Geyran Koldaş, 20 Haziran.
- Pirler, O. Gürsoy, E. Z. ve Başsoy, A. (1997) *İl Düzeyinde Merkezi İdare- Mahalli İdare Görev Bölüşümü*, Türk Belediyecilik Derneği, Konrad Adeneur Vakfı, Ankara.
- Ramazanoğulları, T. S. (2004) *İstanbul’un Yönetimi*, Anahtar Kitaplar Yayınevi, Mart.
- Rustow, W. W. (1966) *İktisadi Gelişmelerin Merhaleleri* (Çev. E. Güngör), İstanbul.
- Sami, Ş. (1317) *Kamus-i Türkî*, İstanbul.
- Savaş, E. (1999) *Özelleştirme-Daha İyi Bir Devlet Yönetiminin Anahtarı* (Çev: Ergun YENER), MPM Yayını, Ankara.
- Savaş, V. (1986) *Kalkınma Ekonomisi*, Rana Yayınları, İstanbul.
- Sökmen, A. (2000) “*Ankara’daki Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Örgütsel Bağlılık ile İşgören Performansı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Ampirik Bir Araştırma*”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, S.B.E. Ankara.
- State_Budget_of_the_Republic_of_Bulgaria_2012_Act.pdf_.pdf.t.10.03.2015
- Stiglitz, J. E. (2000) *Economics Of The Public Sector*, Third Edition, WW. Norton-Company, New York.
- Şengül, R. (2012) *Fransa’da Yerinden Yönetim Politikalarının Belediye Yönetimine Etkileri*, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 20.
- Şimdi, M. T. (1999) *Demokrasi Okulu*, İzmir.
- T.C. Devlet Demiryolları İstatistik Yıllığı, 2009-2013: 15; https://www.tcdd.gov.tr/Upload/Files/ContentFiles/2010/istatistik/20092013_yillik.pdf. Ankara.
- Tamer, M. (1992) *Bölge Valiliği Erzurum*.12
- Tanrıverdi, F. (1987) *Peyzaj Mimarlığı*, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Yayın No:291, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum.
- TDV İslam Ansiklopedisi (1992) , Cilt: 5.
- Tekeli, İ. (1992) *Belediyecilik Yazıları (1976-1991)* IULA- EMME Yayını, Yerel Yönetimler Dünyası Dizisi, İstanbul.

- Tekeli, İ. ve Ortaylı, İ. (1978) *Türkiye'deki Belediyeciliğin Evrimi*, Türk İdarecileri Derneği, 1. Kitap, Ankara.
- Tezcan, H. (2007) *Dış Proje Kredilerinin Dış Borç Kaydı ve Bütçeleştirilmesi*, Bütçe Dünyası, Cilt: 2, Sayı: 26. <http://www.debud.org/html/dergi/26/htezcan.pdf>.
- Toksoy, A. E. (1948) "25 Cumhuriyet Yılında Belediyelerimiz", İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı: 37, Ekim.
- Toksöz, F. ve Diğerleri (2009) *Yerel Yönetim Sistemleri Türkiye ve Fransa, İspanya, İtalya, Polonya ve Çek Cumhuriyeti*, Tesev Yayınları, Ağustos, İstanbul.
- Tolan, B. (1977) *Büyükşehir Sorunlarına Toplu Bir Bakış*, AİTİA Yayını, Ankara.
- Toprak, Z. (1990) *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Şehremaneti*, Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Uluslararası Sempozyum, Ankara, 23-24 Kasım 1990, Bildiriler ve Tartışmalar, Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Ankara.
- Tortop, N. (1991) *Mahalli İdareler*, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Tortop, N. (1996) *Yerel Yönetimler Maliyesi (Görev ve Kaynak Bölüşümü)*, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitü Yayınları, No: 263, Ankara.
- Tortop, N. Aykaç, B. Yayman, H. ve Özer, M. A. (2008) *Yönetim Bilimi*, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Tortop, N. Aykaç, B. Yayman, H. Özer, M. A. (2008) *Mahalli İdareler*, Nobel Yayın Dağıtım, Ekim, Ankara.
- tuikapp.tuik.gov.tr
- Turan, İ. (1986) "Türkiye'de Siyasal Kültürün Oluşumu", *Türk Siyasal Hayatının Gelişimi*, Ed: E. Kalaycıoğlu-Ali Yaşar Sarıbay, İstanbul.
- Tümerkan, S. (1946) *Türkiye'de Belediyeler*, Seri: III, R.Zeliç Basımevi, İstanbul.
- Türker, M. (2003) *Amerika Birleşik Devletleri Yönetim Sistemi*. http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/abd.pdf(21.01.2015)
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2001) *Mahalli İdareler*, Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş. Ankara.
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2002) *Mahalli İdareler Maliyesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2004) *Mahalli İdareler*, Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., İkinci Baskı, Ekim, Ankara.
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2005) *Mahalli İdareler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- Urhan, V. F. (2008) “*Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması*”, Sayıştay Dergisi, Sayı: 70, Ankara.
- Uyar, H. (2004) “*Türkiye’de ve Dünya’da Yerel Yönetimler: Kısa Bir Tarihçe*”, Aydınlanma 1923, Yıl: 8, Sayı: 51, Kış 2004, <http://www.kisi.deu.edu.tr/hakki.uyar/6.pdf> E.T. 10.01.2015
- Uzun, 613; http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/almanya.pdf
- Ünüsan, T. (1996) *Avrupa’da Yerel Yönetimler*, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayın No: 9, Kent Matbaacılık, Ankara.
- Werner J. (2006) “*Local Government Organization And Finance: Germany*”, Local Governance İn Industrial Countries, Ed. Anwar Shah, The International Bank For Reconstruction And Development/The World Bank, Washington, DC.
- Word Bank, (1994) *World Development Report 1994: Infranstructure for Development*, Washington DC: Oxford University Press.
- [www.anamurkaymakamlığı.gov.tr](http://www.anamurkaymakamligi.gov.tr)
- www.dsi.gov.tr/projeler/kktc-su-temin-projesi
- [www.kalkınma.gov.tr](http://www.kalkinma.gov.tr)
- www.mersinkulturturizm.gov.tr Mersin Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Anamur İlçesi
- www.muhasibat.gov.tr
- www.nufusu.com
- www.spsscenter.com/AnalyzeResult.html
- www.tdk.gov.tr /Genel Türkçe Sözlük
- www.tdk.gov.tr/Kentbilim Terimleri Sözlüğü, 1980
- www.tuik.gov.tr
- www.turkiye.gov.tr
- Yalçındağ, S. (1989) *Federal Almanya’da Yerel Yönetimler*, Amme İdare Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 1. <http://yayin.todaie.gov.tr/> e.t. 20.01.2015
- Yaşamış, A. D. (1991) “*Başlangıcından Planlı Döneme Kadar Yerel Yönetim Sisteminin Kısa Gelişim Tarihçesi*”, Türk İdare Dergisi, Yıl: 63, Sayı: 393, Aralık.
- Yayla, Y. (1983) *Anayasalarımızda Yönetim İlkeleri, Tevsi-i Mezuniyet Tefrik-i Vezaif*, İ.Ü.S.G.F, İstanbul.

- Yayla, Y. (1987) *Belediye Nedir? Tanımı/ Görev ve Yetkileri/ Organları/ İşleyişi/ Diğer Kuruluşlarla İlişkileri*, Kent Basımevi, Haziran, İstanbul.
- Yayla, Y. (No:87/2) *Belediye nedir?* Birlik Yayınları.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004) *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yeter, E. ve Koçdemir, K. (1997) *Federal Almanya'da Mahalli İdarelerin Bütçe Yapısı (Aschaffenburg İlçe ve Belediye Bütçesi)*, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Yayın No: 14, Uyum Ajans, Ocak, Ankara.
- Yıldırım, U. (2004) “*Yeni Belediye Yasaları Çerçevesinde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri*”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt: 13, Sayı: 4, Ankara.
- Yıldız, H. (2012) *Fransız Yerel Yönetim Sistemi*, Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (2012/1), Yalova.
- Yıldız, N. (1999) “*Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Belediyeleşme Süreci*”, *Yerel Yönetim ve Denetim*, Cilt: 3, Sayı: 1, Şubat.
- Zeren, H. E. (2007) “*Yerel Yönetimlerde Halk Katılımı: Tokat İl Merkezinde Uygulamalı Bir Çalışma*”, T.C. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Tokat.
- Zeren, H. E. (2011) “*Stratejik Kent Yönetimi ve Kent Markası Oluşturma Süreci*”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Kahramanmaraş.

EK 1: ANKET FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu anket formu, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalında Yrd. Doç. Dr. Halim Emre ZEREN danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tez çalışmamda kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Elde edilen veriler yalnızca akademik amaçlarla kullanılacak olup üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. İlginiz ve Katılımlarınız için teşekkür ederiz.

Muazzez Özdemir

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
muazzez.erken@omu.edu.tr

	Lütfen, aşağıdaki sorularda size uygun seçeneği işaretleyiniz?	
1	Yaşınız?	☐ 18-24 ☐ 25-34 ☐ 35- 50 ☐ 50 ve üzeri
2	Cinsiyetiniz?	☐ Kadın ☐ Erkek
3	Eğitim Durumunuz?	☐ İlk Öğretim ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisans Üstü
4	Mesleğiniz?	☐ Serbest Meslek ☐ Memur ☐ İşçi ☐ Ev Hanımı ☐ Emekli ☐ Öğrenci ☐ İşsiz ☐ Çiftçi ☐ Esnaf ☐ Diğer
5	Anamur'un hangi mahallesinde yaşıyorsunuz?	☐ Akarca ☐ Akdeniz ☐ Bahçe ☐ Bahçeli evler ☐ Esen Tepe ☐ Fatih ☐ Gökteş ☐ İskele ☐ Kalın Ören ☐ Sağlık ☐ Saray ☐ Sultan Alaaddin ☐ Yalı evleri ☐ Yeşilyurt ☐ Yıldırım Beyazıt ☐ Toroslar ☐ Güzelyurt
6	Kaç yıldır Anamur ilçesinde ikamet ediyorsunuz?	☐ 1-3 yıl ☐ 4-6 yıl ☐ 7-9 yıl ☐ 10 yıl ve üzeri
7	Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen hizmetlerde siyasi kaygı (oy kaygısı) görüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
8	Size göre belediyenin temel görevi nedir?	☐ Altyapı hizmetleri (su, kanalizasyon, imar ve ulaşım) ☐ Park, bahçe, yeşil alan ☐ Temizlik, katı atık ve çöp toplama ☐ Geri Dönüşüm hizmetleri ve sosyal yardımlar ☐ Kültürel hizmetler
9	Son seçimde (30 Mart 2014) oy kullandınız mı?	☐ Evet ☐ Hayır
10	Anamur ilçesinin yerlisi misiniz?	☐ Evet ☐ Hayır
11	Yerli değilseniz Anamur'a ne amaçla geldiniz?	☐ Öğrenci ☐ Memuriyet ☐ Diğer

	Lütfen, aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi belirtiniz. 1: Kesinlikle Katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Fikrim Yok 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle Katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Vatandaş olarak belediyelerde söz hakkım olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5
2	Belediyenin parasal kaynaklarının doğru kullanıldığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3	Belediyenin yaptığı işlerin sonucunda hesap verebilir olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
4	Belediyenin vermiş olduğu hizmetler kalitelidir.	1	2	3	4	5
5	Küçük ve orta ölçekli belediyelerin daha etkin olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
6	Büyük ölçekli belediyelerin (Büyük Şehir Belediyelerinin) daha etkin olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
7	Belediyenin alt yapı faaliyetlerinin (su, kanalizasyon, ulaşım, imar, aydınlatma) yeterli olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5

	Lütfen, aşağıdaki ifadeler için memnuniyet derecenizi belirtiniz? 1: Çok Memnunum 2: Memnunum 3: Fikrim Yok 4: Memnun Değilim 5: Hiç Memnun Değilim	Çok Memnunum	Memnunum	Fikrim Yok	Memnun Değilim	Hiç Memnun Değilim
1	Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen imar hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	1	2	3	4	5
2	Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yol, asfalt, kaldırım hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	1	2	3	4	5
3	Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen su ve kanalizasyon hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	1	2	3	4	5
4	Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen ulaştırma (minibüs, otobüs) hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	1	2	3	4	5
5	Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen aydınlatma hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	1	2	3	4	5
6	Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen yeşil alan, park bahçe hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	1	2	3	4	5
7	Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen katı atık çöp toplama hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	1	2	3	4	5
8	Anamur Belediyesi tarafından yerine getirilen temizlik hizmetlerinden ne derece memnunsunuz?	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı-Soyadı :Muazzez ÖZDEMİR
Doğum Yeri ve Tarihi : Mersin/Anamur-01.01.1987

Eğitim Durumu:

Lisans :ADÜ-Nazilli İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü
Yüksek Lisans :ADÜ, SBE, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Yabancı Dil :İngilizce

İş Deneyimi:

Çalıştığı Kurumlar :OMÜ, Alaçam MYO, Ulaştırma Hizmetleri 2013-halen

İletişim:

e-posta Adresi :muazzez.erken@omu.edu.tr
Telefon : 0531 298 78 95
İş Telefonu : 03622 622 11 77 – 7573

Tarih :11.02.2016